Leylâ Erbil

Hallaç

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Leylâ Erbil

Hallaç

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Bu kitap hiçbir “ödül”e katılmamıştır.

TÜRK EDEBİYATI

LEYLÂ ERBİL
HALLAÇ

Sertifika No: 11213

Editör
RÛKEN KIZILER

Görsel Yönetmen
BİROL BAYRAM

Düzelti
ASLI YALKUT

Grafik Tasarım Uygulama
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

I. BASIM: DOST YAYINLARI, I960
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI'NDA
I. BASIM: EKİM 2004, İSTANBUL
II. BASIM: TEMMUZ 2OI3, İSTANBUL

ISBN 978-975-458-610-7 (Karton Kapaklı)
ISBN 978-605-360-922-3 (Ciltli)

“Nothing is more real than nothing.”

Samuel Beckett

BÖLÜM
I

YATAK

Kendi kendime'yi bozacak yok. Nesnelerin -içinde kişiler de olan- böylesi bir hızla, sürtünmesiz, evet ve hayırlarımla kayıp gideceklerini getirmezdim usuma hiç. Dokuntusuz, sıyrılma. Yıllardır havalandırılmamış bir yatağa girip çıkıyorum. Islak çürümüşlüğüne biçimsizliğim oyulu. Onu güneşlendirmeliydim. Kemiklerim sızlıyor hep. Uykulara sabahları dalıyorum, KUŞ uyandırıyor beni. Camın altından ilkyaz denizi geçiyor. Ilık, tuzsuz. İlkin yatağı düşünüyorum, güneşlendirmeliyim onu. Sonra eşelenmeye başlıyorum. Sırtı sızlayarak da yaşayabilir kişi. Düşünebilir de. Yeni bir nen yok. Hep aynı. Ne düşünürsem yok yalnızlıktı, yok kişilerin tellim öte yana akmakta olduklarıydı. Mutsuzluk. Binlerce kez düşünmedim mi bunları? Artık hepsi bayağı olmuş. Bayağı. Bayağı ya da komik. Değişen ne var? Hiç. Bayağılıklar değişmiyor ama, yıllar yılı önünde tutuyor kişiyi. Yüzyıllardır tek ayak üstüne cezaya kaldırılmış bir öğrenci denli. İğrenç hatta. Değişen ne? Hiç. Gitgide içeri kaçıyorum ben. Ötekiler durmadan çoğalıyorlar. Ben de çoğalmak isterdim. Gerçekte tek başıma da değilim, KUŞ var işte. Bir düzen kurulu aramızda. Bana o bakıyor. Neyim olduğunu bilmiyorum. Odamdan çıkmıyor pek. Açıyorum pencereleri dilerse uçsun gitsin diye, hiç oralı olmuyor. Gidiyor kimi vakit, sonra gene geliyor dönüp. Yatağımın başucundaki masa üstüne bir iki lokma bırakıyor. O olmasa kim bilir ben de karışır mıydım ötekilere, o terse doğru akan çoğula? Sanmam. Denememiştim. Hem Kuş'a... Kuş'a ne duyuyorum ben? Bilmiyorum. Kimi vakit sıkılıyorum ondan da "öff!" diyorum. Kendiliğindenmişçene uçup aynanın paslı çivisine konuyo. Bu aynaya baktığım olur. Kadınlığımı merak ederim. Ötekiler nasıl görürler beni. Bunu hiç, hiç bilemedim kesinlikle. Güzel değilim. Güzelliği andıran bi nenler olabilir yüzümde ama, neler? Yüzümün iki yanı birbirine uymuyor: biri sivri, köşeli biri, gözlerimin biri ince çekik, öteki iri yusyuvarlak. Kapkara gözlerim var. Bedenim yatakta eşelenmeye, düşünmeye başladıktan bu yana şişti, eğrildi. Kendimi eşelenmiş düşünceye salıvermekle budalalık ettim. Ola ki eşel düşünce elimi ayağımı çekti devinmelerden. Güzel değilim hiç. Sevmemişlerdir beni herhalde. Zaten nasıl sever kişi? Ben sevmiş miydim

ki? Aman bunları da düşünmüştüm. Yıllar yılı düşünmüştüm bunları da. Saçmaydı. Sıkıcı ve saçma. Bu sevi sözüne ötekilerce uymuştum bi ara, sevdi, sevmedi, seviyorum, sevmedim... Olmayan bir nesneyi tasarlayıp ayrımlarını saymış mıydım?

Kimi vakit çıkıyorum sokaklara, KUŞ da. Hatçe'yle Nazır oluyorlar, başkaları. Hatçe, Nazır'la seviştiklerini sanıyor. "Sevişin, sevişin" diyorum, "çok iyidir." Bozmuyorum hiç. Adam sen de, varsın öyle bilsinler. Hoş, onlar da biliyorlar sevişmediklerini ya, çevreyi yanıltmaktan hoşlanıyorlar. İçiyoruz onlarla, bi camın önüne sıralanıyo içiyoruz, aptal aptal. Dışarda insanlar koşuşuyolar dizi dizi: kellifelli baylar, çağını yitirmiş hanfendiler, çağını yitirmemiş orospular, podüsüet kauçuklarıyla oğlanlar, bonjurlar, eyvallahlar, arz-ı hörmetler; çamur sıçrıyo üstlerine, kızıyo küfrediyolar. "Şu yaşamalarınız yok mu! Ne koşuyorsunuz öyle, ne bu ciddiyet, bu alım, hele sizdeki hanfendi, çoktan sona erdi sizlerin günleriniz, gelin bi bardak şarap için hanımlık günlerinizin üzerine; dünyada ardına düşülesi varmışçasına koşuyorlar. Yok yok ardına düşülesi bi nen yok ortada. Nazır'ın arkadaşı, "Bit, bit hem de çok bit *generationl"* dedi, "Kişi karısının üstünden başka kadın düşünüyo" dedi. Başını tutamıyordu; "Cumadan bu yana onu okuduğumdan!" dedi, bugün salıydı. "Big bu kez *generation*" dedi. "KUŞ'a ayıp olmuyor ya?" dedi bana. "Yoo" dedim, "o aldırmaz!" "Ya size, size konuşabilir miyim?" Tümünü biliyordum önceden, "Bana vız gelir!" dedim. "Öyle bir vız gelmez ki, öyle bir vız gelmez ki, en çok bir ay sonra vız getirmem ben adama!" dedi öfkeyle. "Bitmiş hıh!" dedi sonra, sapsarı yanaklarından kuvvetli beyaz dişlerinin uğultusu geldi, korktum. Korktum, dinledim onu; hem de bir ay sonra bana da vız gelmişçesine bi yakınlık takındım; erinç duydu, sustu, tatlı tatlı ayrıldı yanımızdan. KUŞ boş bi şarap şişesinin üstüne tüneyip uyukladı. Giderken Hatçe, kanadından bi tüy kopardı sakınla,[{1}] "Nazır'a vereceğim beni boyasın" dedi. Uyandı ama bakmadı bile Hatçe'ye.

KUŞ'a kızıyorlar biliyorum: bizimle içmiyor, hem giriyor aramıza hem de bizlerden ayrı kalıyo diye. Arkalarından onları çekiştirdiğini de sanıyorlar. Oysa, bi dediği yok KUŞ'un, hiç önem verdiği yok onlara. KUŞ'luğundan umulmaz bi güveni var kendine.

Yarın sabah ilk işim yatağı güneşe atmak olsun!,, pamukları, kabarsın. O adam neler söylemişti dün gece? Tüm aynı nenler, bi değişiklik olamazdı biliyordum, kimseden bi nen dilediğim de yoktu bıraksınlardı, olduğumca, oturuyumdu oralarda, dinlemek minlemek, beni ille de bi nenlerle ilgili sanmak nedendi? Değildim işte, değildim*!*, değildim! Onların hep aynı yere takılmaları nedendi*?*,, dönüp dolaşıp oraya takılmaları? Karşıdakiler tellim böyleydi değişmiyorlardı, ben ilk önceleri merak eder dinlerdim, öğrenmiş dinlemez olmuştum, değişen bi ben miydim.^

Penceremin dibinden balıkçı motorları geçiyor. Petro kuşları sürü olmuşlardır artlarından. Seslerini dinliyorum. Kalkıp baksam, yatağı da devşirsem. Deniz çizgileniyordur, aklı mavilerle dönüp duruyordur deniz. Bak insanlar nasıl balıkların ardında, ter süzülüyo kıllarından, KUŞ paslı çivisinde aynanın, ona alıştım. Şu yatağı havalandırsam. Nazmi Kaptan da var, ara sıra uğrar bana, yetmişlerindedir. Trak'la yirmi dört kişi nasıl denize döküldüklerini anlatır. Kollarını açıp bi yuvarlak çizerek o kadarcık bi kaya parçasına yirmi dört kişi çıkıp dokuz saat sıçradıklarını anlatır, donmamak için. Ben de kalksam, şu yatağı... Kapkara gecede hop hop, karın altında hop hop, yüzerek çıktıkları kayada hop hop hop, yirmi dört kişi dokuz saat hop hop hop, donmamak gerek, yaşamak gerek hop hop hop, batan gemilerine karşı bağrışa çığrışa hop hop altın top!.. Hep burasını anlattırırım Nazmi Kaptan'a, yatağı bi devşirsem... Çok severim burasını: hop*!* hop*!* yaşamak için hop*!* hop*!* altın top*!* uyuyakalırım sonra.

KUŞ bi balık aşırmış getirdi, perdeyi de örttü sıkı sıkı. Öteki kuşlara, Petro'lara karşı bi davranış olacak bu. Ya da dayanamaz aralarına katılırım diye korktuğundandır. Kim bilir insanlara karşı onca umursamazken kuşlardan çekiniyordur. Benim yüzümden mi? Sanmam. Kendi yeri bakımından olacak. Kendi yeri de ne! Eşsiz bi durumu mu var yanımda? Önü deniz, ardı bahçe bi oda. Tüm denizler karalar onun zaten. Olsa olsa kuşlara karşı bi insanla yaşadığından gururludur; insanlara karşı da onlardan ayrı oluşuyla. Gururu seviyor KUŞ! Salt gururu! Bana falan yok bi düşkünlüğü. Kızıyorum ona, ne düşünür belli etmez hiç. Ardını döndü bana, lambanın karpuzuna kondu. Küstü mü, aldırışsızlıkta mıdır belli değil. Ne sevindiğini gördüm, ne tasalandığını. Ama vardır kafasında bi nen; ola ki en güçsüz amma uygulamak üzere kanlı öç planları kuruyordur domuz! Kur,

kur! Kalkıp perdeyi açtım inadıma. Gördü; bildi çık git demek istediğimi. İyice gömüldü kanatlarına alınmazlıkla, önemsediği yok beni.

Gittim aynı aşevine, ışıkları soluk, duvarları kirli. "Bak kim var" dedi Nazır, başı masaya vurdu, masadan, "Beyefendikereste oturmaz mısınız?" dedi. Nuh geldi oturdu. Esmer, çekidüzenli. "Okumaktan gözlerin şişmiş" dedim. "İçkiden!" dedi. Güldük, KUŞ perdelerin sicimine kondu. "Bi sevgilim vardı fakültede kartopunu andırırdı" dedi Nuh. "İkizleri olmuş geçende" dedim. Döndü, "Senin olmamıştır" dedi. "Bildin!" dedim, içtik. Nazır, "Beyefendikeresteler içmiyorsunuz!" dedi, içtik. Nuh, "Yatağını güneşlendirmiyorsun" dedi, o vakit kıpırdandı KUŞ, konuşacak sandım artık, içini dökecek sandım bir bir. Ardını çevirip iyicene yumdu gözlerini. "Onunla mı sevişiyorsun?" dedi Nuh. "Bilmiyorum ki!" dedim usulca KUŞ duymasın diye. "Olsun!" dedi, "gene de yatağın güneşlenmeli", içtik. Onun konuşmasını dinlemekten sıkılmadığımı anladım. Bunca yıl hiç böyle konuşmamış olduğumdan mı, en az kuş denli gururu sevdiğini bildiğimden mi, KUŞ'u kışkırtma umudumu uyandırdığımdan mıydı içtik, içtik. Tüyünü bile kıpırdatmadı KUŞ. Ona olduğundan, göründüğünden ayrı nitelikler aramakla hataya düşebileceğimi, aslında benden bıktığını, yerime başkasını bulduğu gün bi derin "oh!" çekip gideceğini, seve seve gideceğini düşündüm. "Yatağını birlikte güneşlendirsek" dedi Nuh. "Olur!" diye bağırdım KUŞ duysun diye, "olur, birlikte güneşlendiririz yatağı." İçtik. Hatçe sevinçle, "Sana çoktan yatağını kaldırabilecek güçte biri gerekti!" dedi KUŞ'a doğru. "Evet!" dedim ben de KUŞ'a doğru. İçtik. Hatçe yeniden, "Pufla denli kabarır, nasıl rahat uyursun, biz de geliriz, Nazır, senin dutu çok sever" dedi. Nazır, "Keresteefendibeyler o dutun dalları yere yatay uzamış!" dedi, içtik. "Olur!" diye söylendim gene, Nuh elimi tuttu, öteki ellerimizle içtik, Hatçe Nazır'ın şarabını dikti gizlice; paramız bitmişti. Nazır, "Beyefendikeresteler içmez misiniz?" diye kaldırdı başını, içtik.

Onların bana gelmesinden, dut ağacından, yatağın güneşlendirilmesinden, Nuh'tan falan bana neydi? "Sıkılmaktan bile sıkılıyorum!" dedi Nuh, içtik. Artık KUŞ'a bakmıyordum, o hep aynıydı, ama yatağın kurumuş rahat pamuklarını, ıslaklığına sinmiş biçimimin yitmesini düşündüm... Nuh, "Yarın yatağını..." dedi. Büsbütün sıkıldım, caydım: "Ona dokunmak elimden çıkmış sanıyorum" dedim. "Beraber sevişmez miydik?" diye sordu, "Sevişirken mutluluk mu?" diye sordum. "Yooo!" dedi, alındı. Kendisi için

de bi deneme yapmak istemişti anladım. İçtik, gülerek, “Böylesi daha iyi” dedik ikimiz birden, içtik, “KUŞ, değil değil mi?” dedi. “Hiçbir nen değil sanıyorum” dedim. Nazır sandalyesiyle devrildi. Hatçe, “İşte gördün mü?” dedi havaya, “Hadi gidelim” dedi, sonra, bana kırgın kırgın bakarak. Nazır, “Şarabımı isterim beyfendikeresteler” dedi. Gittik.

Oyuntuma gömüldüm, KUŞ gelmiş gazete okuyordu. “Senin elinde” dedi, “istersen...” “Ben de öyle sanıyordum” dedim. Sol yarımın saçlarına tünedi. Yumuşak, sıcacık tünedi saçlarıma KUŞ. Uyuduk. Nuh ne güzel esmerdi.

1959

BİLİNÇLİ EĞÎNİM I

Basma bi deniz donuydu. Çok ucuz bi don. Bi kasketli, kara gözlüklüydü adam, *"Une seconde, mademoiselle?"* dediydi, “Yabancı mısınız?” falan... “*Oui, oui!*” dedimdi ben de, kara camlar saklıyordu gözlerini. İki lira etmez bi deniz donu... Mora saman beyazıyla sarılmış, portakal renkli, Afrika sıcaklı bir don. Görür görmez benim olsun dilemiştim. Dilemiş miydim? İlk kez, en ilk kez ola ki, bi neni benim olsunlarla... Bilinmez, o güne değin beni çekip çıkaran yaşamaların içinden böylesi bi eksiklikti, bu eksiklik bi sevi, bu sevi bi deniz doncuğuydu. Dokunmazca almıştım elime bi süre bakakalmıştım, sonra tıkıvermiştim çantama. Fırfırları vardı üstünden üstünden küçücük kalçacıklarının, iki üç yaş kalçacıklarının. O eksiklik bi sevi... Yok yok sevi mevi dilediğim yoktu benim, çoktan bi yana itelemiştim sev’leri. Sizi kandırmaya... Nicedir, beni dürtesi, başkaldırtası niteliklerini yitirmişti sev’ler... Bunları duyurmakla sizlere, iç yükletisinden mi kurtulmaktayım? Sanmam sanmam, vakit geçirmek ola ki oyalanmak ölene değin geçirmeye gücemli olduğum... Değil bu da, bu da değil; öylesi ilgisizim her nenlerle, kim bilir -artık nedenleri çözümleyemeyesi- uzaklamalarda olduğumdan, soyutlaştığımdan.

ÖLECEĞIM BIRAZDAN, ANNEMLE BABAMı DA SULASAM BI.

Hani o gittiğim yerlerden dönmeden önceydi. Bi liste tutuşturmuşlardı elime, “bunu al” demişlerdi. Onlar beni bunu alır bellemişlerdi. İçin için eğlenmiştim halleriyle. Biri gözleri sarka sarka diyordu, “orlon kazaklar”. Bi gece sırtına geçirecekti orlonu, kendine güvenini sınayacaktı. Böylelikle, en güzellerini giyindikleri gün kıyasıya hayın, alaycı, yabancı oluverirlerdi. Sanki eskileriyle yardımlaşma duygularıyla titreşen, özdenlikle üst üste sokulu sokuluverenler değillerdi onlar. Nasıl dönebilirim aralarına, dönebilir miyim? Sutyenler, plaklar, sabunlar, parıltılı taşlar dolusu bi liste. Almamıştım, almamıştım da son gün alıvermiştim tümünü birden. Son güne kendi yaşamımda hiç değilse bi yıl sürecek alışveriş sığdırıvermiştim: para, kasa, fiş, *merci*, bi sarışın kız, bi merci daha, ben uzaklaşmalar, bıyıkaltı gülmeler, ünlemler, ünlemler, fiş, kasa, para, merci, hıhhıhlar, *merci,* mal,

merci, sarışın, kollamalar, uzaklaşmalar, kasa, para, *merci,* ben. O deniz doncuğuna rastladığımda geminin kalkmasına iki saat vardı. Tıkıverdim, tıkı tıkıverdim işte... Onlar birbirlerini sevmiyorlardı, ben de sevmiyordum. Kimse kimseyi sevmiyordu, birleşip birleşip ayrılıyorduk ölene değin geçecek zamanı doldurası, her nenler, her nenler belliydi öncesinden, usanmıştık. O deniz doncuğu bi yerler kımıldatmıştı içimde, bi umut kimisi ola ki, uğruna oncacık bir özveriyi göze alamaz mıydım? İşte burada bu olayın bi umut sanısının ÖZVERIYE KAPILMA DUYGUSUNDAN MI yoksa ÖZVERI DUYGUSUNA KAPILMAK IÇIN MI sokulduğunu yaşantıya... Ama, bu arada bu asıl ereğin gözden kaçan süresinde bi çeşit mutluluk vardı. Mutluluk sanısı ola ki salt o gözden kaçan KÜÇÜK ARALIKLARDAYDI.

O sırada bunların hiçbirini irdelediğim yoktu. Yaptığımın, çözümlenmesiydi, eleştirmesi, nedeniydi hiç hiç yoktu usumda. Sevivermiştim deniz doncuğunu... Hızlı hızlı caddeye doğru yürümüştüm, kara gözlüklü oracıkta dokundu omzuma, *"Une seconde”* falan, *"Oui oui”* dedim ben de, *oui* demeye bayılırım, *"Directeur mirecteur”* dedi gene, *"Oui”* dedim ben de, önüne düştüm. Kaçacağımdan korkarak izliyordu beni tetikte. Asansöre bindik ilk kez yüz yüze geldik, tüm uygarlığımla selam verdim ona. Alelade bi hırsız olduğum sanısından uzak kalsındı, aldı selamımı. Koridoru geçtik, adamın kalın altlı kunduraları ses etmeden geliyordu ardımdan, bi odaya soktu beni, kilitledi kapıyı üstüme. Çıkmadan kendisini bir daha selamladım. Bu kez görmezliğe gelerek döndü.

Koca bi odaydı burası, birdenbire durumumun inanılmaz biçime girivermesi hoşuma gitmişti. Adam ola ki bu odada beni günlerce aç susuz koyacaktı, gemiden beni arayıp tarayacaklardı, sonra bulunamadı deyip döneceklerdi, ben şuralarda kalacak, günün birinde çıkacak, yepyeni yaşantılara doğru... Haz duyuyordum, haz.

Bembeyaz badanalı, yüksek duvarlı bi odaydı. Bikaç masa ve sandalyeden başka eşya yoktu. Masaların birinde ekmek kırıntıları duruyordu, herhalde bura adamlarının yemek odasıydı bu. Ama neden camları taa yukarda tavandan başlamıştı. Dışarıyı seyretmem olası değildi. Yapayalnız... Birden içimin açlıkla oyulduğunu hissettim, ekmek kırıntılarını toplayıp avucuma, ağzıma attım, doymamıştım büsbütün acıkmıştım. Biraz daha bakındım,

adamı beklemek güceminde olduğumu anlayarak BEKLEMEMEYE karar verdim.

Dışarıyı seyretmem olası değildi, camlar çok yüksekte kalmışlardı. İki masayı üst üste koyup oraya yetişebilirdim ancak. Öyle yaptım, sigara paketiyle kibriti de aldım yanıma tırmandım tepeye, yaktım bi sigara yan gelip. Açlığımı unutamıyordum ama! Cadde aşağıda epeyi uzakta kalmıştı. Üçüncü ya da dördüncü kattı burası. Parmağımla camın kenarını oymaya başladım. Ceviz büyüklüğünde bi delik açtım orda, çıkan kireçleri atıyordum ağzıma. Şimdiye değin bunu denememiş olduğuma şaştım, bayağı tadı vardı kirecin, daha doymamıştım, çukurdan kestane biçiminde şişkin, kanatlı bi böceksi çıkıverdi. Hiç öyle bi böcek görmemiştim o vakte değin. Gözleri bayağı insan gözü denli açık, anlamlı bakıyordu. Duraladım. Bi ara onu yemeyi düşündüm ama, böcek de olsa bi canlıyla uğraşmak... Hoş karşıladım onu, uçtu camın üstüne kondu, kötü kötü bakmaya koyuldu bana ordan. Sonra bi anda yitirdim onu, camın dış yüzüne konmuştu. Nerden delik bulmuş çıkıvermişti anlayamadım. Yüzümü yapıştırdım cama. Sinir bi hayvandı: iri iri sulak gözlerle baktı bana, birini, kimi andırıyordu?.. Rıhtıma doğru havalandı, “Aman” dedim, “gemiye giderseniz sakın Belma’ya benim durumumu açıklamayın!” Yeniden kondu cama, şiş gövdesini anca tutabiliyordu orda, kanatlarını biledi bi yol, ardından kalktı gemiye doğru uçmaya başladı, “Söylersen söyle” dedim ben de.

Gözüm uzağı seçemediği için gelen geçeni iyice inceleyemiyordum ama dükkânları, sırayla kafeleri, eczaneyi, çok şişman, balık satan bi kadını görüyordum. Taşıtları, insanları, böyle seyredip durmanın anlamsız olduğunu düşündüm bi süre sonra. Kimse başını kaldırıp yukarı bakmayı akıl etmiyordu. Sanki salt bulundukları düzeydeydi yaşamaklar; budalaca budalaca akıp gidiyorlardı, haberleri bile yoktu benden. Camlar duvarın üst bölümünü boydan boya kapsamış, ağır ve kalındılar. Gerekirse, onları açıp açamayacağımı irdeledim. Nerden sıvışmıştı böcek? Nasıl da acıkmıştım. Yetişemeyeceğim uzaklıkta demir bi kol vardı. Gene de bununla, bu camı açabilme işiyle uğraşmayacaktım; bi çeşit gurur eksikliği, KORKU demekti bu. Birdenbire buraya tırmanışımın da bi korku sayılacağını düşündüm. Toparlanıp KORKMAMAYA, inmeye koyuldum hemen. Birinci masaya indiğimde kara gözlüklüyü gördüm kapının eşiğinde, ardında gençten bi adamla durmuşlar, bakışıyordular. Kendimi yere atıverdim ivecen. Genç

adam Rüstem'i andırıyordu, birden utanıverdim, ama çok geçmeden onun büsbütün utanmaz rezilin biri olduğunu anladım. Belma'lardan da beterdi. Halimi göstererek kahkahalar atıyor, eliyle hırsızlık işaretleri yaparak, "trik trik ha!" diye üstüme üstüme geliyordu. Kasketli çantamı didiklemeye başlamıştı, paraları bulur bulmaz bağırmaya, şaşkınlıkla çığırmaya başladı. *"Mais il y a beaucoup d'argent!"* diyordu durmadan. Genç adamın kan terlemişti suratı, birden hışımla üstüme geldi, *"Pourquoi, pourquoi!^* diye tepiniyordu küçücük donu göstererek. Salt müdür değil, mal sahiplerinden biri de oluyordu herhalde. Mal ve can düşmanı görüyordu beni. Ona para, kasa, *merci*, ben, fiş, paket, sarışın kız, *merci*, fiş... diye anlatacak oldum, "usanmıştım" diye bitirecektim. Bütün Fransa'da bundan daha ince buluşlarla yapılmış bir deniz doncuğu satan yer bulunamayacağını söyleyip kendilerini kutladım. Böylece ince anlayışımı kavrayarak, saygı duymasını sağlayacaktım bana... Ama, dedim ya, milyonlarım kaldırmışımca davranıyordu, başka neleri arakladığımı sordu, bu kez gücüme gitti sözü, alt yanı iki paralık bi doncuktu işte. Sertleşerek, *"Non!"* dedim çantamı aldım elinden, beni adi bi hırsız sanmasındı. Kara camlıklı da benden yana çıktı. Zaten ilk şaşkınlığı geçince çantamdaki bolca paraları da görünce düşünmeye başlamıştı. *"Non"* dedi o da, salt o deniz doncuğumu aldığımı söyledi. Genç adam onu evirip çevirip baktı, onca hiçbir özelliği olmayan alelade bi dondu işte. Tersyüz ederek bir kez daha bakrı dona, ola ki içine saklanmış altın, inci soyundan bi nenler aramıştı. Kızgınlığı, bana olan hıncı hiç azalmıyordu. Yeniden, "Çok güzel bi don" dedim. Kasketli iki franklık işi bu kerteye getirdiğine pişman olmuştu. Adamı yumuşatacak bikaç söz etti kulağına. Adam, *"Non"* dedi gene "polise". Polis sözünü duyunca bir tuhaf oldum. Pek hoşlanmazdım polislerden. Resmi giysililerden pek hoşlanmazdım zaten. Patrona doğru, "Ben kleptomanım" dedim, "bana polis ne yapabilir?", "Beni ilgilendirmez" dedi patron da. Bunun üzerine, *"Oui, oui"* dedim ben de, çıktı gitti. Kara gözlüklü üzgündü.

Polisler doluydu. Deniz doncuğu geziyordu elden ele, adamlar bi dona bi bana bakarak sallıyorlardı başlarını. Yusyuvarlaktı her birinin kafaları. Terli pis avuçlarında kırış kırış olmuş, ıslanmıştı doncuk. Onlar neye bakmasını bilirlerdi ki! Odalardan odalara sokuyorlardı beni. Kara gözlüklü hep ardımdaydı, olayı anlatıp anlatıp birbirlerine, yeni yeni adamlara baktırıyorlardı beni, hiçbirinde önemli bir tepki yaratmamıştı olay aslında,

salt bi davranışta bulunma alışkanlığıyla bakışıyorlar, yorumlarda bulunuyorlardı. Tümünün başının eş zaman aralıklarıyla ve aynı vurguyla gidip gelmesine baktım, koca koca başlardı, tümü de yuvarlaktı, bir, iki, üç, bir, iki, üç sayana değin tam bir vuruş oluyordu, polislerdi bunlar, dövmemişlerdi beni, gemiyi kaçırmıştım, karnım yeniden kazınmaya başlamıştı. Oturan şişmanlardan biri vurgusunu durdurarak bitişiğindekinin kulağına bi nenler fısıldadı. Aynı anda tümü birden durdurdular baş sallamalarını. Beriki geldi on bin frankla işin temizlenebileceğini yoksa iki ay tutuklu kalacağımı anlattı. Adamın omuz dikişinde bizim kuşsu böcek dikizliyordu beni, gülümsedim. Tutuklu kalmaktan falan yoktu korktuğum ya acıkmıştım. Çıkarıp saydım paraları bir bir. Bence saç tokasından, harflerden; A, B, S'lerden yoktu ayrımları, babam koymuştu çantama, “Harçlığın” demişti, “dikkatli harca.” Saydım onları, biraz da uzun bi süreye soktum sayma işini, ardından onlarınkini ayırdım, yeniden saydım, önemli kimi işlerim varmış da onlara vermekte kesin bir yargıya varamıyormuşumca duraladım. Yanımda duran değil de oturan polislerden birini kaldırdım çağırarak, “Kaç bindi?” diye sordurdum, “On bin” dedi. “Güzel, güzel” dedim, “oturun” ve saymaya başladım yeniden. Ayrı ayrı her birine baktım sırayla, beş kişiydiler. Göz göze geldikçe başlarını öne, işlerine -varmışçana- eğiyorlardı. Sonunda onlara ayırdığım parayı tutarak elimde, başlarına diktim gözümü bi süre ve kara gözlüklüyü çağırdım, bu kez, uzattım. Usulca uzandı, “Çekinmeyiniz, mösyö, çekinmeyiniz” dedim, hoş görür ve güler yanaklarımla, kalktım, “bu sizin hakkınız, sizleri incelemeyi kuruyordum hanidir.” Yan yan sırıttı polisler, kara gözlüklü gülmedi. Tersine onlarla bir olmadığını belirtecek durumlar takınıp duruyordu epeydir. Kapıyı açarak yol gösterdi bana, kuşsu da havalandı.

Çıkar çıkmaz sokağa, geçti açlığım. Kara gözlüklü belirdi. Paradan payına düşeni almış, yetişmişti bana herhalde. “Onlara bu parayı vermekle iyi ettiniz” dedi, “uğraştırırlardı sizi.” Verdiğim paraya yakındığımı sanmıştı. Böylesi duygularım olamayacağını anlatır bi biçimle baktım yüzüne, buruşuk. Duraladı. “Fakat” dedi, “paranız vardı da niçin aldınız o çocuk donunu, rica ederim bunu anlatın bana.” Önce bunu, kendimin de bilemeyeceğimi söyleyerek yansıtmayı düşündüm. Ardından bana en doğru geleni, ÖYKÜ UĞRUNA KIŞIYI SONUNA DEK GETIRME DENEYLERINDE BULUNDUĞUMU, kolaylıkla önüne geçilir atılganlıklarıma bile bu yüzden hiç

ket vurmadığımı, böylece bireyi, insanı KENDIMDE SINAMA'ya, KISTIRMA'ya uğraştığımı söyleyecek oldum. Caydım ama, alt yanı bi polisti işte: OLGULARIN BENI DEĞIL BENIM OLGULARI YÖNETTIĞIMI söyledim Ona. "Cemiyi kaçırmakla beni bekleyen BELLI durumlara girmemiş oluyorum" dedim, "olaylara karşı koymakla kişi hem kendi özgürlüğünü -bi ölçü içinde- elinde tutmuş oluyor, hem de BEN'den önce yanlış mı, doğru mu kurulmuş olduğunu irdeleyemediği bir düzenin içinde suçlu bi başkaldırma örneği vererek ötekileri de etkiliyor, uyarıyor." "Böylece" diye ekledim, "geleceğe karşı sorumluluğunu koyuyor ortaya. Bi sorumluluk kalıplaşmamış, donmamış bi sorumluluk mösyö!" Kara gözlüklü, "Sizi anladım" dedi, "yalnız gemi kaçmadı, henüz kırk dakikanız var, ayrıca gemiyi kaçırmak için gider bir yerde kalkış saatine kadar oyalanabilirdiniz de?" "Bu çok korkakça bi bekleyiş olurdu!" dedim, en küçük düşürücü gözlerimi takarak akçıllaştırdım sesimi: "Bu biçimle kişi YENI BI OLAY YARATMA YETISINI SINAYAMAZ mösyö!" Yeniden kıstım gözlerimi, alkolden kıpkırmızı olmuş burnunu süzdüm, döndüm, sırtımı ona doğru iyice sivrilterek yürüdüm. Artık hiç unutamazdı beni, hah hah hahhay!

Yürüyerek kilitliyken gördüğüm kafelerden birine girdim. Şişman balıkçı kadının önünden geçtim, tatlı bir yüzü var. Gülümsedim ona sanki yıllardır ondan alışveriş yapıyormuşum, birbirimizi pek iyi tanırmışızca bi gülümseyiş! İçim uyandı gene insanlara doğru. Kimi vakit öyle olur yaşamaklarda en mutlu nenin böyle bi balıkçının müşterisi olmak, hep ondan almak balıklarını eve, hep bu dükkânda içkilenmek, bu sokak, şu ev, bu dükkân, bu sokak, bu ev sıkılırım ama sıkılırım öff! Kıvanç dolu gözlerimle bi konyak istedim garsondan; konuşulmak, dostlanmak, gülmek gereksinmesindeydim alabildiğine. Yaşamım boyunca iki üç kez karşılaştığım MUTLU ARALIKTAYDIM. Hiç aldırdığı yoktu garsonun ama. Genç, pişkin, mor bi Fransız'dı. Atarcana koydu önüme konyağı, yüzüme bakmadı bile, aslında pekâlâ ilgi çekici bi durumum vardı ama bilmiyordu o. Somurtup duruyordu barının önünde. Çağırıp çağırıp konyak istedim ondan. Geldi, on beş dakika olmadan dört konyak devirmiştim, ona da bi konyak ısmarlamakla ilgisini üstüme çekeceğimi düşününce erinç buldum. Karşıda biraz önce tutuklu kaldığım odaya baktım. Her nenler ne çabuk da olup geçmişti. Kapalı camlarıyla, kıpısız, cansızdı oda. Bi konyak daha istedim garsondan, bu kez uyanık baktı yüzüme ama artık ben aldırmadım.

Geçip gidivermişti mutlu aralık. Böceksi bitişik masanın bacağına asılı duruyordu. Başıma dert olmuştu bu da! Dilesem vaktim vardı yetişebilirdim gemiye. Gitse miydim, o et kişilerin içine katılsa mıydım? Karısının omzundan başka karı gözleyenli, kocasının altında başkasını içi çekenlerli, et kişilere. İlle de cinsel organlar ve salt cinsel, cinse, cins cin, ci c'li... Dönemem. “Dönemem” dedim kuşsuya. Sulak, pis baktı gene. Gene sıkıldım. Dönmemek onlardan bi kaçış, bi korku, bi yer verme sayılmaz mıydı? FIRLADIM, DÖNDÜM.

Ezivermeliydim kafasını. Şu pis böcek. Güvenemem ona. Ele verebilir beni. Şu et kişilere. Henüz bilmiyorlar. Anlatmamış. Ama anlatabilir. Baş direkten kıç direğe atıyor kendini sevincinden. Elime kaldın derce bi tutumu var. Tongaya düşürüp ezivermeliyim şişkin bulanık başını buracıkta. Gözleri, gözleri ezgin, kurnaz, tutumlu. Uzandığım şezlongun karşısına, tele kondu güvertede. Hiç kaçırmıyor gözden beni. Söylese gerçeği, olanı biteni benim açımdan anlatabilse... Ama yok*!* kendince yarı uçucu, yarı sürünücü yorumlarda bulunabilir ancak. Yakınıma, daha yakınıma kondu. “Neden hep beni izlersin?” diye sordum; kimseler yok görünürlerde hazır. Onu iyice yakınıma çekip temizleyivermeliyim. “Nesin sen, kimsin, Rüstem misin?” Hışıltılı bir ses çıkardı. “Kara gözlüklüyle dört polis mıncık mıncık ettiler seni!” dedi. Ürperdim. Sanki beni iyice, çok iyice tanıyormuşçasına en iğrendiğim sözcükleri seçerek konuşmuştu. “Ne kötüymüşsün sen!..” dedim. “Böyle bi nen olmadığını biliyorsun ya!” Sırıttı. Boz renkli kanatları sevinçle titreyerek irin rengi bi sıvı çıkardılar. Sıçradı, az öteye kondu bu kez. Ona yetişemez, öldüremezdim, anladım, önümde dursa bile süremezdim elimi. “Her kişilere, her kişilere anlatacağım bunu” dedi, “suçlusun!” Konuştukça gökyüzüne tahin rengi bi koku salıyor, koku ılık, sıvışık, havada asılıp kalıyordu, ekşi. “İlk görünce beni sevinmiştin, umutlandırmıştın beni” diye fısladı, “bu bana unutturabilirdi kötülüğümü, değer vererek bana değerli olduğuma inandırabilirdin beni, sıyrılırdım.” İnsan gözlerini, kestane biçimi dolaştırdı. Sevmiyordu kendini. Bi an üzgü duydum. “Bilmiyordum bunu” dedim, “bilseydim! Orda, yapayalnızlığım içinde böcek de olsa bi canlıyla karşılaşmanın coşkusuydu o.” Yeniden kötüleşti. Kanatları bol bol sıvı terlemeye başladılar yeniden. “Görüyorsun ya, kötülüğümü biraz da başkaları körüklüyorlar, şimdi tüm gücüm kötülükte, yeni kötülükler yeni yeni güçler aşılıyor gövdeme.” Birden

atıldım üstüne, ayağımla vurup düşürdüm yere, sonra üstüne bastım. Kabuğunun diri gücünü duyuyordum tabanımda, çektim ayağımı. Kapkara köpükler sıçratarak yöreye, şişiyor geriliyordu gövdesi, fısıltısı, “Seni herkese, her kişilere SUÇLU...” diye diye pesleşti ve bomboş kaldı kabuğu küpeştenin üzerinde. Yoğun, fes renkli bi sıvıya bulanmıştı güverte, tek tük yolcular belirdi çevrede, burunlarını tıkıyordular geçerken. Kalktım, kamaraya koştum, pabuçlarımı değiştirdim, yıkandım, onu ezdiğim pabuçları bir gazeteyle tutup güverteye çıktım, attım denize. Gemicinin biri hortumla arıtıyordu güverteyi. Sevgiyle, “Kolay gelsin!” dedim ona, hatta sarılıp öpüvermek istedi canım onu. Ama et kişiler çıkmıştı yürümeye, yürüyüp de birbirlerine kendilerini göstererek ilgi çekerek de ve de önemli oldukları duygusuna kapılarak mutlu sanısını uyandırıp da birbirlerine sırt çevirerek de giysiler göstererek dişilikler erkeklikler göstererek de kamaştırmaya birbirlerinin gözlerini de güçlülenmeye öyle diye beni görüverirlerse gemiciyi öperken de olacak bi nen mi diye akıllarını kaçırmasınlar da üstelik kaçmış akıllarla ussuz saldırmasınlar diye öpülemeyen gemici öpülebileceğini bilemeden gitti. Güneş kurutuverdi güverteyi, hiç iz kalmamıştı insan böceğinden, o kentte başımdan geçirdiklerimi kimseler duyamamıştı, dönüp geliyordum işte, hiç mi hiç izi kalmamıştı insan böceğinin, pırıl pırıl denizde gemi türkü söyleye söyleye yol alıyordu, mavilikler dolmuştu kirpiklerime, ellerimle tutup aldım onları, nerdeyse önümü göremiyordum. Önüme ardıma, görülmemiş kıvamda “aydın günler” çekiyordum. O, deniz donunu görecek gözüm kalmamıştı. Dedim ya, bi ÖZVERI DUYGUSUNA KAPILMAK IÇINDI ola ki.

ÖLECEĞIM BIRAZDAN...

BİLİNÇLİ EĞİNİM II

Dündü, çaldığım gömütlükten getirip diktiğim bunları. Dört bi yanımı kuşattılar şimdi, enini boyunu kapsadılar odanın. Tek delik göz çizgimde, taşlığı, oradan sokak kapısını görebiliyorum. Kapatacaklar birazdan, onu da kapatacaklar... Dündü... Biri gelse biri, bi gelse ah Rüstem! Ha hah hah haaay Rüstem... Bakın bakın, yeni bi "çıt!" işittiniz ya, yeni bi çıt*!* Yırtıp gövdesini sürgünün, kolları annemin bana doğru uzanan ya da dallaşmış bacaktır düşman yeşili. Korkmuyorum ondan ama, korkmuyorum ölümden de. Öleceğim birazdan... Korkmuyorum, ola ki KORKMADIĞINI SANAN KORKUDAYIM. Ölümü yönetmek üzere oturdum buraya, anlayacaksınız.

ÖLECEĞIM BIRAZDAN...

Neremden başlayacak ölüm? Annem neremden yakalayacak kim bilir, gizlice. Şu kız denli ol derdi, bi sorumluluk gerek derdi dirimlerde, bi sorumluluk hih hih hih! Hadi bi sorumluluğa sıra gelsin demiştim, gelmemişti. O gittiğim yerlerden dönmüş gelmiş, sorumluluk tanıyanların kırk yılda yapıp da öldüğü bi ev, bi bomboş ev bulmuştum, bi sorumluluk kalmıştı içinde, bi sorumluluk hihihih hihh! Ölüvermişler ya: anamla babam. Hadi demiştim sorumluluğa sıra geldi işte, zaten soğuktan iğrenirdim, kış bastırıyordu, buza kesecekti topraklar, zaten soğuktan, ıslak, durgan topraktan tiksinirdim üstelik bu KIMSELERIN BENDEN UMMADIĞIYDI.

İlk gök doğmadan gittim, anısızlığın akçılında çiçekleniyordu sessizlik. Öyle, dün kabartılmış sinlerinin çamurunda yatıyorlardı uslu uslu. Hep boyun eğmişlerdi yaşamlarda, ölüme de hemen boyun eğmişlerdi. Hadi dedim, işte sorumluluğa sıra geldi, "HADI", ivediyle açtım topraklarını, gömütlük bekçisi geliverir diye korkmuştum, ola ki KORKTUĞUNU SANAN KORKUSUZLUKTAYDIM. Ellerimle açtım sinlerini, ellerimle açtım. Nereleri geldiyse ellerime, nereleri geldiyse doldurdum getirdim. Beni böyle umarlar mıydı? Sorumlu? Onları çaldığımı, saksılara diktiğimi, anamı ıtır, babamı fesleğen ettiğimi bilebilirler miydi?

ÖLECEĞIM BIRAZDAN... Anamla babamı da sulasam bi, ama yerimden kıpırdamam olası değil. Lif lif sert uzantılarıyla iyice sarmaladılar oturduğum koltuğu, sokak kapısını hâlâ görüyorum. Biri gelse biri, ola ki Belma ha ha hah*!* ya da Rüstem! Komşunun oğluydu Rüstem. Belma'ların erkeğiydi Rüstem, Rüstem! Hıh hıh hıh! Şimdi gelse ona sulatırdım bunları. Sular, sonra kurtarırdı beni, kurtarır mıydı? Ama benim kurtarılmayı dilediğim var mı ki? Ben kendi istemimle durdum songuya. Dilesem kaçabilirdim, ölmemi ölümün gelişine bırakabilirdim biliyorsunuz ama istemedim, kendi yönetimime aldım ölümü... Bağlı olmaklardan sıkılmıştım anlamıyor musunuz, annemle babamı dikip, ekip, sulamakla da başka bi biçimle yeniden yaşamaya başlamalarını sağlamış değil miyim? Oysa bakın, özellikle anneme bakın, beni bi an önce boğmakta ne denli ivedilikle çabalıyo. Belma'lar denli bi kızı olamayışının, yaşamalardan çekip çıkarılmasının günüsü, bana olan yenişemezliği nasıl ışık çığlığından keskin ürpertilerle dolanıyo boynuma, derimde açtığı oluklara kanlarım birikiyo akmadan (artık ne ıtırlığı var bunların ne fesleğenliği), yarıklarımdan içeri daldırıyo saçlarını, gömülüyo etlerime, sinini bedenimde açacak nerdeyse...

Şimdi Rüstem gelse Rüstem, sulatırdım bunları. Hahha hahhay*!* Rüstem! En ilkleri düşünürdüm onu, küçük, dümdüz bi kızken. Yüzüme bile bakmazdı o vakitler. Gelirdi, kabartıları yeni çıkmış arkadaşlarımdan birini alır giderdi. Artlarından bakakalırdım. Betiklerimi sıkıştırırdım koltuğuma, okur dururdum hırsımdan. Sonraları bana döndü. Kabartıları erken çıkmış arkadaşlarım çabucak yaşlanmışlardı sanki. Sanki on yaş büyüktüler benden. Ama Rüstem'ler müstemler gözümde yoktu artık benim. Çocukluk beğenilerimi çoktan yitirmiştim. Üstelik saçlarını yağlayanlardandı Rüstem, kaslarını falan kabartanlardandı, üstelik ara sıra, "Kendine benzeyenlerle ne olursa olsun bir arada bulunmamalısın..." diye söz edenlerdendi. Taşlar çatladı, ilgimi kımıldatamadı, Rüstem de bunun neden böyle olduğunu anlayamadı üstelik. Öylesine yeterli sanıyor kendini. Ne?.. Neye, kim kime yeterli? Şimdi gelse onun yeterliliğine baş aşağı dönerim, dikilirim ellerimin üstüne, baş aşağı... Ölene değin unutamayası bi anı, yeterliliklerden nefret ettiresi bi görünüm bırakırım ona...

Babama kalsa öyle diktiğim denli ufarak bi fesleğen olarak kalırdı ya duvarda, annemdir onu da kışkırtan. Kendi uğraştığı yetmedi... Annemle bi olup sıkmaktalar boğazımı şimdi, canım yanıyor hah hah hay! Birazdan

geberip gidecek bi can bile yanıyor hah hah hay! Yansın varsın, kuşatsınlar dört bi yanımı: yeşilliğine bürüneyim yaşama yeisinin, kırmoru kokularına tüm anılarını boşaltayım kafatasımın ölmeden. Ölmeden önce sulayabilsem onları bi. Biri gelse, biri Belma ola ki, ne şaşar ama ne şaşar, böyle çakılmış durgan sevinir beni. Annem, “Ah*!* öyle bi kız olamadın” der, “elleri, kolları bilezik dolu, tutumlu”, ona doğru yepyeni bir filiz çatlatır...

ÖLECEĞIM BIRAZDAN... Kıpırdamam olası değil artık.

Ayak parmaklarımın küçüklüğünü seçebiliyordum ancak dalların arasından, halının soluk kırmızısında, umutsuz bi parmakçık, şimdi korkmuyorum gene de, korkmuyorum, sanki ılık gövdemizde bi noktacık, şu parmakçık örneğin, ilkten taa en ilkten bu yana aynı olasılıkla ölümle karşı karşıya değil miydi, ben getirdim önüne şimdi koydum ölümün: IŞTE BIR SUÇÖLÜM! Bi yaşantılara uyma zorunlamaları, bile bile sürdürmek, direnmek yaşamaları aman, hiç hiç!.. Bileşik kaplardaki su denli geceyle gündüze tutuklu bizler ardından üşenmez kırmorlarının dibi Prokofyev’lere uzar, ek yerlerinde kilise soğukları, fosforlu buzullar, boynumda çıldırmış keskinliği annemin, görüyorum hâlâ, duvarda üçgen bir köşecik, Orozco asmışım oralara, Zapatistaslan, bunları bilirim demeye mi getirmişim, beyaz yeleleri, ülkücülük, düncülük, yerliliğin yontulmamış namusu, öngüllüğü, korkusu korkusu baş aşağı Rüstem’e, Belma’lara, patiska kokulu elleriyle annem hiç hiç gözyüzünü gagalayan denizlerden gelen babama bi görünüm bi görünüm en son onlara da HER NENLERDEN ÇIKTIRASI arıtıp acunu Belma’lar, Rüstem’lerden başaşağı... Anılan gereksiz bırakası hih hih hih ANILARAYENIDENBAŞLAMAKSABAHLARABEŞLEREALTIYEDISEKIZLEREUYANMAKLARA... Hih hih A B C ve sessiz ve seslilerle ve 1 3 5 7 9’larla hadi başla deseler hadi artık yetti der neyin yetip neyin yetmediğini belli etmez hiç “hadi başla”lı gölgeli kıyıların yakamozlarını dikmeye yeniden kaditti sülünesti, tütünler dündü tütünler içre kırmandalda, panazlar üttüle sırtlı gülmeklerli dalgacıklar dündü ay akında vurmak vurmak taşlara ıpıslak taşlara fesleğeni, ıtırı korkmamak şimdi hiç olduğunu hih mor bitimli ovalara çıkacak balıksı fouett’ler çevirerek yeni baştan daha daha çok yarık annemin uzantısıyla ve bilinçli bir eğinimle kurduğum ölüm... Ölüme batarak hi hih süt banyolu bacaklar açarken çocuk sivrilerinden tiksinç minareler sarkan kentle sevsinler aman sevsinler Orozco’yu... Hıh, hıh!.. ÖLECEĞIM BIRAZDAN...

1960

ÖYKÜSÜZ

Bi kez, bi kez daha, süzüyorum yalnızlığımı. Oturdum buracığa. Önce bi çiğlik, bi boşluk sızdı içim, sonra Rüstem'i düşledim. Rüstem günücü, Rüstem tilki, Rüstem öyküsüz. Kar yarası, orospular, Peyami'ler, yoksulluk Rüstem'in ardından. Rüstem'in pazarlıkları, pazarlıklı sevileri, pazarlıklı dostlukları... Üç boyutun ucunda donakalmış, kıpısız Rüstem'in dostu ben.

Beni, kollayan, ısıtan, gözeten, sarı, mor, tümlendiren diye sever Rüstem, günü besler; kanları kemikleri boy boy ayrışır. Ben, ben, taşlar denli... Oy yetisizliğim benim, vagon camlarına dayalı karanlık alınlar, kolsuz Nuran, savaşsız yoksulluk, altınlı Belma'lar...

İlkokuldan bu yana gelir Rüstem. Kurulur, L'Opéra de Paris'de Backhaus'u dinler. Ben dinleyemem, ben Rüstem'in öyküsü iken, tutar günü beslerim Rüstem'e. Sırnaşık, kurumcu, ilkokul arkadaşım...

Rüstem yan gelir, kırmızı perdeler onu mutlu kılmak için, ışıksaçlar, piyano onu mutlu kılmak için, Rüstem beğensin, mutlansın, seviler çoğalsın diye...

Ona gitmek zorundayım. Ağlamaklı, sıkışmış sis denliyim. Gözlerine bakıyorum, düşüyorum içlerine, balık kurşunisi, çil çil yoğunürkünç. Bi sarhoşça, bi ısıcıl düşüş, bi ezgiyle, bi sulak, bi mavi, bi sevişken... Sevişirken sevişirken memeler, tüyler, nem, boğumlar, dişetlerim...

Opera boşluğunda üçüncü zil, üçüncü zilde kulaklarım. Backhaus'u dinleseydim. Rüstem koltuklara serilmiştir çipil!

"Çipil" derlerdi ona, kaç kezler dövdürmüştü beni; "Öğretmenim Atatürk için ağlamıyo." "Öğretmenim konuşturuyo beni." Opera koltuklarında çipil! Opera boşluğunda direğin dibine çökmüşüm, buzu işlemiş iliklerime, ipil ipil. Bi taş vuruyorum, çözülüyo çenelerim. Buzullar kusuyorum, ilkçağlardan kalma buzullar, usumu, böbreğimi, Belma'ları, hayınlıkları, DONMUŞ ACIL BI KAYGIYLA tüm yalanları, altın bilezikli bizim kadınları, bizim Rüstem'leri kusuyorum. Kanlarım şorluyo caddelerden, bulvarlardan aşağı... Opera boşluğunun kesik ak aydınlığında görüyorum aktıklarını

ötelere, daha ötelere gittikçe çözülüyorum, çözüldükçe, aydınlığa, erince görürlüğe ulaşıyorum.

Kalkıp arıyorum gecenin içinde. Hotel de Monde'un bitişiği dediydi. Gideceğim Backhaus'ları dinlemek... Gideceğim gideceğim... Sevişler donatacağım, allı sevişler, morlu sevişler. Sevgileri yaratmak gerek, yaratıp değerlendirmek de gerek. "Sen misin?" diye soracaktır ummazlıkla, içinden, "Sonunda geldi" diyecek. Yeni sevişilmiş bi yatağın ılıklığına sanki bi dakika önce kalkıp gitmiş bi erkeğin sıcağına alacak beni... Açım, çıplağım demem, bi üşümlük "canım" kaldı, Backhaus'u dinleyemedim demem. Alt yanı bi seviyorum demek. Kurumlanır, pır pır atar kötü yüreği. Sevileri yaratmak gerek; demirimden, azotumdan, fosforumdan sunarım ona, şu şiltede biraz kösnü, şu cicimde ekin okşar, biraz saç, biraz tırnak, bakımsız kaslardan bi tutam... Al al kendimden gayrı nem varsa al. İyi notlar, ödüller, birincilikler aldın, Backhaus'u dinledin, ben dinlemedim. Seni tıka basa doyan, bekleyen, ocağına düşüren, öyküsüz seni, seni ben. Al öp: yetisizliğim, kaçaklığım, başkaldırmışlığım, sığınmışlığım, dişle, açıl, öykülen, benleş. "Öğretmeniim beni güldürüyoo" desene.

Keşke donsaydım, opera alanında, direğin dibinde donakalsaydım. Tadım tat değil şimdi, önceleri böyle değildi, önceleri umut, kapıları açık koyup gitmeler, artlara bakmadan gitmelerdi önceleri. Ilgınlar örülür şimdilerde, ılgınlar sarılır salt. Rüstem'ler büyür, küçülür... Tike tike yanmıştık, tuzsuzluk salt umut bi yanda, salt düşsel seviler, salt dayanmalar bi yanda. Backhaus'u dinlemeler, tutumluluklar, sevmezlikler, başarılar, kollamalar öte yanda. Hep hep böyle gidecek sanırdı O.

böyle gidecek sanırdı!

Gün sarıya sararken tuttum vurdum onu na şuracağından akıttım. Akıllı, gözeten, bekleyen, alan, buz çözen Rüstem. Mavi denizleri, pırlak balıklı gökleri, gelincikleri, benleri sevmeyen, hor gören Rüstem, na şurasından akıttım.

donmaya koyuldum yeniden,

buzullanmaya yeniden. İlkokul arkadaşım, öyküsüz Rüstem, ola ki severdim de.

1957

SARHOŞ YAŞANTILAR

başından A’yı böyle bi işe koymuştu kuzeyli kendi kendini savunabilmesi gerekti A’dan Z’ye değin tüm eşyalara ve bireylere karşı çıkabilmesi gerekti eşya ve bireylere karşı çıkabilmesi demek dağlara denizlere koltuklara vatmanlara salkılara karşı bağımsız yürümesi demek miydi dirim tutumunu kendine karşı koyması demek mi

ne biçim iş vermişti ona kuzeyli ne sanıyordu onu oysa evrenin kişilerini bir bir kişilerini evrenin karşılayacaktı koca alanda tek başına bir bucaktan ulaşanlara karşı çıkmak motorun sesi kara göğü dele dele ulaştıkça hele makine usul usul inerken ufalmaya çekirdeksi bi varlık olmaya bi varlık olmaya başlardı koyu kıvamlı bir dalga çıkıyor uçaktan ormanlarının balıkları ürperiyor A’mn nerdeyse utanmasa ya da başka nedenlerle olmasa tabanlarını yağlayıp bi kaçacak kuzeyli görse bunu eh kuzeyli bunu bi görse

kuzeyli bunu gördü bi gece o indi gıcır gıcır bi ülkeden gelirdi hep üstü başı buz kokardı kuzeyli bi gece indi kızın çekirdekleşmesine baktı bi çıkın kuzey soğuğu ditti donuk gözleri A omuzları düşük boşluk-saldı iş isteğiyle kuzeylinin odasında konuştukları kişiliğinin ağlarında karmakarışık kaldığı günlerce tenini usunu kapsayan çekip koparamadığı A şuydu işte sinik değimsiz o vakit kuzeyliyi A istememişti -buna istememek de denmezdi ya-kendinden üstün bulduğu bi kişinin tansıklığını sürdürsün istemişti herhangi bi kişinin değimli olmadan tansıklığını kazanmışken tutkusuna girivermişken yitirivermek onu nasıl kolay almıştı oysa şu nitelikleri kuzeyliye odasında bir oyun oynamıştı yarattığı insandan o denli uzak o denli uzaktı ki yorulmadan kolaylıkla başarmıştı bu oyunu evet öyle kuzeyliye acunların göklerin tüm eşyaların ve kişilerin ve eşya ve kişilerin kişiliklerini nasıl kolay alt edeceği oyununu oynamıştı bu arada kuzeyliyi de alt etmişti ama bu gerekti alınacağı iş için gerekti bu dışarda bi yığın genç güzel kızlar vardı dışarda A’dan n’ye değin bekleşiyorlardı umutsuzdu o denli umutsuzdu ki oyununu salt kişiliğini kurtarmak için ve bi daha yüz yüze gelemeyeceğini bildiği insana erinçle bi gösteri diye bi anı diye

oynamıştı ama bugün bi hiçti işte buz kokuyordu kuzeyli ve çok güzeldi ayazdı

kuzeylinin odasındaki o ilk günde olmayan niteliklerini var sandırttığı onun sevilerini kazandığı o ilk günde niye onun olmadığına pişman oldu onun için evet tansıklığını sürdürsün dilemi ve işte yeğinseme dolu bir söylem ve işte kuzeyli dikelmişti oracıkta uçağın berisinde çok güzeldi çok güzeldi çok güçlüydü kimseleri böylesine istememişti A isteyemezdi de artık kaçmaya savaştığı gündelik dişi erkek değişmelerinden bambaşka nitelikte görkemlerle incelmiş kösnülü erkeğini yitirmişti isteminin denizleri kabarmışken bütün olsa olsa öylesine yalansı bi üstün seviş içinde unutulabilirdi o durumu ve hayvancalığı oysaki hayvancalığının her kişilerinkice bi et tutkusu olmayışına erdemliliğine anca böyle bir yalansılık içinde inanılabilirdi ama o günün coşkusunu aşırı çekiciliğini kodunsa bul artık kuzeyli onu istemiyor işte gitmek düşüyo A'ya gidişine bi büyüklük bilinçli bi bırakırlık katmak düşüyo yeğinsemeyle dolduruyor gözlerini irileniyor birden kuzeyli ardından bakıyor şaşım duyuyor şüphesiz caddeye vardığında A gerçekten de irileniyor işini kendi istemiyle terk etmiş sanki

başıboş olmak içkili budalaca pişmanlıklarla hayır us ile hayır duyumlarla en iyisi seçkisiz bi düşünle hiç düşünsüz olmak yola çıkmak omuzlarını bastıran bulutlarla kovalayarak sözden düşmüş yükünü atmış kumlara böyle basmak böyle basmak kumlara ılık ayakkabısız bu adama her türlü gelinebilir ziyan etmez çıplak ayakla da var sandırdığın değerlerden kurtulmuş olarak vizeli yadsıdım vakit komadım yadsımaya bu adam başkadır niçin bi kadına değil kadınlar beni sevmezler kadınlar etek bastırırlar hep bi de pirinç ayıklamak vın vın vın eşekarısı denli konuşmak salt konuşmak dedikoduca erkekler değil mi sanki hani geçen gece eve attım onu'lar aa bu onlardan değil bu B başka türlü sever beni bunda nen yoktur nen hani erkekliğini ille de karşısındaki kıza tattırma saplantısı diyelim hani vücutlarında durup dururken canlandırıverdikleri ikinci bi yaratık küçük bi hayvancık denli hani işte B'de yok öylesine puluç denli güneş ne sıcak ne turuncu böyle ayaklarımı yakıyo kumlar ısınıyo gitgide ben çıplak ayak numarasız rakamsızla ona B' ye

gidip gelip aynaya bakar oldu durmaya çekidüzen veriyo oldu kendine B A onu kolluyo işi-düşünü bırakmış kolluyo denize gelmişler kumlarda

çukulatayla konyak içiyorlar yüzüstü yatıyo A görmemeye çalışıyo B'yi ama dayanamayıp bakıveriyo gövdesini şişire şişire geziniyo bakıldığını sezinleyince büsbütün şişiyo ya da örneğin güneşte erimiş çukulataya banıyo parmağını gizli gizli alnına şakaklarına falan sürüştürüyo tamamlanınca makyajı dönüyo yüzünü öyle zapata denli birilerine öykünüyo bu yanda A koca denize doğru kuma gömüyo başını iyicene

adamın pazularını mazularını şişirtip geçip eşekçe durması öyle pek yüzeyde kalmış opolağan bir gereksinmeydi ama ister yüzey ister dip gereksinmesi olsun araya biri ötekine uymayan uygulanması olanaksız olan yağıca bir dengesizlik dumansal bir gerilim kaçıntı koydu ardından

B - benden iğreniyor musun

A - yooo

B - öyleyse niye benimle yatmıyorsun

A - seninle o duruma gelmekten iğrendiğimi biliyorsun ya

B - benimle de olsa iğrenecek misin

A - evet sana gelmeden önce konuşmamış mıydık bunları

B - demek sevmiyorsun beni

A - seni nasıl sevdiğimi bilirsin

B - demek sevmiyor beni

A - artık gidiyorum

B - gidemezsin

A - neden gidemiyim

B - gidemezsin diyorum

A hazırlandı aklına koymuştu gitmeyi öyle ona gitmek düşüyordu gene ama ne yanılmıştı bu kez ne yanılmıştı zapata taslağı B B kolunu duvara dayamış -o arada pazusunu kabartmayı da unutmadan- A'ya bakıyor "gitme n'olur yalvarırım kal" "kalamam" diyor A camın önüne geliyor B "seni gerçek karım sanacaklar nerdeyse gitmek bilmiyorsun ne bilsinler kapatmam olduğunu" diye bağırıyor kız bembeyaz "seninle yatmamam

senin hatan değildi ki” diyor adam kunduralarını giyiyor kıza dönüyor soğukkanlılıkla “gitmezsen ne istersen yaparım elimi bile sürmem sana ne olur kal” diyor “peki pencerenin önünde deminki sesinle bağırarak tekrar söyle bunları bana” diyor A adam kapıyı sokak kapısını itiyor bu kez avazı çıktığmca “defool git dönüşte bulmayım seni burda” diyor ve koşarcasına çıkıyor kapıdan balıkçı biçimli birine rastlayıp evi göstererek bi nenler anlatıyor

onun koşarcana çıkışı rastlaması bi adama koşarcana adama rastlayıp -adımlarını ayarlasa rastlamayabilirdi- bi nenler anlatarak savunması kendini çevreye bi kişilik savunarak kişilik sağlaması (çevreye) kişilik tanımlamayı gereksinmesi bayağı değeri olamayan bi kişiliğin çoğunluğa tanımlanması ama bu yanda tek bi kişiye dönük kişiliksiz kalması oysa sevmesi kızı yalvarması sevmesi yakarısını çevreye duyurması adamın yönünden küçültücü bir nitelik sayılması da çevrece adamın yönünden küçültücü bi nitelik olduğunu saysak adamın ondan ötede geçecek günlerinin mutsuzluğu -kız yanındayken mut ufantılarıyla olsun vardı mutluluğu- terk edilmişlik tini tepkilerini umutsuzluğun buzullarını ışıksız bozlarını yalnızlığın yalnızlığın sputnik devinimince bitimsiz dönüm bunlarım önlemesi kendi bakımından daha bi gereksel kalıyordu üstelik çevredeki kişiler -onlarca binlerce değil milyonlarca kişiler- şüphesiz bi yakın küçültücü sayılan niteliklerini göze almış usun tuhaf bi biçimde anlamadan kabullendiği –öyle olmasında kendiliğinden bir öngüllükle– beraberlik yalnızlıklarını sürdürüyorlardı ve şüphesiz insanoğullarının onca karanlık gelmiş karanlık gidecek dirim sorunları içinde ancak bu ya da bi tek bu için için saklanan yüz karası hep hep saklanan bu keder güç ama çok güç bi katlanmanın verdiği böylesine bi erdem insanoğlunu ayakta tutuyordu

ama bu da bu başı dik tutan insanca onur diyelim –bundan kötüsü de söylenilemezdi– ne boştu ola ki bu küçük düşenlerle üstün kalanlar arasında sürekli bi sessiz ya da sesli savaş vardır sessiz ya da sesli savaşın ezintileri yitkileri çıkıntı ya da girintileri vardır ama hiçbir vakit kesinliğe varamayacak bir savaşta yenilgi kime yüklenebilir yenilgi şu yanın derken o yanın vermelerinin –sinsice ya da açıkça– almalara hazırlık olmadığı nasıl sezinlenebilir şu elim üstünde oyununda A ile B’nin durumunu tartışsak gene de B üstün kalmış geliyor insana gerçi kızla kendisi arasında savaşta küçük kalmış görünüyorsa da sokaklara sokakların evlerindeki çevre

kişilerine karşı savunmasını yapmış kişiliğini oturtmuştu o sırada mı yoksa daha önce daha sonra mı bu kişiliği kendisine de inandırmıştı evet en çok eksiklik duyduğu vakitlerden başlayarak birtakım KENDI KENDINI YARATAN BAHANELER'le kendisini ama altında bi tane daha kendi kalmadan son kendini de kandırdığını kişiliğindeki yenik yırtık yerleri o bahanelerle hemen örüverdiğini onardığını kişiliğini tazelediğini ve bu örgülü dokulu yeni döküm KIŞILIK'le çevreyi olduğunca kendisini de inandırdığı gerçektir bu yeni döküm kişilikle de başka aşklara uğraşlara her çeşit toplumsal ilişkilere yöneldiği de görülmüştür ancak bu yeni döküm kişiliğin duygu us algıları başka uğraşlara yönelterek mi kazanıldığı yoksa o kendi kendini yaratan bahanelerle önce KIŞILIK DÖKÜP ardından mı YENI UĞRAŞLARA yönelindiği de düşünülebilir şurası açık ki B her durumlarda da kişilik tutumunca A'nın üstündedir

B'nin iyice dincelmiş esen rengi erki yerinde pazu mazu oynataraktan saat on yedilerde çay ya da yemek öncesi içkisini almak üzere kafelere mafelere gittiği yöresindekilere büsbütün şen şuh içkiler ısmarladığı iyiden iyiye mutlu bir kişilik gösterdiğine bakılırsa şu saydığımız düşünlerin hiçbirinin de adamın gerçek öyküsüne değgin olmadığı anlaşılır ister misin adam her nenleri bile bile tüm ayrıntılarıyla hazırlamış olsun –nedense neden salt canı böyle bir oyun çektiğinden sıkıntıdan– ve kızca epeyi önemsenen bu olguyu adam şöylesine bir olay diye yapıversin

düşün gereçlerini toplayınca adamın gerçekten de bu durumda olduğu usa daha yakın düşüyor B taa ilkinden kızı çağırırken (çekingen diyelim ya da doğrudan doğruya cinsel sayrılığı olan bir genç kızın düşsel erkeği imişçene) aslında pek doğal bir cinsiyet durumu olduğu halde kendine de doğaya da aykırı gelen koşulları zati çoktan özlediği bir durumlarmış denli kabullenmişken kendinde hiç mi hiç bulunmayan nitelikleri –bunlar kızca B'nin erdemleriydi– var göstererek çıkmıştı oyununa A'yı önce getirmek ardından kaçırmak için kurduğu oyunda onun kişiliğini de düşünmüş kızı büsbütün karamsarlığa değmezlik hiçlik duyumlarına acil bi mutsuzluğa kısaca çökkünlüğe atmamak için IKISI ARASINDAKI ROLDEN küçük düşmeyi kendine alıp büyüklüğü kıza bıraktığı savlanabilir belki de kızın bireyi önemsediğini bildiğinden böyle dağıtmıştı rolleri yoksa A çevreyi toplumu her nenlerden çok önemseyen biri olaydı adam yine onun yararına ters

dağıtacaktı rolleri ama bu iki durumda da kızın B ile arasındaki tek avutucu yengisi olan YÜZ YÜZE YENGISI de buna göre eksiksiz bir YENILGI midir

B'yi bunca didikledikten sonra A'nın durumunda kesin bir yargı tutacakken hiçbir nenin hiç mi hiç A'yla ilgili olmadığı geliyor usa insan yargıçların ne güç durumda kalabileceklerini düşünüyor ister istemez tüm ayrıntılarıyla bi olayın içyüzünü tinsel minsel her yönüyle bulup buluşturmak düşüyor onlara bu bakımdan belki de her bilimden çok tinbilimde ön olmaları gerekiyor kişi düşünüyor da böyle olunca bugüne değin hiçbir davanın adil yargıçlar elinden bile saltık bi çözümlemeyle sonuçlanamamış olduğuna şaşırıp kalıyor çünkü doğru bir yargıya varalım diye onca çabalar gösterdiğimiz şu öyküde hiçbir doğru sonuca varılmadığını da biliyoruz hatta şimdi bağlayacağım A'nın gerçek durumu bile yeter gelmeyecek ama ister yetsin yetmesin isterse ben böylece bitiriyorum öyküyü kumsala giderken A B'nin gelecek davranılarının saplantısıydı ereğiydi tüm olasılıklarıyla hesaplamıştı B'yi kendine çekip çevirmeyi kesmişti gözü istese adamın onunla yatsın diye birtakım düzenlere başvurmasına örneğin çayına uyku hapları atmasına falan (sanki başka çare yokmuşçasına) engel olabilirdi dostluksal felsefeler dişi-erkek arkadaşlığının yüceliğine değgin konular ne güne duruyordu zaten adam (uyku haplarından da belli) kötü betiklerin bile bunca etkisindeyken öylesine sözlere haydi haydi kapılırdı ama şu yukardaki oyunu ille oynamak dilemişti kendisini B'nin gözünde dostluk sevgisi ardında tutturmak onu ise basbayağı ortamların adamı olduğuna inandırmak böylece aslında önceden iyice bellediği oyununda rolünü ezberlemeye vakit bile bulamadan sahneye itilivermiş gene de üstün anıklığıyla en yüksek başarıya ulaşmışların şerefini tatmak dilemişti gene de bu bir SAVUNMA MI ATILMA MIYDI yoksa BILINCIN MI BILINÇALTININ MI BI GÜVEN SINAMASIYDI kim bilir kızın tüm kaygısı bu ikisi arasındaki oyundan çekilirken adama incele incele öpücükler göndermek kişilik onarımını DÖKÜMÜNÜ bu yolla kurmaktı A'ya sorduklarında süzüle süzüle kuzeylinin yitkisiyle açılan gönül yarasını onmaya savaştığını savlıyor

her ikisinin de üzerlerine aldıkları rolü yeteneklerinin elverdiğince kötü başarmaya -ikisinin de rollerine iyi denemez- ve bundan paylarına düşen alkışı toplamaya da can atmalarından doğal ne olabilir tuhaf olan kendilerine de güç geldiği halde bunca vermeler gerektiren bu rollerine canla başla sarılmış olmaları henüz kurulmamış olan –kurulamayacak da

olan– mutlu düzenin gelmemesi için –her birimiz denli– diş tırnak sonuna değin çabalamaları değil miydi A “buna insanlık diyorlar” diye gülüyo B’yi insaniliği içinde bırakarak dönüyor kente

A kente döndüğünde anayoldaki oyunevleri dağılıyordu kişiler kaçmak kaçmak yalnızlığın şakırtısında BVCZJ’lere yapışık sallar üstünde yanaşarak daha korkunç dirimlere sıkını sıkım ADL ve n’ler çekirdeğinde bi kuzeyli belleyerek çekinsi çekinsi ve dönmek kuzeylinin baştaki öyküsüne yeniden yeniden her doğumda her I’da yeni baştan yadsıyarak onun A’dan Z’ye olmadığı ve mutsal düzenin bi parçası olduğu küçük hesapsızca ve insan hakları olarak eşitsel eğitimli alıkonmak kör gözlü felek ki korur sevemediği bakımdan patron yatmak için dönmek pazusal keltenek bi yaşantı barışsever füzesel anısızlığının kösnüsünde hayvanca ıslak ve argın bi yaş kıtık yörüngesinde hotozlu ökçesiz yitik pıtraklı yardakçılıkla vurulup yaran çüş gözlü düzenin mutsal elvermez kişilerince bi aşksız yaşantılar ve en kötünün biraz iyisinin didiniyle n çeşit tasarıları onara onara yeni döküm kişiliklere özenip hamlet’ler yüzünden la traviata’lar oynaya oynaya arsız hamlet’ler yakarmaya yeniden kuzeyliye ırak yollara gidemediğinden kimileri der korkmuş bir hallaç denli kaptan vizeli vizeli alkodu pişmiş tavukçana at bulunmadığından para ve güç bulunarak ne olursa olsun B’ye değil atlara otlara kuzeyliye

1958

GÜNDELİK

... Onlar olmadığımızı bilip, koyup kotarıp salt yalnızlıklara, yalnızlıklara gitmelerle...

Burdakiler bilmezler D susar niçin suskuların densizliğini yüzer öyle külrenk. Bunun bi çeşit sevgi –salt sevgi diye bi nen olmadığından– olduğunu sezinlerim ben. Onunkisi bana doğru bi birikme, köpüklenme bi, tutunma ya da umma, güçlü sanışı beni, yağı oluşu, kendisinden başka türlü niteliklerle bulunduğum boyutlarda güçlü görünümüm, benden geçmeden gülü1er durmuyo dudaklarına. Bu sanıları D'nin ayakta tutan beni. Bu etkiyi sürdürmem gerek. Bugünler ve öte günler için. Başaramamak: –o anlamda– sevilmemek, umulmamak, bakılmamak, urların büyümesi, D'sizlik.

Bunca işi çevirmeye koyuluyorum, n boyutlu yerden sonsuza doğru ve sonsuza paralel titrek bi bacak açıyorum, denge süreleri, kapatıyorum. Usul usul belli etmeden ekimi kapatıyorum. Kapatacak mıyım hep bilmiyorum, şimdilik hep böyle açık vermelere gelmiyo, böylesi gerek, bu süre böyle yapıyorum. Sonra karanlığa, M'nin hiç jilet tutulmamış kanat altına sokuluyorum; gıcırtıyla açılıyor kanadı, BÜYÜKÇE BI KUŞ M; iyot kokuyo, bütün deniz kokuyo. M, bunu kadınlık sanıyo, yumuşaklık, esriklik, yarımlık sanıyo. Kapatıyo, ekliyo, ısıtıyo. Tüm çabalarım, D'yi kandırmak, güçler dokumak, dokunan güçle bi süre daha çok dayanmak –dayanabilmenin ürkünçlüğüne ve içrekliğine başka türlü– biçimde ve özde başka türlü bi biçimsizlik ve özsüzlükle karşı komak için diyorum M'ye, "Değil değil, ben seni tanırım" diyo.

A ve B'nin yok sakıncaları hiç; kavuniçi dönemecinde maltataşlarının, zeytinyağlı fasulyeye domates ezerken cıyak cıyak anlatıyorlar. "Birer hayvan bizim kocalarımız, kadın ruhunu bilmez bizim kocalarımız." Kaşları gözlerinin altından bakıyo A'nın, kapkara boyanıyo, bacaklarının üzerinde nasıl dikeliyo kaya denli. Dirimde anca erkekle varlar; dudakları öpüler bekliyo, hep hep öpüler. Kim olursa olsun öpmek istesin onları, göz koysun

dişiliklerine, ya da salt şunu söyleyin onlara: “Sen sevmek, sevişmek için yaratılmışsın!” Mahvoluyorlar, bitiyorlar, eriyorlar aşktan, doğalsal bir erk alıyorlar bu tümceden, öylesine yoksun kalmışlar sevilerden. Sevmedikleri kocaları bi yanda, öte yanda yoksullukları. “Ayrılın, çalışırsınız” diyoruz D’yle. “Biz mi” diyorlar, “biz mi? Ayda iki yüz lirayla!” Çın çın uçuyor gülüşleri Çeliçev’in elden ayaktan var ya ağacı hani sekiz senede yapmış, işte onun ikinci parmak dalma konuyorlar. “Biz üç bin liraya zor geçiniyoruz” diyo B. Bu arada A, “Yavrularımız olmasa gözümüz para mara görmez” diyo. Dediğinen bu sözü Çeliçev’in ağacının içinde bi çocuk başı da var ya, o bi silkiniyo düşürüyo gülüleri dibine, ufalanıp toprağa karışıyorlar. D, gözümün içini kolluyo, benim düşünlerimi çıkarıp kendininkilere takacak. Ufak ayrımlarla Karenin’lerin, Bovari’lerin öyküsü hâlâ. Bu alabildiğine alaturka, alabildiğine iğrenç karıkocaların öyküsü bunlarınki de. Şimdi tutup olanca sevecenliklerimle aklı başında bi öykücünün yapması gerektiğince A ile B’ye eğilip gözpınarlarımda tutamadığım yaşlarla savunmalıyım onları. Toplumsal koşulları, kişisel zorunlulukları, algı içi ve duyum ötesi durumları, nedenleri, yok şunları yok bunları göz önüne alıp temiz kâğıtlarını vermeliyim ellerine. Ama bunca yüzyıldan sonra hâlâ aynı sorunlarla uğraşacak değilim ya. Hem temizlik, kirlilik, suçlu yahut suçsuzluk diye bi sorun yok ki aslında. Canı isteyen ezbere bilinen yargıları da katsın hesaba. Ben A ile B’nin bakımsız ölümlerden, sevilmemek sayılmamaktan. yoksulluktan şu ile bu ile gizli gizli sevişip kocalarının koynuna döndükçe, çevrelerine namus –yirminci yüzyılda Türkeli’nde uygulanmış töre kuralları– öykünmeleri tasladıkça mutsuzluktan kurtulmayacaklarını, böylelerinin girdiği yazıların tadının bozulduğunu... D, bunları çıkaramadı yüzümden –çıkaramasın diye ne avurtlar yaptı–- çıkaramadı da, “zavallılar” dedi arkalarından. Nasıl sinirime dokundu D. Anladı da duygumu, bozuluverdi. Onun için BENDEN GEÇMEDEN GÜLÜLER durmuyo dudaklarına. Belki suskunluğu da bu yüzden.

D diyo ki; “Kişilerin aramızda bilinenden ayrı olan ve her kişinin ötekinden ayrı olan ikinci bir dirimleri yok mu? Onu, asıl olan kişiliklerini –dirimlerini– yaşamasalar bile.” Kendinden konuşurcasına söylüyor bunları ya da benden konuşurca. Boyutlar içinde kişinin asıl dirimini –onu yaşamasa bile– kestirmek. D’ye benim gösterdiğim biçimde tanırsa beni, razıyım ama içime çok çok içime asıl, beni bulacağı değin içime girmesine

değilim razı. Yittiğim gündür. D’sizlik onun beni iyice tanıdığı gündür. Z’nin de benden beklediği bu belki –belki değil kesin böyle– ama ne olursa olsun D’yi asıl boyutlarıyla tanımalıyım ben. Onun suskunluğu ya da boyutlardan konuşuşu, bakışı bana, süslenişi, sigara yakarken memelerini kıpırdatışı, tırnaklarının her sürede görünmeden büyümeleri, çarpık bacaklarını kullanışı D’den başka hiç mi hiç D olmayan, D’nin ta kendisi olan bir D sürüyo ve gene de asıl D değil onlar. Böyle bu, bi uyumu bi uyumsuzluğunun, tabakları kurulamasının, beraber aynı kitabı okumamızın yok bir asısı D’yi bulmama. O da neden böylesine öteki beni çıkarmaya çalışıyo. Ben bi sıçrıyorum, kalıyorum havada. *Glissade devant, glissade derrière*, yok beni bulamaz o. Göz göze gelince kaçırıyoruz gözlerimizi. Niye hiç iyice bakamamışız birbirimize, iş görürken ne diye sırıtıyoruz arada bi, ne için karşıma otururken eteklerini dizkapağının üzerlerine çekiyo, hafif yana eğiyor bacaklarını -ona en yakışan bu bacak durumunu kaç kez aynada denediğini biliyorum- ve ses çıkarmadan, güzelliğini iyice kurduktan sonra tutup gözümün dibine dibine bakıyo. Güzelliğini Övmemi bekliyo ille de.

Bana ne bu hallerinden D’nin. Güzelliğini ya da aramalarının tutunmalarının boynuzundaki kesikli karanlığı sevmişim; sevmişim ya da sevmemişim de dolaylarımda olsun dilemişim ya, özlemler çekmişim ya da çekmemişim de bi rastlantı –hem de opolağan bir rastlantı– böyle dostluklar andıran bi durum koymuş ortaya, böyle olmuşuz ya, ondan ötesi bana ne. Yok yonut denli bedeni, yok ışıl ışıl usu. Ben bekliyo muyum beğenmesini beni, övmesini? Bekliyorum belki de, bana yaslanışı, benim onun yaşantısında bi tek oluşum –hiç olmazsa şimdilik bi tek oluşum– doyuruyo beni veya şöyle bi nen oluyor: D, beni olmak istediğim ama olamadığım kişi sanarak benim kişiliğimi tamamlıyo. D diye tutturmam bundan.

Birbirimizden beklediklerimiz var şüphesiz, umutsuz bi bekleyiş de olsa vazgeçemediğimiz. Z’nin benden, benim ondan ve D’den, D’nin benden, bunlar da değil bireylerin toplumdan koparmak istediği –bizimkisi denli toplumlardan– yahut da toplumun bireylere zorla yüklediği de bu. Ama bir ayıklama işine bi tümdengelime mi kalktım salt D, Z veya M’lerle çıkılmaz işin içinden, gene de öyküyü düzensel, toplumsal moplumsal sözlere boğmadan geçeyim geleyim düzensiz, sınırsız, koşulsuz bi yanından uslu bi

yanından duygusal çıkmazlarda sıkışık o anlatmaya koyulduğum dostluk bitişikliğine.

Böyle elim üstünde oyunlarıyla biz işte. Tüylerimizin eleklerinden salıveriyoruz “ben”leri, sel vuruyo içimize tam, tam arınacağız, şuralarımızda duruyo su. Na şuralarımızdan öte geçemiyor. Üstelik ayıklamakla, olanca gücümüzle eşelemekle, göstermeliklerimizin çarşısında ne biçim bi gerçek –gerçek diye bi nen olmadığını, göreceliğin tek bi gerçek olduğunu savunduğumuz halde– bekliyoruz.

D kalkarken ayağa ipiçeri çekiyo karnını. Öyle incecik, körpe, katı olmak istiyor. Yonut soylu bedeninden güç alacak, varsın alsın. Gayrı sıkı eleyip ince dokumalar bi yana, Assia diyorum ama, Despiau'nun *Assia*’sı diyorum hem de, güya duyulmasın istiyormuşçasına alçak sesle, ama duyuruyorum. Varsın güçlensin, varsın güçlensin insanlar, varsın büyüsünler, beğensinler kişiliklerini, varsın eli üstümde kalsın D’nin. Hemen işlek bi *Assia* oluyo D, kollarını bedeninden geriye sallayıveriyo. “Gidiyorum” diyo. “Olur” diyorum ben de. “Karas, Karas!” sesleniyo. Karas giriyo odamıza, tüysüz sol kulağını kurşuni keten eteğine sürtüyo D’nin. “Canım!” diyo D ona. “Yavrum, koruk gözlüm benim.” Büksüle büksüle çıkıyorlar. İki göğsümün ortasında urum şişiyo ardından. M’nin kanatlarını, gıcırtılı açılışlarını özlüyorum birdenbire.

Böyle işte, biz böyle. Ben onu ve o beni -evet gene de aradakilerden çok birbirimizi, her boyut içinde en çok birbirimizi sevip, baş aşağılarda, yanlamasına, dönük, Lambo’yla içerkene, kadınların arasında ve erkeklerin içinde, kitaplarla ve yazılarla, bale ve resimlerle, ölümlerle, parasızken ve sevdiğimizi, nasıl sevmediğimizi bilmeden, bi çizekte yağılıka bi düzlemde aşka kıl kalmışken, İstanbul’da ve analarımızın evinde gizler yaşıyoruz sanarak, Ahmet’i dostumuz yapıp, ağlaşıp yetinip, kıçımızdan terleyerek ve bok kokan İzmir Körfezi’ne dikili şu odamızda boyalı ellerimizde ve A ve B ve Z ve M ile Çeliçev’in ağacına gizli gizli gülüler oturtup, Nana’yı seyrederken kapalı gözlerle ezilip Kumkapı’yı, Haliç’i kırlangıçbalığı çorbası düşünürken –tüm bunlar sanki bi değermiş denli– birbirimizi asıl özlediğimiz kişiliklere koyup, koyup kotarıp ama onlar olamadığımızı bilip salt yalnızlıklara, yalnızlıklara, yalnızlıklara gitmelerle... Tüm bunlarla işte.

1957

KONUŞMAKLARDAN BIKAN

Sarılığı kalmamış üşük bir öğleüstü katıldım yanına. Kim olduğunu bildiğim yok. Bildiğim yok ne olduğunu.

Bunun bi önemi var mı?

Bi önemi yok bunun.

Durup dururken birinin közlenmiş mutluluğunu hartlatmaya us kodum. İşin bitiminde dazlak bi mutluluk payının bana da düşeceğini hesaplamamış değilim ama gene de bu benim en ölçüsüz, denetimsiz günlerimden biri. Beyin duyargalarım bilenmeye kımıldadılar. Yoldaşım akşıngöz bi gerilme geçirdi, uzadı kısaldı. Önüme geçip de ekşi bakır, ıslak keçi, ılık ılık da deri kokan karanlık bi eve soktuğunda beni, ellerimi ne demek olduğunu iyi bildiğim bi acıtmayla sıktı. Kapıyı açar açmaz, yüzünü yol yol ışıklar yaladı. Mavi benekli yanakları, gaga burnu, beyaz kirpikleriyle Easter Adası yontularını andırıyordu. Andırsın. O, özgürlüğünün, kıvancının neler olduğunu bildiğini sanan bi bilmemede, Burası onun ini olmalı. Odanın köşesinde bi yığın çalı çırpı, uzun boyunlu bi şişe, bi de toprak çanak var. Yığının ucuna ilişip bi sigara yaktım. Hiç konuşmuyo. Konuşmayan, sürüngen soydan, ola ki Malekula dans maskesiyle oturmuş bi canlıyla baş haşayım. Çanağı doldurup içiyorum, göz burgularını bana değin yollayıp çekiyo, sonra gelip parmak uçlarının diş diş tırmığıyla okşamaya çabalıyo ellerimi. Ufak ve soğuk elleri. Toprak çatlağı ağzı. Kolu yatay zikzaklarla yaylı. Bi çanak uzatıyo. Başımı sallıyorum. Diretmiyo. Şişeye sokuyo gagasını. Onu üzmek istemem. Şu anda mutluluğu bana bağlı. Ardından buralara gelmekle ona bu umudu çekinmeden, seve seve adadım ben. Böylece bugüne değin içine biriken cam kırıkları, çakıllar ve kil tabakalarını, zorunlu aşklarının çapraz çökeleklerini yuyup arıtacaktım. Uzandım çanağa, elimi durdurdu. İstemiyordu içmemi, katıksız bi sevi bekliyordu benden. Kuşsa kuşlar, yılansa yılanlar, insansa insanlar arasında bulamadığı seviyi umuyordu benden. Gidip duvarın dibine çökmüştü. Uzun yumuşak bacaklarının arasından sarkıttığı başı yere dokunuyordu. Solumda

küçücük bir camdan gökyüzü görünüyordu. Gökyüzü alacakaranlıktı. Kalktım, cama dayadım yüzümü. Karşıda atlanası yakınlıktaki evin en üst tahtaboşunda iki küçük kız dizi dizi saksılar arasından gözetliyorlardı bizi. Beni görünce ilkin çığlık attılar, ardından sarkarak iyice görmeye çabaladılar beni. Seslerinde korkudan çok sevinci andıran bi nenler vardı. Akşıngözün onları epeyi korkutmuş olduğunu, aralarında bu oyundan gelme bi dostluk da bulunduğunu anladım. Aşağıda daracık sokağın aydınlığında sıska, beyaz bi kedi bağırıyordu. Kedi bağırmak istiyo bağırıyordu. Ben ilkel ve gür bi kendini değiştirmeye, özgür seviye akmayı istiyordum. Onun

KUŞ

ÇIYAN

DILSIZ BIR INSAN oluşunun önemi de yoktu, ama nasıl davranmamla en eksiksiz, en ÖZGÜR SEVI'yi verebilecektim ona. Kişi aşk diye hür sevi diye dilsiz ve çirkin olmayan ve ne olduklarını iyice bildiği kişilere de usunu, çağrışım gücünü, dip bilinç akışını yitirmeden, sırf açlık, sarhoşluk, yoksulluk ya da beğeni etkenlerinden sıyrılmış HANGI ÖZGÜR SEVI'yi toplayabilirdi?

Ona, sen nesin?

Ne iş yaparsın?

Okur musun?

Baban seni döver miydi?

Bana neler duyuyorsun? vb... opolağan ama şurda gene de onu mutlu kılmakta yararı dokunacak sorularla doluyum. Sorsam o da kuşku, kaçamak, göstermeliklerle yanıtlar beni ve yeniden aynı biçimde sorularla karşı çıkmaz mıydı? Bu ise iki kişi arasındaki mutluluk alışverişinde bi işe yaramazdı. En iyisi betiklere uymayan bi yaşantıcık, başkalarınca –benimce değil– yaşanmış bi sevi günü olsa da, dilsizi var sandığı özgür aşkta doğrulamalıyım. Ama bu doğrulamada ne denli sıyrılabilirim kendimi değiştirme ereğinden. Bu benim çıkarım işte, KENDINI DEĞIŞTIRME SINAMASI. DENEK; ben. DENEYCI: o.

DENEK, bi kimseyi, yanandönen bi giysiyi, akyelken bi sandalı, ezgiyi, dostluğu bile benim olsun diye istemeyen, üşençli, yabansı isteksizlikle

dingin, umursamaz görmüşlüğün kurnazlığına varan. Ama kim kurnaz değil ki. Şurda DENEYCI'nin yere yatkın kafasına önceden düşünülmüş kösnü uyandırıcı içkiler, ışıklar, sapık aşklar bile birikmemiş midir? Dilsizliğine gösterilen acımaya da, garipliğine duyulan meraka da çoktan alışmış, belki karşıt davranıları ezberlemiş, bundan bi kazanç sağlamanın bilincine varmamış mıdır? Onun, şu sessiz bükültüsüne bakıp yumuşuyorum. Sertleşmiş değildim zaten. Bunca yıl hiç öfkelendim mi ben? Kara bi sinek aramızdan geçip cama vuruyor. İlk kez gülüyor dilsiz. Yalın seçik bi gülüşle gülüyor. İçim ılınıyor, sokuluyorum ona. Ağzının yanlarına yapışmış iki sülükler pat pat düşüyorlar yere. Ve işte yeniden küçük, diş diş parmaklarıyla benimkileri tutmaya uğraşırken, gagasını yüzüme gözüme sürüştürürken belleğine yer etmiş o, özgür seviyi aranıyo. İşte küçük bi gülüş, okşamak elleri, gaga ya da ağızları aranmak ve ötesi ne denli özgür sevi olursa olsun ötesi buydu işte. Kolları belimde içinde fener yakılmışçasına ışıyor pul pul. Ağzının içinde tüylü bi yılan yağılığıyla kayan dili itiyorum dışarı. Gözleri sivri sivri, kolları sönük şimdi. Onda yeni bi öç duygusu yaratmadan, beğenilmeme kılçığını batırmadan ona, zırnıklı bi sevi dokusu örmeli ve sıvışmalıyım. Deney başarılamadı. Çanağa sarıldım yeniden ama ellerim diş diş, kollarım kırçıl, yarım diller ağzımda...

Gidiyorum gene de. DENEK: o, DENEYCI: ben. Gideceğim, gidişimin onda uyandıracağı tepkileri bilmek istiyorum, öylecene varıp duvarın dibine kıvrılıyo, başını sokuyo bacak eklemlerine, soğuk kolları, katı. Ölmesini istemiyorum ama içimde dostluksal yarışmalara has bi kin, bi hainlik var. Kaldırımın gölgeli taşlarına kan içinde serilmiş bulsam onu sevineceğim nerdeyse.

Kapı önünü aydınlatan ışıkta beyaza tekir bi kedi yanaşmıştı. Karşı evin önünde bi sarhoş bacaklarını açmış portakal kemiriyordu, beni görünce portakalı düşürdü yere, ardından bi nara atıp sırtını eve çarparak kalakaldı. İki kedi kaçıştılar. Küçük kızlar uyumuş olacaklardı. Başımın üstünde bi hışırtı duydum: boz bi kertenkeleyle göz göze geldik, döndü en üst katın camından içeri kaydı hızla. Hafiflemiştim.

1959

BÖLÜM
II

Sait Faik için

BALTIK

CEZALARIN EN KÖTÜSÜ, EN ZARARLISI BAĞIŞLAMAKTIR yazılıydı, demir ve köpekli kapının tam üstüne konulmuş tabelada. O vakte değin bağışlamanın büyüklüğüne inandırmaya çalışmışlardı insanları oysaki, kim bilir bu da yeni bi dindi, cezaevlerine özgü bi din. Ayda bi gün tel kafeslerin ardından görüşülebilirdi. Tel kafesler yırtıcı hayvanlar için kullanılanın iki katı kalınlığında dört köşe dokunmuş insan kafesleriydiler ve uzun ve çok köpek bi köpeğin beraberliğinde görüşebilirlerdi insanlar içerdekilerle, BU KÖPEK, BEKLEYICI VE DINLEYICI BI KÖPEKTI, ustan çok sezgiyle salkılar iletirdi efendileri BAŞKÖPEKLERE. Derdi: “Şu, konuşmaya başlamadan önce sizleri kutlayacak olan duayı yaparken dizlerinin üstüne iyice kapanmadı ve sağ dizini soldan daha dışa çıkarmadı.” Hemen yakalanırdı o tutuklu ve birdenbire saldıran köpekler evine; dişleri yapyakıcı saydam ağular çıkaran köpeklerin evine gönderilirdi. En baş AĞULU KÖPEKLER’i yapyabancı bi kraldan edinmişti, yüz binlerce paradan başka, çok sevdiği karısı ve kızı ve oğlu köpekleri de birer geceliğine vermişti o krala. Kral iyi bir kral olduğu için hak yememiş, köpeklerden başka, kıza karşı, biber, zencefil, kimyon da vermişti yamağına başköpeğin ve o da böylece EN BAŞKÖPEK’in gözüne iyicene girmişti. Bunlar demekti ki yapyabancı kral bu ülkeye adalet getirici ve yönetici köpeklerden başka baharat da vermişti. Başköpeğin yamağı için, alsın da baharatını poposuna eksindi o kral, onların gereksinmesi yoktu baharata o da başka. Bu yamağın gözünde tüten tek amaç köpeğin iyicene gözüne girmekti salt. Girip de ne olacak, başka türlü yaşanmaz mıydı yaşanırdı ama, BAŞKÖPEĞIN YAMAĞI olmak uçsuz bucaksız bi denizdi bu ülkede bi bakıma da bu, ulusunu, budununu özünden çok sevmişti. Köpekler evi ve oraya düşen tutuklular böyle işte. Bi de kız vardı.

Şimdi bi kız her gün gelir içeri girilmediği için dışarda bekler, ağabeyine mektup verir hatırını sorar, unutulmuş bi atkısını, gerekli mendilini, çorabını verirdi. Gardiyan okur mektubu beğenirse hemen içeri gönderirdi. Aslında gardiyanın mektupları okumaması ve her verileni içeri göndermesi gerekti ama gardiyan da en başköpeğin yamağının gözüne girmeyi diliyordu

ve bi bakıma da yeraltı eylemlerini önceden sezmekte gösterdiği ustalıkla başköpeklerinin dokuncası olan ve yurdunun gelecek günlerini bozacak olan eğilimlere karşı yerinde engel olmak bakımından ulusunu, budununu özünden çok seviyordu. Üstelik durumu başköpeğin yamağında olsun kendisinde olsun hiçbir yankı uyandırmadığından gardiyan işi biraz daha büyütmüş, ara sıra ziyarete gelenleri köpeklere ısırtır olmuştu. Onların cezaevinin demir ve köpekli kapısından, on santim beride ya da iki santim önde beklemiş olmaları hata sayılabilirdi. Bekleyicilerin –ayda bir görüşmeye gelenler– yaptığı kuyruk çok uzar da içlerinden biri dinlenmek için şöyle bi çömelecek olursa en iri bi köpek getirtilir, çömelenin üstüne saldırtılırdı, aslında yasalara göre böyle bi ceza verilemezdi ama başköpek ve yamağı ulusunu, budununu özünden çok sevenlere karşı yumuşaklardı, ayrıca böyle bi madde yasalara konmamıştı ama konabilirdi ya! Ek bi yasa çıkartacaklarına, üşendikleri için işleri böylece yöneten gardiyanlara aldırmazlardı olur biterdi. İşleri zaten o denli çok, o denli çoktu ki tutukluları görmeye gelenlerin yaptıkları kuyrukla oyalanmazlardı. Şu sırada yeni ve en büyüğün en ısırganı köpekleri satın almakla uğraşmakta, ülkenin düzenini, esenliğini geliştirmeye çabalamaktaydılar. Denildiğine göre, özellikle başköpek, çok iyi bi insandı. Zaten yaşlanmış, elden ayaktan düşmüştü. Bütün gün yumuşak minderinde uyukluyor, olanı biteni yamağından öğreniyordu. Yamağıydı yöneten, tüm o dışrak ve içrek işleri ve içrek içi işleri. Kimi vakit bi çıkmaza girerse yamak, danışırdı o yaşlı ve gün görmüş köpeğe, bunca yıl edindiği denemelerden asılanırdı ulusu. Böyle bi ulustu işte ve bi kız ağabeyini görmeye gelmişti. Günlerdir yemez içmez olmuştu kız ağabeyinin dokunduğu için içine tıraşlı başı. Adamın oraya düşmüş olması, köpeklerin eline kalması falan değil de başının tıraşlı olması dokunuyordu içine. Önceleri hiç saçsız görmemişti de ondan mıydı bu, yoksa gerçekten bu baş tıraş edilende çok mu dokunaklı olmuştu bilemiyordu. Tel kafeslerin ardında gördüğü bu baş çok acıklı tıraşlıydı ve çok dokunmuştu içine, diklemesine duran bi topatan kavununu andıran ve uzunlamasına ve çok dilimlerle solmuş bulunan bu baş, ağabeyinindi. Ağabeyi henüz köpeklere ısırtılmamıştı ve rahattı çok. Kafeslerin ardından kıza çok gülüp durmuştu. Konuşacak bi nenler bulamamıştı kız onunla, gözlerini dilim dilim solmuş kafasından çok kafatasından alamamıştı. Adam çok gülüyordu, “iyiyim iyiyim” diyordu bir de. Güldükçe dilimler birbirine yaklaşıyor ve aralarındaki oluklardan çok sular, önce ter olarak nokta nokta

beliriyor sonra birleşerek tasasuyu halinde akmaya başlıyordu yerlere, tutuklu* ların bulunduğu yerleri kanallarla bi göle bağlamışlar ve orda kentin ışığını sağlayan çokluktaki tasasularını biriktirmişlerdi. İşte oluklardan çok sular akıyordu. Kız hep, gülmese gülmese ah gülmese diyordu içinden.

Bu kız gardiyana bi mektup ve bi fesleğen saksısı getirmişti. Vereli iki saat geçtiği halde gardiyan mektubu göndermiyordu içeri, saksı da duruyordu öylece kapının dibinde. Demir ve köpekli kapının tam karşısında DÜŞKÜN-GEÇKIN KÖPEK'in işlettiği ve hem dinlenme hem de buluşma yeri olan çay kahve içme evi vardı. Kız oturmuş oraya terbiyesizlik etmeden bekliyordu. DÜŞKÜN-GEÇKIN KÖPEK kasasının başında oturuyor, gardiyanın hesabına sokakta önünden geçen kuyruktaki insanların durumunu izliyordu. Ara sıra düşürebildiği karılarını, kızlarını tutukluların, kandırıp başka adamlara sattığı olur, böylece kazancını çoğaltır, buna karşın başköpeğe armağanlar göndererek, çayevinin orda kalmasını ve gelirinin durmamasını sağlamış olurdu. Bu kızı da çok denemişti getirememişti bi oyuna, buna çok kızıyordu. Kızarsa kızsın.

Kız oturduğu yerden dikmiş gözlerini saksıyı gözetliyordu, bu gardiyan nedense hep kızı geçe koyardı, öyle sessiz bi karşıtlık doğmuştu aralarında. Şu ağabeyim de ne estili adamdır diyordu kız, fesleğen senin neyine, hemen de alışıverdi köpeklerin içinde yaşamaklara, o hırçın, kılı kırk yarıcı. Şimdi artık adamın tek tasası kendisine kimlerin gelip gelmediğini kollamaktı. Kıza yazdığı mektupla ilk sorduğu, “Yanında kimse var mı? Kimler?” denli sorulardı. Genellikle gelenleri gardiyan sokmuyordu içeriye, köpeklerin eşliğiyle de olsa görüştürmüyordu onları. Buna karşın bile adam gelinsin dışarda durulsun diliyordu. Kıza böyle geliyordu. Kıza öyle geliyordu ki tutukluları görmeye gelenlerin sayıca çok ya da az olmalarına dayanan bi yarışma, bi baş olma, bi üstünlük durumu vardı içerde, bu yarışmaya kaptırmıştı kendisini ağabeyi, asıl sorunu unutmuştu. Asıl sorun diye bi nen var sayılamazdı zaten.

Gardiyan hanidir dikmişti kıza gözlerini. Yeşil karası katı yanaklarına oyulmuş gözleri kükürt kokaraktan, “Sen ne bekliyorsun orda?” diye çığırdı. “Fesleğeni ve mektup göndermiştim içeri” dedi kız. Bu kez, “Ne fesleğeni?” diye gürledi gardiyan, hava iyice kükürt koktu o vakit. Kız

aldırmazlık ve hiçbir duygu koyarak sesine, “Orda, ayağınızın dibinde!” dedi, sen derse bi yakınlık kurmuş olmaktan çekinmişti. Adamı kızdırdı bu, gene de çıdam gösterdi. Tütmeye, sarı kurşuni dumanlar çıkarmaya başladı gözleri; bana ha, dur sen, seni yeni gelecek olan dişleri yerlere değin uzun ve sırça ama kırılmaz ayrıca ısırmasının yakıcılığına cinsellik karıştırılmış o köpeklere saklıyorum seni!

Gerçekten yeni salkılara göre başköpeğin izniyle bu CINSEL ULUMALAR VEREN, AĞULU KÖPEKLER sipariş edilmiş, yola çıkmıştı. Gerçi bunlar pahalı olduğundan çok, yabancı kral tüm başköpekleri ve karıları, kızlarının, oğullarının dışında ama bundan böyle doğacak olan çocukların kıçlarına kendi ülkesinin mührü vurulsun önermişti. Çok düşünceler, başköpeğin sarayında yapılan geceli, sabahlı, gündüzlü ve ezgili –başköpek ezgisiz düşünülemezdi– toplantılardan sonra baş ve iyi olan en büyük köpek bu yasanın çıkmasına rıza göstermiş, ayağını basmıştı uzun ve beyaz kâğıda. Bu işte aracılığı yapan başköpek yamağının yamağı köpek bi uçağa bindirilmiş, yabancı kraldan köpekleri almaya gitmişti. Yabancı kral önce, bu dünyada bi tek ülkesinde yetiştirilen, en gözlerini severce sevdiği köpeklerinden kendisini eden aracının şerefine bi toplantı yapmış, ardından, ağlayarak ve aracıyı bi hayli tekmeleyerek ve tekmeleterek ve yöresindekileri de ağlatarak hüngür hüngür, ardından kendisine sağlanan uzak bi ülkedeki, kıçlarına mührü oyulmuş gelecek kuşağı düşleyerek, yerlerde yuvarlanarak gönenmekten, köpek başına bi büyük ve gümüş ve en uzun zincirleri armağan etmişti aracıya. Aracı yeni gelen köpeklere takmak ve satmak ve almak çok çok para...

“Bu kimindir?” diye seslendi gardiyan, ayağıyla iteleyerek fesleğen saksısını. Kız, “Benim!” dedi kalkarak, artık bekletilmeyeceğini düşünerek sevinmişti. “Bir çiçekleri eksikti içerdekilerin” deyip döndü ardını gardiyan. “Tüh” diye oturdu kız, “ilk şekilsiz müküsün hücre olabilmesi için geçen yüz milyon seneler, sen yetişesin diyeydi değil mi, tüh!” Bi kadın geldi yanına, “Kardeşim” dedi, “şuraya Talat Gamsız ikinci kısım yazar mısınız” dedi, “benim yazım yok.” “Yazayım” dedi kız birisiyle oyalanacağına gönenerekten. “Ne yazdın?” dedi kadın. “Talat Gamsız ikinci kısım” dedi kız. “Hah” dedi kadın, “altına yaz ki İbrahim radyoyu sattı, köpeklerin ne vakit geleceğini dinleyemedim, yola çıktı diyorlar, parasını getirip verecekti bana, ben de sana, kör olası gelmedi.” “Ne yazdın?” dedi, gene kıza. Kız,

“Kör olası gelmedi!” dedi. Kadın, “Yazmam okumam yok da kardeşim” dedi, “yaz” dedi gene. “Köpeklerin geldiğini duyar duymaz yazarım sana, gözlerimiz yollarda”, kıza böyle demesem olmaz, derce gardiyanı imledi, “Tanrı hepimize onların ağulu dişleri altında ölmeyi nasip etsin.” “Ne yazdın?” dedi kıza. Okudu kız. “Tamam, sağ ol kardeşim!” dedi. Aldı götürdü gardiyana, gardiyan bi göz attı mektuba, ardından iç kapıya uzattı kızı izleyerek uzak uzak. Fesleğen saksısı orda durup duruyordu gene. Kadın döndü geldi yanına kızın, “Seninki neden yatır” dedi, “katillik mi?” “Yok” dedi kız. “Hırsızlık mı yoksam?” “Yok yok” dedi kız üst üste, karşısındakinin anlayamayacağını iyice bildiği bi nenleri anlatabilme gücemiyle bakındı yöresine, “İdari sorumluluk dediler” dedi. Anlamamıştı kadın, “Yani haksızlıkla” dedi kız, haksızlık sözünün kadında bi kuşku yarattığını görerek, “Yani iftiraya uğradı” dedi. “Haa bak, Allah kuru iftiradan saklasın!” dedi bu kez kadın. “Benimkisi bi sivil köpek zehirledi” dedi gülerek, “bizim mahalleye dadanmıştı, yeni geleceklerden haberin var mı?” diye sordu. “Evet” dedi kız, baktı kadın her nenleri inceden inceye anlatmaya hazır sıkılıverdi, karşıya göz attı, fesleğen saksısını ona sezdirmeden göndermişti içeriye gardiyan, “Hasan Gün’ün cevabını!..” diye seslendi birden. Kız fırladı, hiç ona bakmıyordu gardiyan, önünden geçen bi delikanlıya, “Senin mi?” diye sordu. “Benim benim” diye yetişti kız. “Nerdesin be!” diye gürledi, katı yanakları sivri sivri kımıldadılar. “Karşıda bekliyorum biliyorsun ya” dedi kız. “Karşıda oturuyormuş hıhh!” dedi gardiyan parça parça hıhlayarak sevinçten, “Karşıda oturuyormuş, hı, ben seni ne tanırım sen kimsin, yoksa seni kolladığımı mı sanırsın?” Mektubu tutan elini beline dayamış eğlenerekten konuşuyordu, kız bi an önce mektubu alıp gidebilmeye can atıyordu. Gardiyan uzun bi süre susup süzdü kızı, ayaklarının dibinde, olduğu yerde dönen ve önce ısırma sonra şişleme umuduyla tepinen köpeğe dikmişti gözlerini kız. Sırıttı gardiyan, “Al bakalım!” dedi, dişlerinin yosunları sallandılar. Tek tek, “Bi daha çağırdığımda sallanmayasın karışmam haa!” dedi. Yenileri gelene değin korkma dedi içinden kız kollarının noktaları kas olmuş, kaslarının taş taş olmuş noktalarıyla ya da uzattı elini, “öküz, öküz, geber geber” denli bi sözler taşıyordu içinden, ağzı sımsıkı kapalıydı ama havada “öküz, öküz” diye masmavi dondu sesler, korkuyla baktı gardiyana kız, kızmamıştı gardiyan usul usul çözülmekte olan öküzleri seyretti yumuk yumuk olmuş köpüklü gülülerle, ve gelecek sırça ve kırılmayan dişlerin altında cinsel

dönülerle kıvranan kızın kendisini yardıma çağırdığı anı geçirerek usundan bi tekme indirdi köpeğe.

Gece gündüz o anı düşlemekten bitkin düşüyordu gardiyan, yardıma çağrıldığı anda ne yapacağını kestiremiyordu bi türlü; gün günden enezleşiyordu, kız onu çağırır çağırmaz, “geldim!” diye kösnüyle saldırsın, abansın mıydı üstüne yoksa şöyle bir baksın da ardını mı dönsündü yoksa bi tekme de o mu atsındı? Aslında yasalara göre gardiyanlar hiç karışmayacaklardı işlerine bu yeni gelecek köpeklerin, o dişleri yerlere değin uzun ve sırça ve kırılmaz ve yakıcılığına cinsellik katılmış köpeklerin, onlar kendi işlerini kendileri bilen köpeklerdi ama gardiyan onları da bildiğince çekip çevirmeyi kuruyordu şimdiden. Başköpeklerin de kendisine hiç ses etmeyeceğini biliyordu çünkü. Denildiğine göre BAŞKÖPEK bu işe her nenlerden çok halkının durgun ve kalıplaşmış yaşamasına bi devim gelsin diye girişmiş, ulusunun çocuklarının kıçına yabancı kralın mührünün kazınmasına bile salt halkına olan sevgisi yüzünden katlanmıştı. Halkı elbette başköpeğin bu soylu değimini unutmayacaktı, öyle bir başköpekti bu köpek, öylesine seviyordu ulusunu, budununu özünden çok. Gecelerce doğacak olan çocukların popoları düşlerine giriyo, allak bullak ediyordu uykularını, bu yüzden sağlığı için tehlike olabilecek avuntular buluyo, baharatlı içkilerle, gepgenç kadınları alıp o eski ve yumuşak minderine sabahladığı oluyordu, ama bencil değildi o, halkının o tekdüze, oyuntusuz, çıkıntısız yaşamaklarına bi yenilik getirebilmek için her çeşit esirgemezliği alıyordu göze.

Kız mektubu okudu: “Anladığıma göre bugün kimse gelmedi bana, gelmesin, biz bize yeteriz. Radyoları dinleyin, yeni köpeklerin gelişini bildirin. Necmi dayım neden gelmedi bana, İlyas neden gelmedi, Hanife teyzem duyunca ne yaptı yaz. Ben çok rahatım. Yeni cins köpekler gelince eğlenceler halka ve bize açık olacakmış, belki orda karşılaşırız. Zeliha yenge gelicek mi? Yarın bi buket çiçek getirin, kimin getirdiğini de anlamam için kart koyun içine. Gözlerinden öperim. Ben çok rahatım burda, sakın üzülmeyin. Ağabeyin.”

Kız caddeye doğruldu, içi üşümüştü birden, mektup eline batıyordu, açtı parmaklarını, yere düştü kâğıt. Almadı eğilip, yazılı yanının üstüne düşmüştü toprağa! Yürüdü, göz attı gardiyana geçerken, adam bi eliyle

kapıya dayanmış bi köpekle oynaşıyor, öteki eliyle hart hart ön düğmelerini kaşıyordu. Kızın kendisine baktığını sezer sezmez çekmişti elini.

Burda okumasını kesti öykücünün kadın, “Bu yazdıklarınız doğru mu?” dedi. “Bu olay mı?” diye sordu öykücü, “Yok” dedi kadın utanmadan, “sizin başınızdan geçip geçmediği.” “Haaa” dedi yazar, “neyi merak ettiğinizi anlıyorum.”

1960

DİKTATÖR

“Oyun saatleridir de!” Kurşun renklerinden yeni sıyrılmış çarpık bi güneş duruyordu tahta kapıda. “Ama ben gelir gelmez programa en başından başlanır.” Anlamadı öteki. İçerde çocuk çığlıkları. Zile bastı adam, dört beşlerinde iki kız sarıldılar babalarına, süzdüler geleni. Ordan oraya kayan bi kadın belirdi taşlığın koyuluğunda, “Karım” dedi Hıdır. Kaydı kadın, el sıkmayı yeni öğreniyormuşçasına, eğreti uzandı Hüsrev’e. Kocası ellere baktı, elmacıkkemiklerinde artı işaretleri belirdi. Odaya girdiler. Kızlar, soluk halının kıyısıyla birleşen döşemenin başladığı yerde yan yana konulmuş sandalyelerine oturuvermişlerdi. Kadın masayı düzenlemeye koyuldu hemen. Başını kaldırıp bi kez olsun bakmamıştı gelene. Her tuttuğu ayıpmışçana görüyordu işini. Hüsrev ona baktı, karşısını görebildiği sanısına kapıldı birden, saydammışça. Sonra Hıdır’a döndü. Sıkıldı. Nerden rastladım buna diye düşündü, bunca yıl sonra. Çoktan kopmuştu geçmişten, zorla içine düşürüldüğü bi durumdu bu. Dönmeye başladı sıkıntısı içinde: bana ne, bana ne, bana ne...

“İçer misin?” diye sordu Hıdır. İkide bi cep saatine bakıyordu çıkarıp. Hüsrev, “Bi işin mi var?” dedi. “Yoo” dedi Hıdır, “kızlarımı dünyanın en mutlu çocukları olarak yetiştirmek için...” Gene baktı saatine, “Annemin bana yaptığı haksızlıklardan onları sakınırım.” Bunca yıl sonra üvey annesini “annem” diye anışı garibine gitmişti Hüsrev’in. Kızlara baktı, kıpısızdılar. Neden öyle taş denli çakılıp kaldıklarını düşündü, dört tane göz fıldır fıldır dönmese dondular sanılırdı. Yeniden saatine baktı Hıdır. “Yahu, bi işin varsa söyle” dedi Hüsrev umutla. “Yok yok” dedi Hıdır, sözcüklerini tartarak, “her işimiz bir düzenle olur bizim, en mutlu kişiler olarak yaşayabilmek için...” Birden karısına doğru sıçradı. “Müzik, müzik, gene unuttun radyoyu Zilşan, işbölümünde sana düşeni unutmakla...” Hüsrev uzandı, “Ben açarım” dedi, “bana daha yakın...” Gözleri dönerek baktı Hüsrev’e Hıdır, “Yooooo” dedi, “yoooo, senin bildiğince dönmez işler bu evde, Zilşan’dan başka hiç kimse dokunamaz radyoya!” Beriki afallayarak sordu, “Ya! Neden?” Yanakları büzüldü Hıdır’ın, “İşbölümü vardır

aramızda" dedi, "konuklar hiçbir iş yapmaz bize gelince." Güldü Hüsrev, "Ben konuk sayılmam" dedi uzandı yeniden. Ayağa fırlayarak koluna yapıştı öteki bu kez, "Açma diyorum sana!" Silkindi Hüsrev, kurtardı kolunu. Bana ne'leri dinledi, durmuştular. Kayganlığı sararararak, radyoya doğru aktı kadın. Hıdır'ın kabaran elmacıkkemiklerinde noktalaşan yeni artılar gördü Hüsrev:

Ne çok dayak yerdi üvey annesinden. Kimselere yanıp yakınamazdı da. Gülerken görse kadın onu, '"Benimle alay ediyorsun" derdi. Hıdır kinli, sevili, mavili, ürkülü bi sesle derdi, "hayır!" Salt bi "hayır" derdi ama nedense bunu evetimsi bi eğrilikle söylerdi. Hiçbir vakit annesinin öykünmesini (taklidini) yapmadığını bildiğimiz halde tümümüzün içine suçüstü yakalanmanın korkusu girerdi, büsbütün işkillenirdi kadın. Doğru kocasına koşardı, "Benimle alay ediyordu oğlun, sana bi hal olsa kendi elleriyle öldürür beni, bari şu evi üstüme yap!" derdi. "Hadi canım sana öyle gelmiş" derdi kocası, "güzel hanımım benim, tin tin hanımım, bi kahve pişir de gel otur karşıma." Tin tin hanım kamburunu mamburunu unutur, tüm dişiliğiyle yönelirdi mutfağa. Kocası güleç, akı, şepşendi. Onu ne çok severdik. Karısında tümümüzü ürküten bi nenler vardı. Mutfağından döner gelirdi, yüzü pazen pazen, burun delikleri kamaşık uzanırdı kocasının dizlerine doğru, onun toprak ve deniz çatlağı ağır ellerine okşatırdı kendisini. Hıdır fırlardı bahçeye, incirin en görünmez dalına tırmanırdı. Yüzünü saklardı koca yapraklar, "pat pat" sesler gelirdi...

Yerine doğru kaydı, oturdu kadın. Hıdır, "Kalk başka bi yer bul, beğenmedik bu müziği değil mi Hüsrev?" dedi. Hürsev, dudaklarının üstünde dişlerini gördü kadının cammışçasına. "Yoo" dedi Hıdır'a, "nasıl istersen, benim için iyi." Kalkmakta olan karısının koluna asıldı beriki, "Otur" dedi, "senin bulduğun yeri beğenmiş!" Kadın gene ayıbı tutarmışça çatalını aldı eline, kızarmış köfteyle patates tabağına uzandı, Hıdır, "Çok severim köfte patates tavasını" dedi, "çocuklar da severler" dedi. Köfte patates, köfte patates, köfte, köfte, köf... Kendini sıkıştırdı Hüsrev:

…pat pat" sesler gelirdi, koşuşurduk bahçeye, bakardık. Bakardık, çıkıp çıkıp bi dala, yere atıyo kendini Hıdır, çıkıp çıkıp atıyor. Dayak bunun ardından gelirdi işte. Yapraklanmış kirpiklerini dikerdi kocasına kadın. "Peki" derdi kocası, "peki, ama çok yakma canını." Bahçesinin ucuna

doğru kaçardı. İlk çağrısında üvey annesinin koşardı Hıdır, perdeleri inik konuk odalarının karanlığına sanki kıvançla dalar beklerdi. Annesi, tıp tıp atarak kamburu girerdi ardından. Terliğini alır eline vururdu. Çocuklar sırayla gözlerimizi uydururduk anahtar deliğine. Kardeşi zıp zıp zıplardı sevinçten, "Hıdır'a hak, Hıdır'a hak, biç ağlamıyor, gülüyor hep, Hıdır'a bak." Güzelleşe güzelleşe döverdi onu kadın, "Bi daha benden izin alacak mısın, ne olursa olsun babana değil hana gelecek misin, ağaçtan neden atlıyorsun söyle, kulağıma söyle" derdi, büsbütün güzelleşmiş yüzünü dayardı ağzına Hıdır'ın. Hiç yanıtlamazdı onu Hıdır. Tanrısal yüz güzelliğiyle sinsi sinsi alay eden kamburuna dikerdi gözlerini. Dövüldükçe üstdudağı, elmacıkkemikleri kabarırdı. Susardı. Dövüldükçe dişetleri görülesi kalkardı üstdudağı. Sonunda oraya iniveren bi terlik, iyice kıstırılmış çığlığını kaçırtırdı dişlerinin arasından. Koyverirdi kadın onu, çocuklar kaçışırdık hep. Gözlerinin sırmasında nokta nokta mutlar, yol vererekten birbirlerine çıkarlardı dışarı, Hıdır banyoya kapanır, annesi mutfağa koşardı. Babası kaçtığı ucundan bahçesinin çıkagelirdi. "Başına vurdu mu?" derdi. Korkardık kadından, "Vurmadı" derdik. Kimi vakit kardeşi Hıdır'ın, nedense ele verirdi annesini, "Vurdu!" derdi. Babası gözlerini kaçırırdı bizlerden, "Tabii vurmamıştır, tabii vurmamıştır" derdi. Ardından yemekte toplanılırdı, annesi elleriyle doldururdu tabağını Hıdır'ın, gözü kimseleri görmezdi başka. Bitimsiz bir acıkmayla yeniden yeniden yerdi Hıdır, en sevdiklerini hazırlamış olurdu annesi, patates köfte, köfte... On-on iki yaşlarında var mıydı Hıdır o vakitler...

"Çocukların şerefine olsun bu kadeh" dedi Hıdır Hüsrev'e, biraz önce hiçbir tuhaflık olmamışça sakindi. "Şerefe" dedi öteki de sıkıntıyla, yeniden kurgusu başlamıştı dönmeye; "bana ne." Çocuklar yerlerinden doğrulup selam verdiler başlarıyla, gene yontu denli çakıldılar sandalyelerine. "Evet, işbölümü vardır bu evde, yoksa nasıl böyle mutlu olabilirdik." Bunu söylerken karısına baktı belli belirsiz. Kadın gene kimseleri görmeden, "Evet" dedi. Kocası bunu duymamışça, "öyle değil mi?" diye sordu. "Evet" dedi kadın yeniden soluğu dönerek. Saatini çıkardı Hıdır, yanakları atmaya başlamıştı:

Nasıl da yarım ağızla söyler mutlu olduğumuzu; hoşlanmadın ha... ha? Ah hu kadın, Zilşan birini görünce hemen ve hiçbir nen konuşmadan beni çekiştirmekte, kurtarın beni bardan demeye getirip hem ikide birde

göstererek ellerinin güzel olduğunu uzatıp çatalını tabaklara, Hüsrev'e al beni hurdan da öp ellerimi demekle yapıp naz, o mutlu durumunu algılayamadığı için olup ustan, akıldan yoksun, öteki de, hır! hır! öteki de etmek için yardım açmak radyoyu, bakmak bakmak ellerine, hem işbölümünü unutur açmak radyoyu hem de...

“Pilav ister misin?” diye sordu Hüsrev'e birden. “Keşke pişirseydi Zilşan, sen severdin pilavı.” Kadın, “Gene pişirebilirim” dedi titreyerek. “Yoo yoo olmaz, ben içerken yemem pek” dedi Hüsrev. “Yaa!” dedi Hıdır:

Malın gözü herif, karımı kaldırmak karşısından gitmez hoşuna, içini açar oturması orda, önüne baka baka etkiler insanı o karı da...

“Ben yapacağım ama bunu” dedi Hıdır. “Neyi?”, şaşırdı Hüsrev. “Pilavı” dedi öteki. “İstemiyorum, istemem, sevmem ben pilav” dedi beriki. “Ama ben pişireceğim, Zilşan değil!” dedi gene Hıdır, iyice dönmeye başladı bana ne’ler, hızla... “Bana ne yahu kim yaparsa yapsın, istemiyorum!” diye bağırdı Hüsrev. Öteki gerçekten şaşırmıştı. “Nasıl, neden istemiyorsun, küçükken severdin ama pilav unuttun mu?” “Evet, unuttum.” “Ben unutmam ama” dedi bu kez Hıdır, büyük bir anlamı varmışçasına pilav sevmenin. “Ee ne olacak unutmazsan?” diye haykırdı Hüsrev, sesi öyle yüksek ve boğuk çıkmıştı ki boğazından bi yumak düştüğünü sanarak yere baktı. “Olacağı şu ki bana yutturamazsın, sen pilav seversin!” dedi Hıdır, boncuk boncuk terler diziliydi alnında. Toparlandı Hüsrev, hasta bu diye geçirdi, “Şimdi sevmiyorum” dedi, ardına yaslanırken gözü kadına ilişti. Bu kez kadın açık açık belirtmeye çabalayarak bi kolundaki saate, bi çocuklara bakıyordu. İyice saydamlaşmıştı. Hıdır, kan ter içinde kalmıştı.

Karıma bakıyo, ona bakıyo, üstelik onu küçük düşürdüm işte demeye getirerek ve de işte ben güçlü bir erkeğim diye, bi kadını erkekçe mutlu kılmakta ve benim son sözümün üstüne ille de kendisi son sözü ederek, yani altta kalacak adam mıyım demeye ve karıma başka mutluluklar olabileceğini imlemek...

Bi kez daha döndü kadına, baktı, saate bakıyordu kadın ha bire. O vakit anladı, cebine saldırdı gözleri fal taşlarıca açıktı, ani bir titremeyle zangır zangır sarsılarak haykırdı, “ahhh!” dedi, “ahh! çocuklarım, çocuklarım vaktinizi geçirmişim!” Dili damağı kurumuş ne dediği anlaşılmaz bi sesle

bağırıyordu, “Dört dakika, salt dört dakikacık geçirmişim vaktinizi; beni affedecek misiniz, amcanızla konuşmaya dalmışım, bu hiçbir vakit hatamı hafifletecek bi neden değil... Affedin son kez... Sizler için getirdim onu, biliyorsunuz... Yavrularım affedecek misiniz beni?” Kızlar ayağa fırlayarak, “Susun susun, ziyanı yok” dediler. Boşanmış, elleri, kolları sarkmış, mendilini çıkarıp silindi Hıdır. Her yanı birbirine dolanmış bakarak önüne vahlanıyordu: “Nasıl da unuttum, nasıl unuttum, demek ki affettiniz, bu büyüklüğünüzü unutmam yavrularım...” Gerçek bi küçük düşme duygusuyla kimselerin yüzüne bakamaz olmuştu. Usulca Hüsrev’e kaldırdı başını, “Onlar çok iyi bilirler çünkü” dedi. “Neyi?” diye merakla sordu Hüsrev. Öteki, “Bi saniye bile şaşmaz onların saati!” diye ekledi. “Yani saatleri mi var?” “Yok, yok ama, bi saatten daha iyi bilirler zamanı, bi buçuk saat sessizce oturduktan sonra oyun saatlerini geciktirmeye kimsenin hakkı yoktur. Yasalarımız böyle. Bunun cezası ölüm olabilir. Ben de gık demeden öldürürdüm kendimi. Artık kimse aldatamaz onları, nasıl kazandılar bu niteliği bilemiyorum. Önceleri unutkanlığıma gelip beş on dakikalarını yediğim olmuştur, aldırmazlardı. Giderek yasaların çıkarılmasını öne sürdüler kabul ettim, yasaları çıkartır çıkartmaz anladım ne denli iç içe girdiklerini saatle. Ola ki birer saattirler onlar!” “O halde neden oyuna kendiliklerinden başlamıyorlar?” diye sordu Hüsrev, “Aa işbölümü” dedi Hıdır, “hem böylece beni bi sorumluluk altında bulunduruyorlar. Benim yaptığım her hata yüzünden benden bi istekte bulunmaya hakları olur, benden üstün bi duruma geçerler. Şimdilik öyle sanıyorum ki ilerde işleyebilecekleri suçları düşünerek büyük isteklerde bulunmuyorlar ama bi gün ilerde, ölmemi isteyeceklerdir.” Hüsrev’e yanaştı iyice, “Biliyor musun” dedi, “korkuyorum, çok korkuyorum, isteyecekler ölmemi bi gün.” Hüsrev’e sokulduğu halde karısına doğru söylüyordu bunları. Kadın, “Korkma” dedi, “yapamazlar!” “Yapamazlar mı –istesen engel olabilirsin buna, olur musun?” Karısından bi söz almak istiyordu. “Olurum” dedi karısı. Hüsrev, “Peki siz bi sorumluluk altında değil misiniz onlara karşı?” diye sordu. İlk kez kadına karşı konuşmuştu. Dik dik, “Hayır” dedi kadın, çekintisiz konuşuyordu artık. “Yasaları çıkarmakta benim hiçbir yerim olmadı.”

“Ya bütün gün” dedi Hüsrev, “bütün günleri nasıl geçiyor?” Kadın usançla, “Aynı biçimde” dedi, “ama gene de bu bana bi sorumluluk yüklemiyor, ben

sadece babalarının ve kendilerinin ortaya çıkarttığı yasaları uyguluyorum.” Hüsrev, “En kolay sizin durumunuz!” dedi. Kadın, “İnsanın kendisinin tersine yaşantılara sokulması özenilecek bi nen değildir...” dedi, yüzünü buruşturarak.

Çocuklar bu konuşmaları dinlediler önce. Ardından can havliyle birbirleri üzerine çullanıp dövüşmeye başladılar. Ellerine gelen yerlerini koparıyor, saçlarını başlarını yoluyorlardı. Bi süre ayrılıyorlar, duvarlara yerlere çalıyorlar kendilerini, sonra yeniden halının orta yerinde birleşip dolaşıyorlardı. Ara sıra, “ıhh, uh, hınk” diye sesler kaçıyordu ağızlarından. Hüsrev yarım doğrularak, “Çıldırdılar galiba” dedi, Hıdır’a baktı, “Ayırsana şunları!” Başını salladı Hıdır, “Onların arasına giremem, oyun saatleridir” dedi, “üzerimde bi hak kazandırır bu onlara.”

Duvarı gösterdi sonra sırıtarak. Orda, koca yaldızlı bi çerçevenin içinde, “Kendi düşen ağlamaz!” yazılıydı. Hüsrev’e baktı; şaşkınlığından hoşnutlanmıştı, seyircisini, oyununun duyarlılığına kaptırmış bir oyuncu kurnazlığıyla, “Bilmiyorsun” dedi, “onlar mahsustan böyle canlarını yakıyorlar birbirlerinin, ayırmaya kalkmam için, sevecenliğimi uyarıp yeni haklar ele geçirsinler diye. Danışıklı dövüş.” Karısı Hüsrev’e dik dik bakarak, “Siz karışmayın” dedi, “bu evde her birimiz iyice biliriz ne yaptığımızı.” Kocası yaltaklanarak, “Elbette biliriz ya!” dedi. Hüsrev, kadının birdenbire üstün duruma geçişine şaşmıştı, üstelik yağıca bi davranış almıştı. Kızlar kan ter içinde sürdürüyorlardı oyunlarını. Bana ne’ler yeniden dönmeye başlamıştı. Hüsrev ayağa kalktı, “Bana izin!” dedi. “Ne!” dedi Hıdır. “Gidiyor musun?” Karısından medet umarca, “Zilşan, gidiyo, gidiyo, gidecek!” diye titrek bi sesle bağırdı. “Korkma gitmez” dedi kadın soğuk soğuk. “Ne?” dedi Hüsrev, şaşkın. “Ne?” diye sordu kadın. “Elbette burda kalacak değilim, otelime döneceğim.” Kalma düşüncesinden ürkerek bağırmıştı. “Ne de olsa korkar” diye küçültücü bir sesle kocasını imledi kadın. Böyle söylerken kalkıp dışarı doğru yürüdü. O anlatır dercene yürüdü dışarı.

“Korkacak ne var?” Bana ne’ler durmuştu gene, “Seni affettiler ya!” Hıdır yeniden titremeye başlamıştı. “Sabaha değin cayma hakları vardır” diye inledi. Hüsrev’in canına tak demişti, “Öff!” dedi sıkıntıyla, baktı Hıdır oturduğu yerde buruşuk bi sarsıntı olmuştu. “Karın seni koruyacağına söz

verdi” dedi, “korkma.” Hıdır tüm bedeniyle zikzaklar çiziyordu havaya, “Dostum, gitme” dedi, “bilmiyorsun, asıl ondan korkuyorum ben. Benden yana göründüğüne bakma. Aslında bütün olanakları eline geçirerek yerime geçmeyi kuran o’dur. Radyoyu açmayarak bana unutturan saati, böylece onların eline bi hak sağlayan.” “Yok canım, kuruntu yapıyorsun sen” dedi Hüsrev, “öyle olsa şimdiye değin alırdı senin yerini.” “Yok yok, alamaz” dedi Hıdır, “çocuklar henüz ikimizden yana da değiller. Onların kendisinden yana çıkacaklarını kesin olarak bildiği gün yapacak bunu. Şimdilik böylesi bi etkide bulunmaktan çekiniyo onlara. Yasalarımıza göre böyle bi taraf tutmanın cezası çok ağırdır. Asıl duyguları, düşünceleri ne olursa olsun hem beni hem de çocukları sever görünmek kendisince değil salt bizce davranmak güceminde. Bu ise, onda her gün iki yana karşı da artan bi kin yaratıyor.” Gözleri ıslandı, “Zor bi durumu var” dedi, “karımın çok zor bi durumu var biliyorum, ola ki benimkinden de daha zor.” Çeneleri atarak ekledi: “Gidersen bi yolunu bulup girecektir odalarına. Ben uyuduktan sonra.” “Girsin” dedi Hüsrev, “onlara bi etkide bulunamaz dedin.” “Ahi Biliyorum, kendini göstermesi, salt önlerinde oyalanıp kendini düşündürtmesi bile bi tehlikedir.” “Ama çocuklar, kimseden yana değiller ki, bundan ne çıkar?” dedi Hüsrev. “Evet, ama onların da birimizden yana olacakları gün gelecektir. Ya o gün, bugünse?” Baktı Hüsrev’e, gidip gitmeyeceğini kestiremedi. Art arda sıraladı: “Seninle konuşmaya dalmasaydım olmazdı bu, şu hale düşmemde senin bi sorumluluğun da var. Sabaha değin fikir değiştirip de ölümümü isteyebilirler. Bundan sonra çok dikkatli olmam gerek, çok dikkat ederim. Onların zamanın ta kendisi olduklarını unutmam gerek. Bu geceyi bi atlatsam!” Yan gözle süzüyordu karşısındakini. “Olur, olur!” dedi Hüsrev sıkıntıyla, yüzüne tortular birikmişti, yatacağı somyayı süzdü.

Hıdır kalktı, düzelmişti. “Biliyo musun” dedi, “asıl neden korkuyorum, ben öldükten sonra anneleri bakamayacak onlara, haklarını gözetemeyecek, mutluluklarını yitirecekler.” “Şimdi mutlular mı?” diye sordu Hüsrev. Öteki tiksinerek yineledi soruyu: “Şimdi mutlular mı?” Yanaklarındaki artılar noktalaşmıştı. Yeniden kızlara baktı Hüsrev. Büyüğü küçüğünü yüzüstü yatırmış belinde tepiniyordu, bi eliyle saçlarını kavramıştı kızın, boynu kopasıya arkaya bükülmüştü küçüğün, gözler yuvalarından dışarıya uğramıştı. Bakıldıklarını sezinleyince büyük kendisini saldırıp kaldırıp

atmaya başladı küçüğün beli üzerine. Her kezinde küçüğün boğazı, “hınk, hınk, hınk!” diye uğulduyordu. Dayanamadı Hüsrev, başını çevirdi. Babaları gururla baktı kızlarına, “Nasıl da akıllılar!” dedi.

Karanlık dağılırken uyandı Hüsrev. Karşı somyadaki iki kızlar oturmuşlar, konuşuyorlardı. “Ne var, neden uyumuyorsunuz?” diye sordu. Ses etmediler bi süre, kulak kabarttılar, “Babam” dedi büyüğü, dinlemeye başladı gene. Hüsrev bi sesler duydu. “Ne oldu babanıza?” dedi. Küçüğü, “Kendine ceza verdiriyo gene” dedi. Doğruldu Hüsrev, “Yok canım! Yok canım!” diye söylendi merakla. “Nasıl ceza?” “Annemize terlikle dövdürtür kendisini” dedi küçüğü. “Olamaz, olamaz” dedi Hüsrev birdenbire. Kızlar şaşırarak baktılar, “Ne bakımdan olamaz?” diye sordu büyük. “Ne?” dedi adam, kız, “Ne?” dedi, “Hiç” dedi adam bu kez toparlanarak. Küçük, “Hişşş” dedi, gene kulaklarını havaya doğrulttu. İyice duyuluyordu sesler. “Acaba hangisi sizin hoşunuza giderdi diye düşündük” dedi büyük. “Neyin hangisi?” dedi Hüsrev. “Burda kalmak isterseniz, babamızın yerine geçerseniz, onu affetmekten cayabiliriz” dedi kız. “Bizden hoşlandıysanız tabii.” Hüsrev, “Yok yok!” dedi, kuşkuyla kızları süzdü, bi oyun yapacaklarından korkmuştu. “Beni çıkarın aklınızdan, siz böylece sürdürürsünüz.” Küçüğü, “Size yeni yeni oyunlar gösterirdik, canınızı sıkmazdık, oyunları sürdürsek bile yeni bi seyirci önünde olmanın hevesi...” Hüsrev sert sert, “Siz benim burda kalmam için babanızın ölümünü ister miydiniz?” diye sordu. “Ölmesini ya da bizim yana geçmesini, başkası tarafından yönetilmesini ama, yerine koyacak kimseyi bulamadıkça bırakacağız onu!” Küçüğü, “Hayır onu sormuyo” dedi. “Asıl onun ölümünü isteyebilir miyiz diye merak ediyo.” “Haa!” dedi büyük. “Hepsi de onu merak eder!” Gülüştüler fıkır fıkır. Hüsrev, “Hadi bakalım yatın da uyuyun” dedi, “küçük canavarlar! Ben kalmam ne de olsa, bi daha gelirken size oyuncaklar getireyim de onlarla oynayın.” “Ah!” dedi büyük kız. “Bu bize çok sıkıcı gelir.” Küçüğü, “Zaten bize kimse iki kere gelmez ki!” dedi. “Öyleyse” dedi Hüsrev, “bırakın babanız kalsın, ya da ne yaparsanız yapın bana ne, ben kalmam!..” İçine kaydı yatağın. Küçük, “Aldırma” dedi büyüğüne, “ne de olsa günün birinde kandırabileceğimiz birini getirecektir buraya.” “Evet ama her gün her gün aynı oyunlardan bıktık artık.” “Olmazsa annemi geçiririz” dedi küçük, “hiç olmazsa bi değişiklik olur.” “Deli misin” dedi öteki, “kendi kendine söylenirken duymadık mı, babamın yerini alır almaz

tüm saatleri kıracakmış, elimizde saatlerden başka bi güç var mı.'" Sustular. Yorganı iyice çekti başına Hüsrev, sabaha değin, kızların mırmırlarını, Hıdır'ın terlik seslerine karışan inlemelerini duydu.

1960

İNCİK BONCUK

Aman aman bi yanı yoktu öyle. Yarım saat öncesine değin, böylesine bi canlının var olduğunu hiç mi hiç bilmiyordum. Kimseleri merak ettiğim de yoktu ki zaten. Bunlarla işitilmedik, tadılmadık bi öykü çıkageliyor demek de istemiyorum. Bu çeşit nenler nice nice olmuş, yazılmıştır da. Öyleyle cayayım dedim yazmaktan, cayamadım da!

Kızın, ahım şahım bi yanı yoktu gerçekten. İnceden inceye ölçüp biçtim duygularımı, kayırmasız niteledim niteledimse de. Kısacıktı, dardı, tıkızdı. Bi süre, *20.* Asır, *Hafta* dergilerini karıştırdı. Yüzüme ancak sayfaları açıp kaparken bakıyordu. Ufacık kestane gözleri, kocaman etli dudakları vardı. Kaşları tel tel sayılabilecek seyreltideydi. Ben bi camdan ötelere, bi onun yüzüne bakıyordum. Gözlendiğini sezinleyince o da pencereye dönüyor, yüzünün bi yanını veriyordu. Yanayının düzgün olduğunu gördüm. Hep onu kolaçan etmekten sinirleniyordum. Önemsememesi beni, okuyup okuyup, ancak sayfa çevirirken şöyle bi bakıvermesi, giderek iyice canımı sıkıyordu. Canım okumak istemiyordu liç; yanımda da betikten başka bi nen yoktu. Benimle konuşsun diye can atmaya başladım. Başka vakitler, yolculukta, yan yana düştü diye konuşmayı hak bellemiş kişilere içerlerdim; birçok kezlerle sözü ortada kesmiş ya da yanıtsız bırakıvermişimdir. Ama bu kez, yağmurdan yolculuktan, kompartımanda bi tek bu kızla oluşumdan ola ki, ölçüsüz sıkılıyordum. Dikkatle boyanmış, giyinmiştim. İyice güzel olduğum bi gündü. Yola çıkmadan önce, garın sinek pislikli aynasında bile görmüştüm bunu. Bakılası, konuşulası, ardına düşülesi bi günümdü. Kız birden, dergilerini yanına atıp nereye gittiğimi sordu. Aldırmayayım, duymazlıktan geleyim de, benim de onu hiç önemsemediğimi anlasın, içerlesin, dedim önce; ama, üç dört saat daha bu odacıkta tutsak kalacağım düşünüyle yanıtladım onu. Kendisinin de oraya gittiğini söyledi. Sözden söze geçerek de, annesinden döndüğünü, iki yıldır evli olduğunu, kocasının kırk dokuz numara kundura giydiğini, sevişerek evlendiğini saydı döktü. Ağzını büzerek yarım yarım konuştuğundan, ne dediğini anlayamıyor, hemen hemen her sözünü yeniden söyletiyordum. Bu yüzden, tek

konuşmalık süre katmerleniyor, konuları da ilgilendirmediğinden beni, yeniden sıkılmaya başlıyordum. Tüm yolcuların, yolcu olmayanların da, bi annesi, bi kocası-karısı, masası, boyu bosu vardı şüphesiz. Bunları belirtip de ne olacaktı? Onu yanıtladığıma hayıflandım. Şimdi artık yol boyunca bu çeşit konuşmaya, anamı, sokağımı, komşularımı, saçlarımın döküldüğünü açıklamaya zorunlu kalacaktım. O birden eteklerini aşağıya çekeleyip; yanlışlıkla bi yeri görünmüşçesine dizlerini örtüverdi, öteki eliyle de bluzunun düğmelerini yokladı. Anladı ki iliklenmemişi yok, başını kaldırdı, sanki ben erkekmişim de, gizlice bi yerini gözlüyormuşumca, garip anlamlarla gözlerimin içine baktı. Kızdığını sezerek şaşırdım. Ne demek istediğini anlamamıştım. Söyleyecek bi nenler ararken, gözlerini yumdu, yaşamı boyunca benimkini andırır bi gerdanlık edinmeye can attığını söyledi. Sesi sevdalısına mırıldanan ateşli bi kadını andırdı. Hemen, kocamın armağanı olduğunu, ama onu görür görmez kanımın ısındığını, bu yüzden de sevinerek kendisine sunabileceğimi söyledim, boncukları boynumdan sıyırıp, onunkine geçirdim zorla. Yerime otururken de önce ayağına basarak özür diledim, ardından çantamın üstüne çöktüm, Selma’nın armağanı olan gözlüğü kırdım. Pek üzüldüğünü söyleyerek adresimi aldı; n’olursa olsun geleceklerini, kocasının iriyarı, neşeli bi adam olduğunu, her kişiyi eğlendirebilecek yaradılıştalığını da ekledi. Bense, mor boncuklarıma bakarak çoktan verdiğime pişman olmuştum. Nedense beni korkutan durumlar yarattığını düşündüm. Ola ki insanların bu püf yanını incelemiş, bu yolla epeyi armağan da toplamıştı. Yakasına iliştirdiği beyaz madenden balerinaya, mavi taştan küpelerine göz gezdirdim. Parmağında da bal gibi armağan olabilecek pahada hafif bir yüzük vardı. Düşünümün doğruluğuna inancım artıyordu da. Umarım o da bunu sezinledi ki, ilgimi başka yöne çekerek, “Ben iriyarı erkeklerden hoşlanırım” dedi. “Benim kocam iri değildir!” dedim, ben de. “Ziyanı yok!” dedi. Bu kez ben kızmaya başlamıştım, “Benim kocama olan sevgim, boyuyla bosuyla ilgili değil!” dedim. O kocasının kendine çok düşkün olduğunu anlatırken, apansız, “Ben kız değildim!” dedi. “Olabilir!” dedim. “Bence önemli değil o dediğiniz nen.” “Evet ama, kocama göre önemliydi!” dedi. “Ondan öç almak için yaptım bunu, salt bunun için. Buluşacağımız ilk gün, tam kırk yedi dakika bekletti beni. Yağmur vardı, tiksinirim yağmurdan. 47 rakamından nefret ederim bunu da bilir. 47 dakikada ıslak bi sıçana döndüğümü anladım, tutup bi sinemaya girdim. Çıkarken tam kapıda rastlamışçasına önümü kesti, oysa

pastanede aynı sinemanın biletleri düştü cebinden, üstelik iki tane!” “Ola ki yanılmışsınızdır” dedim, “başka günden kalmadır biletler cebinde.” “Hıhh”’ dedi, “ne yanılması, sonradan itiraf etti bunu, beni elde etmek için gururumla oynamış!..” “Çok tuhaf!” dedim. Kızgınlıkla, “Hiç de tuhaf değil!” dedi, “başka yolu yoktu ki onun olabilmemin!” “Öyleydi de, niye gidip önceden başkasıyla yattınız?” dedim. “İntikam almak için!” dedi. “Dedim ya... Hem bunun sizce bir önemi yokmuş ki!” “Olmadığından, böyle yüklere katlanmanıza şaşıyorum!” dedim. “O da biliyor bunu” dedi. “Kim?” diye sordum. “Kocam!” dedi. Beni konuşmasına kaptırdığı için sinirlendim içimden, nerdeyse kavgaya tutuşuyorduk. Olgunluk taslayarak, “Çok hoş!” dedim. Konuyu değiştirmemekte öngüyle, “Birazdan görürsünüz istasyonda!” dedi. “Karşılayacak beni, kırk dokuz numara kundura giyer, pek çirkin ayakları vardır, her neni büyüktür zaten.” Bunu söylerken yüzüne yangın vurduğunu, gözlerinin alevlendiğini gördüm. Kötü bi sıkıntı yıkıldı içime. Baktım, gene belli etmemeye çalışarak, kucağına bıraktığı koluyla eteğini yukarı sıvamaya uğraşıyo, ayağa kalktım. Bi başıma kalmayı, yasaklanmışçasına özledim birden. “Gidiyo musunuz?” diye sertlikle sordu. “Şimdi döneceğim, tuvalete gidiyorum” dedim korkuyla. Koşa koşa en uzak vagona geçtim, bi cam önüne dikeldim; çoktan sönmüş bi mangal görünümünde uzamıştı topraklar. Tren boşalana değin dönmedim.

Bi gece birimizin ezgi yapıp, ötekimizin betikler okuduğu bi gece olsa olsa... Yok canım, ezgiyle mezgiyle uğraştığı yoktu onun, yüznumarada özene bezene tırnaklarını kesiyo olmalıydı, benim de okuduğum yoktu. Çöp tenekesi koktuğundan, sodalı suyla yıkıyordum onu. Öyle ki, kapı çalındığında, ben o açsın diye, o da ben açayım diye beklettik durduk. Bunlar karıkoca çıkageldiler. İki gündür Shakespeare’in noksanlıklarını düşünen bi baş gezdiriyordum. Tam, özrü Shakespeare’de bulacağım sıra, damladılar. Adam, kırk yıllık tanışmışçasına Hasan’ın sırtına vurarak, bana sen diyerek, her kişilerin günde en az üç beş yol konuştuğu sözleri coşkunlukla, cesaretle anlatmaya koyuldu hemen. At yarışlarında elli lira yitirdiğini, Mehmet Efendi’nin kızının menenjit olduğunu, dün akşam doktor çağırdığında, herifin gelmek istemediğini, ama yakasından tuttuğunan adamı arabaya atıverdiğini anlatıyordu örneğin. Hasan ondan hoşnutlamış, gülmeye başlamıştı. Bende de bi yüksekten konuşma

saplantısı vardır, yeni kişilerin yanında üretip, yansıtıp dururum. Hele hele şu kızı hiç göresi gözüm yoktu. Süklüm püklüm, sıvışık bi nen olmuş, sasımıştı sanki. Kocası konuştukça, kıvanma duygularının birini atıyor, ötekini koyuyor; kırk dokuz numara kunduralı kocacığına sokuldukça sokuluyordu. Sıkıntımı, onların bu halinden duyduğum iğrentiyi saklama telaşıyla ordan oraya seğirttim durdum. Ama, bu adam şu kızı kırk beş mi, kırk yedi mi, neyse o denli dakikalar bekletmiştir, öyle bir adam bu. Bana yavrum demeye başlamıştı hemen. O yavrum dedikçe ben başımı yukarı silkeliyor, ille de yavrum'u düşürmeye uğraşıyordum da bi türlü, bana niye yavrum dediğini sormaya ya da kızmaya cesaretim olmuyordu. Onun için de kızın anlattıklarının gerçekliğine inandım. Ne yapar yapar bu, karşındakine kendini eşi dengi olmayan bi erkek diye belletir... Kız ona hep, "kocacığım" diyordu. Bi de söze girişirken, belini kaykıtıp, bacaklarını kamaştırıyor, ona bakanlara yanay veriyordu. Onun, bu çağını yitirmiş verilere öykünerek savunmasını sürdürmesi, özellikle birazdan can verecek dişi bakışlarını üzerimize üzerimize döndürmesi içimi baydı benim. Verdiğim gerdanlığı takmıştı; elini ikide bi kucağında unutmuşçasına bırakıveriyordu, gözlerimi ondan ayırmıyordum, eteklerini sıvayamıyordu, ben onu anlamamış olduğumu sandırmak istiyordum, göz göze geldikçe yapmacıklı sırıtmamı takınıyordum, o bi kaşını kaldırıp yere eğiyordu gözlerini ciddiyetle, küçük düşürüyordu sözde beni. Hasan'dan piyano çalmasını istediler. Çalmadı. Beğenisini okşamayan kişilere karşı durabilirdi o! Bense, bunlardan hoşlandığını sanmıştım. İçin için sevindim hoşlanmadığına, tuttum, sesimin güzel olduğunu, Hasan'ı bağışlamalarını, onun yerine beni dinlemelerini diledim. Avaz avaz, "Gönül durduk yerde bi güle uçtu..." diye okumaya başladım. Kendimden tiksiniyordum. Tanrı cezamı versin, gene de kıza yönelen öğürmeli bir acıma duygusunu önleyemiyordum. Gittiler onlar, biz de yattık.

Hasan'la konuşurum diyordum, uzun uzun konuşur da açılırım azıcık. Şarkı okumama içerlemesini, benden utanmasını, gerdanlığı tanıyıp yazıklamasını beni, böyle kişileri de nerden bulduğumla eğlenmesini kuruyor; daha onlar gitmeden bile bu çatışmayla ilgili yanıtlar düzüyordum usumda. Banyoya girdi önce, bi saate yakın bekletti, çıkarken, "Fena insanlar değillermiş!" dedi. Hiç ses etmedim. Yatağa girdim, ağzını kokladım, sigara kokmuyordu. Kalktım soluğunun koktuğunu, buna gayrı dayanamayacağımı, böyle

giderse ya sigarayı ya da beni bırakması gerekeceğini bildirdim. “Buna kimse dayanamaz!” dedim.

1958

ÜÇ ARKADAŞ YA DA OYUN

Kadınlardan biri, iri kemiklidir. Kalın çerçeveli kara gözlükleri vardır. Hiç boyanmaz. Dudakları –en önemli yeri dudaklarıdır onun– sapsarıdır. Karşı karşıya geçtiler mi salt dudaklarına bakarlar onun. Savunma düzeni için gerekli ipuçlarını ordan çıkarabilirler ancak, ötekilerden biri otuzlarında bir oyuncudur, beriki çıtı pıtı bir dişi. Çıtı pıtı dişi balerindir. Onun ve gözlüklünün yaşlarını kestiremiyorum bir türlü. Hoş bu öyküyle yok bir ilgisi yaşları başlarının.

Ortada üç kişi var. Gerçekte hiçbir savı, umduğu, güveni kalmamış ama, sanki bunlara sabipmişçesine buluşan, konuşan, birbirlerini kandırmaya girişen, ama birbirlerini kandıramayacaklarım da bilen üç kişi. Bence onları tutan, umutlu, savlı günlerinin anısıdır. Tellim bir dostluk sokulganlığından vazgeçememeleri bu yüzdendir, yaşamaya her kişilerce dayatmaları bu yüzdendir. Bir de MUTLULUK SANISI'nın, sesin, hızın, bitimsiz bir su kalınlığınca aralarına, her sabahlarının, her akşamlarının içine sızdığı, tartışmasız bir karşı KOMA'yı katmak gerek hesaba.

Kimseyi sokmuyorlar aralarına, öylesine bağlılar birbirlerine mi diyeceksiniz? Hiç de değil. Üstelik birbirlerini sevmiyorlar da. Buluşur buluşmaz sıkılmaya başlıyorlar, içlerine bir dördüncü kişi giriverirse büsbütün artıyor sıkıntıları, kaçırtıveriyorlar yeni geleni ordan. İşte onu kovdukları andaki birleşmeyle, yıllanmış dostluklarını, o artık büsbütün tatlanmış umutlu günlerini, o günlerin körpecik, islimi üstünde tutkularını ansıyıveriyorlar. Ama durun, ardından, o yüzleri kaplayan mutluluk ışınlarının yanması sönmesiyle bir oluyo. Hani demin o yabancı kişinin varlığına dayanamayan dirlik, o bağlılık? Bu bi çeşit, sır sayılabilecek durumlarını saklama içgüdüsüdür diyeceksiniz değil mi? Ya o birliğin yerine konuverilen derin YAĞILIK? Basbayağı yağılık vardı aralarında, öte yandan bunlar yetmezmişçesine tek tek öteki ikiye karşı komak ve özlerini savunmak gücemindeler. Günücülük yok bunda. Günücülüğü gerektirecek artamları yok zaten. Yirmi yıl, ne bileyim ola ki yüz yıl her biri ötekilere kendisini anlatmıştı. Desen, renk, ışıklarını, dengeyi, yatay çizgilerinin

uyumunu, dikeylerini, dışrak, içrek eğrileri, yırları, oyunlarıyla herkes kendisini betimlemişti. Kimse kimsede günücek bi nen bulamazdı. Ola ki onlar için günülecek bi erdem VAR değildi. Ama işte gene de iki iki bir olup üçüncüyü ezmeye, küçük düşürmeye uğraşıyorlar, üstelik o küçük düşer düşmez, birbirlerinden iğreniyorlar, ötekine karşı dayanılmaz bir sevi tutkusuna düşüveriyorlardı. Bence en kötüsü, ama en kötüsü, aralarına kimseyi sokmamalarıydı. Yoksa ben hemen oracıkta yanı başlarındaydım. Yıllar yılı masalarının bitişiğinde seyrediyordum onları, ayrımız gayrımız mı vardı? Beni bile almıyorlardı içlerine.

Bi kezinde alkolik bi uğrakçı ölüverdi. Dükkânın bi köşesinde, bi şişe rakı, biraz peynir, saatlerce içerdi. Girerken bi “eyvallah” derdi bunlara. Bunlar da “eyvallah” derlerdi. Başka ses duyulmazdı. Ola ki bi vakitler onların masasına göz dikmişti de kovulmuştu. “Sana bi eyvallah deriz” demişlerdi, “yalnızsın anlıyoruz ama OLMAZ.” Adam anlamıştı. Yeniden bir başvurmada bulunmamıştı. Yakınlarındaki masasında onları seyrederek –tıpkı benimce– bir bakıma YAŞAMLARINA KARIŞARAK yıllar geçirmişti. Adam o gece nasıl da öldü. Masaya başı kapanıvermişti. Zaten hep öyle dururdu. Başını kaldırmadan el yordamıyla bardağa uzanır, bi o vakit kaldırır başını, içer, gene masaya kapanırdı. Garsonun uydurması değilse, “Kimseleri görmeye dayanamıyorum” demiş ona. İlginç olmasına ilginç bi söz ama, ölümünün ardından, müşterilerinin olağan kişiler olmasını bi türlü onuruna yediremeyen garson tarafından çıkarılmış da olabilir. Ya da adam, garsona ilgi çekici bi kişilikle görünmek istemiş, bi kez bu sözü etmiştir. Sonra da, o ILGIYI SÜRDÜRMEK IÇIN, Tanrının her akşamı öyle masalara kapanmak zorunda kalmıştır. Neyse, adam ölüverince her kişiler ayağa fırladılar, elbet bizimkiler de. Ab! Birbirlerini kollamayı unuttular da gidecekler, ölenle uğraşan ötekilere karışacaklar diye ne sevinmiştim! Böylece aralarındaki o giz bozulacaktı bi süre, ben de bundan yararlanıp giriverecektim içerilerine. Bi yol da girdim mi ne yapar yapar sevdirir kendimi, tutunurdum. Ama gitmediler. Epeyi bi süre kendilerinden geçerek o yana baktılarsa da gitmediler. Tam fırsattı oysaki, biç olmazsa ikisinin bir olup ötekine gülmesi için bol bol vakit vardı. Ama birbirlerinin varlıklarını unutmuştular, ilk kez birbirlerini gözden kaçırdıklarını gördüm. Vakit geçiyordu, iş işten geçecekti, tutamadım kendimi, bana en yakın oturan çıtı pıtı balerinin eteğini çekiverip ötekileri göstererek güldüm. O da güldü. Ab nasıl güldü! Sevincinden

uçarak bol bol güldü buna!.. Kim bilir beni onlardan biri mi sandı ne, ani bi kapılmaya mı düştü? Kendine gelir gelmez de bi yabancıyla bir olup dostlarını sattığını anladı da öyle bi öfkeyle baktı ki yüzüme, bütün sevincim uçtu gitti. Bundan böyle onu yumuşatabilmem için ola ki iki kat çabalamam gerekecekti... Oturdular, ölünün yanına gitmeden oturdular, usları başlarına geldi, başladılar izlemeye birbirlerini yeniden.

Çıtı pıtı dişi bana bakamaz oldu artık, ama usu, düşünü hep bende kaldı, ötekilere karşı kendini önceki denli savunma gücü yitti, dikkati bölündü, ola ki için için çaşıtlık etmiş olacağından da göyünüyo. Açılamaz onlara artık. Bi giz sokmuş sayılırım aralarına. İçlerinden birinin donmuş ilgisini kımıldattım. Beni de düşünecek artık beni de, beni bi düşünen de olacak hem de ne tehlikeler ortasında. Kim bilir bundan böyle onlardan kaçırabildiği vakitlerde benle de bakışacak. Bakışacağız! Ölen adam, ölen adam mı ne oldu? Hiç, öldü işte.

İşte bunun öteki günlerinden biriydi, geldi gözlüklü, içmeye başladı. En çok içen oydu içlerinde. Elinde bi betik vardı. Tellim bi betik tutardı elinde, sanki bundan böyle betiğin bi yararı olurmuşçana! Kim bilir böylece yazarlığını bütün bütüne unutmuyordu da çevreye karşı, “Ben daha ilgimi kesmedim bu işlerden, siz bakmayın şu halime, ne patlamalar yaparım ben” mi demek istiyordu? Kendi kendine konuşma huyu vardı onun. Çoğun önce o gelir, betiği açar önüne, bırbırbır bırbırbır başlardı yöreye. O gün de gelmiş, “Onlara yazmam ben, anlamazlar beni... Mırmırmır, çıkarmayacağım yazdıklarımı...” diye yükselen alçalan seslerle mırıldanıyordu. İçlerinde en kötüsü oydu bence. Her nenleri ayarlayan, hazırlayan, yöneten oydu. O istese her nenler daha iyi olurdu, istemiyordu. Kapının solundaki telefon bölmesinde oyuncu çoktandır bi yer ararca rehberi karıştırarak bekliyordu balerinin gelmesini. Üçüncü kişi tamam olmadan iki iki oturamazdılar. Öyle iki iki buluşup ötekini çekiştirmeye asla tenezzül etmezlerdi. Eşit koşullar olmadan savaşa başlanmazdı hiç. Üçüncü gelmezse, sanki, telefon bölmesindekiyle oturan arasında hiçbir tanışıklık yokmuşçasına ayrı ayrı kalkıp gidilir, yarınlar beklenirdi. Kaç kezler şu gözlüklü gelmesin diye dua etmiş durmuştum; o vakit kurtulacaklar, kurtulacaklar, beni de alacaklardı içerlerine, o vakit yeniden EN BAŞINDAN BAŞLAYACAKTIK. En başından. Oysa gözlüklü en önce gelirdi. İlk başarısızlığı tadan oydu. Nedenleri ne olursa olsun –ülkemizin yaşamımızı

kıstırıp duran sayısız koşullarından biri yüzünden bile, bu başarısızlıkta haklı sayılabilir– ilk başarısızlığa düşen oydu. Ama o, bu nedenleri –onların bilincine çoktan varmıştı– bir bir saklamıştı ötekilerden, üstelik kendiliklerinden o bilince varmalarını da önlemiş. HIÇ SEZDIRMEDEN, SEVGIYLE SÜRÜKLEMIŞTI onları da ardından.

Bana sorarsanız o olmasa ötekiler sevişecekler, hatta asıl doğrusunu diliyorsanız, şimdiden sevişiyorlar ama açığa vuramıyorlar bunu. Hoş sevip de ne olacaktır, SEVILER KIŞIYI BI MUTLULUĞA MI GÖTÜRÜR derseniz bilmem. Şu var ki bitimi iyi de olacak olsa kötü de, bu kişilere dilekleri dışında bi etkide bulunuluyor, bu bile gözlüklüyü sevmemeye yetmeli bence. Şimdi herkes herkesle eş tutam ilgiyi ya da ilgisizliği paylaşmak güceminde. Başlangıçta ola ki istemeye istemeye, artık ise domuzuna istemle, üstelik, “ah ne yaptık da açıkça sevişemedik” diye öçle, erkekle çıtı pıtı dişide izliyorlar birbirlerini yağılıkla.

Çıtı pıtı dişi vakit vakit açıkça isyan çıkarıyo. Oturduğu yerden uzatıp bacaklarını, *battement tendu’*ler yapıp, *"Giselle’*in başrolünü aldım!” diyo. “Ben Giselle’im!” diyo. Hop ediyo yüreği ötekilerin, hele gözlüklünün, hele gözlüklünün. Giselle ne demek? Bittik mahvolduk, iki iki kaldık, yani hiç kalmadık demek, oyun bozuldu demek. Ah! Ben varım, ben varım. Yeniden umutlar dokuyorum, aralarına kayma yolları falan... Yok gideceği berikinin oysa. “Kabul edemedim!” diyo. “Ayağım burkuldu.” Bunu söylerken de bana bakıyo yan yan. Ben yutar mıyım, aldırır mıyım hiç! Sırıtarak tavana tavana bakıyorum. Kızıyo bana. Ötekiler, burkulmayan bi nencikler olmayan ayağa kapanıyorlar, “Bilek şişmiş, sakın kıpırdatma, oynatma!” diyorlar. Şiştiği miştiği yok. Görmüyorlar mı diyorsunuz? Yalanını yüzüne vuramazlar onun. Ya çekip giderse!.. Gözlüklü biliyo, şu öteki iki pekâlâ gidebilirler, yapayalnız kalabilir. Sorun onları birleştirmemek. Onlar da böyle öç alıyorlar gözlüklüden, her gün biri ödünü koparıyo onun. Kim bilir ne denli haz duyuyorlar bundan. Benim bile hoşuma gidiyor. Oh olsun, gözlüklüye oh olsun dememe kalmıyor, yatıyo gözlüklü pusuya. Bi dakika, salt bi dakika onu ürkütebilmek, kişiliklerinin gücünü kanıtlayarak, varoluşlarının bilincine ermek, ola ki tek mutlu anları ikisinin de.

Gözlüklü olmasa ötekiler ne olurdu diye düşünüyorum da, salt bu nedenin bile –yaşam abanısında varlıklarını onlara duyuran salt bu nedenin bile–

gözlüklüyü sevmeme yetmesi gerekirken, “Saat beş” diye dönüyo balerine, “senin dörtte gitmen gerekti.” Balerin!.. Balerin hiç beceremez oynamasını. Unuttum munuttum diyo ama besbelli bile bile kaçırdığı, onları baş başa bırakamayacağı için gitmediği besbelli. Onu küçük düşürürcene gülüşüyorlar oyuncuyla gözlüklü. İşi doğrulukla yönettiğini de kabul etmek gerek gözlüklünün. Balerinin işini bitirdi mi oyuncuya dönüyo, sıra onda. Gözlerinin çimenleri çoğalıyo adamın. Tıs yok, edim, koku, dokunum yok. Bekliyo. Sessizliğin hışırtısı arada; tabak çanakların havaya batmaları olacak. Bekletir gözlüklü, bekletir. Hayındır o. Arar, arar... Yengiden çok yenginin süresini uzatmaktan haz duyar. İşte burda dudaklarına göz dikilir, her an oynatacak sanırsınız. İlk sözcüğün seslendirilmeden önce bilinmesi ancak kurtaracak adamı. Gözlüklü bilir bunu, mum denli dudaklarını oynatır durur bi süre. Yaman savaşçıdır o yaman. Soluksuz kor, yorar önce, şimdiden yenilgi başları üzerine inmekte berikilerin. Sigaraya uzandı gözlüklü! Adama yakmak düşüyo, onun gücünü oynatacak, ne domuz o, kibrite uzandı, adam, ahh! düşürüvermedi mi üstelik elinden, eğilip alacak da boş koyacak savaş alanını... Almıyo ama, almıyo, açığa vuruyo savunma durumunu, hiç kıpırdamıyo! Böylesi bence de daha doğruydu. Mumsu dudaklarını iyice katlıyo üst üste gözlüklü, cebinden yeni bi kibrit çıkarıyo. Sürdürmeyeceğini açıklıyo böylece savaşı. Balerin dolu bi soluk vererek arkasına yaslanıveriyo. Ara veriliyo oyuna.

Kaşlarının en aşırı yerinden anlıyorum, bu kez adam oyun edecek. Anlamam mı günde kaç yol seyrediyorum böylesi oyunlarını. Çatalı, bıçağı attı elinden, yaslandı arkasına, lokmasını çiğniyo daha ve peçeteyi aldı, ikisine birden açık açık bakmaya başladı. İkisiyle birden savaşacak, altüst edecek onları, birbirine katacak ortalığı, önüne atacak iki kadını birbirlerini yesinler diye. Gözlüklünün bardağı kaldı havada, ötekinin lokması tam ortasında gırtlağının, ne aşağı iniyo ne çıkıyo yukarı. Bi süzdü adam onları şöyle yukardan, gözlerinin dikeninde bi kedi parıltısı, “Doydum!” dedi. Hay Tanrım, “doydum” dedi diye diye. Bardak yerine kondu, yumak indi aşağı, “gırt!” diye bi ses çıkararaktan. Eh iyi eğlendi onlarla doğrusu, pek küçülttü onları işin alayında, bile hilesinde olduğunu göstermekle. Ama yeniden de öç edindi. Gülümseyerek, aşırı incelikle saati sordu, PEÇETEYE SIYIRDI AĞZINI.

İşi gücü var oyuncunun, gitmesi gerek. Hep geç kalır işine. Yakında tiyatrodan da atacaklar onu. Bunu biliyo. Bunu üçü de biliyo. Ama gidemez. Kimse kimseyi bırakıp gidemez. "İşin mi var?" diye soruyo balerin. Balerin eskisi denli kişisel atılmalara geçemiyo. Usu bölük pörçük onun. Beni düşünüyo. Adam, "İşim yok, kaçta gitsem olur, beni beklemeden başlamazlar!" diye yanıtlıyo. Yaa öyle mi, gözlüklü kalkıp gider mi artık? Yetişemesin oyuncu provalara, işinden gücünden olsun da bütün bütüne eline kalsın diler. Balerin yardım etmek diliyo sezdirmeden gözlüklüye, sezdirirse yandıkları gündür. "Bu akşam canım hiç gitmek istemiyo" dedi. Adam, "Benim de!" diye yansıttı. Bu birlik gözlüklüyü kuşkuya düşürecek, düşürüyo, kalkmaya davranıyorlar. Balerinle adamın yüzünde kıymık kıymık kıvanç dokuları... Nasıl sevmiyorlar mıymış birbirlerini? Üstelik bunca kısıtlı yaşantılar arasında özgür olamayan bi aşkla sevişiyorlar, yüz göz olmamış, konuşulmamış bi aşkla. Şu kadın olmasa, gözlüklü, ben olsam. Ben olsam üçüncü kişi hem onlara öteki denli korkular yaşatır hem de sezdirmeden bitiştiririm aşklarını. Sanıyorum ki gözlüklünün YERINE BAŞKASINI KOYAMAMAK'tan korkuları var, yoksa çoktan yeni bi ortaklığa girişebilirler. Bu iş için biçilmiş kaftan olduğumu onlara açıkça bildirmeyi düşünmeye başladım.

Her vakitki denli bölüştüler hesabı. Dışarı çıkar çıkmaz soruşurlar:

- Sen ne yana?

- Aşağı, tiyatroya.

- Sen?

- Yukarı, eve.

Üçüncü ayrı ayrı gitmeyi sağlayacak olan yanıtı verir, içkievinin karşısında kepenkleri çoktan inmiş dükkânı göstererek:

- Ben de şurdan sigara alayım, yarın ikide buluşuruz.

Eyvallah! Kapalı kepenklere diker gözlerini. Ötekiler:

- Al al, sen sigaranı al da git, derler...

Üçüncü, ötekiler gözden yitene değin ayak süründürür oralarda, ardından kalkık bir palto yakası, dimdik boynuyla hızlı hızlı evinin yönünü tutar.

Yarın hepsinden önce ben burdayımdır. Beklerim. Bekler, günün birinde, oyuncu, balerin ve ben beraber ve mutlu olacağımızı düşlerim. Onlar gelene değin bi çeşit günlük kıvancımı yaşarım.

Garson masaları toparlamaya başladı. En önce gözlüklünün oturduğu sandalyeye baktı: ıslak bulur çoğu geceler sandalyeyi. Gözlüklü sık sık ıslatır altını. Böbrekleri bozuktur onun. Onca saat ötekileri yalnız bırakamadığından kendini tutamadığı olur. Garson peşkiriyle kurular sandalyeyi bana sezdirmeden. Kimsenin ekini kimseye belli etmez...

Son sigaramı içerim ben dükkân kapanırken, hiç hiç gitmek istemem o buz denli odama. Olmayacak ama, bu iş böyle sürüp gitmeyecek... Bu akşam eve gider gitmez oturup, gözlüklüyü atmak niyetinde iseler yerine beni almalarını, onu hiç aratmayacağımı inandırıcı bir biçimle anlatan bir mektup yazmalıyım dostlarıma.

1959

BÖLÜM
III

Kırmalar

ÖYKÜ

BETIMLEME
Bilinç yordamıyla açtığı kafeslerin gürbüzlüğü ET'e koklandığı ortamda yosununa kaygan ISSIZ.

KIŞILER
Torbası, tası, sırtta. Sarmısak çatlağı ağzını astığı satır. Neden sineklerin BUN'ları ortaya ortaya kaçarak pazeni mumsu yüzlerin.

DOĞA
Kırı tok mutluluğa sallanan kirli çamaşırları torbada. ÇAYIR mektup kırpıntıları, -kişilerin saklamak amacıyla kırpılmış- adaları türkülü, toprağı aşk nemli, ufakken atlıları donuna kaçırdığı doludizgin mavili.

DIYALOG
- Ondan kaçılmaz diliyor.
- Ondan kaçılmaz yapalım.
- Açmasın çatırtısında kuruluğun torbasını, sakının.

- Foyalara göz kulak ve el olmak, kelden önce…
- Saldı korku, ürkü, bastı, yetti, bezdik.

BAŞKALDIRI
Sürülerimizi otlatmak, örmek ağacımızı, kamburumuza mürdüm ortancasıyla kılıf çekmek, vergisiz kılarak ve özgür, gür, gür, gür, gür.

IÇTENLIK
Nazlılığı ürkütmeyen sineklerin sevisine susku.

DOĞAÜSTÜ
Sarnıçlara salınmış, sarman güneşler top top mor, Mosmor Tatianalar'ı. Lastiksiz ışık sesi çıkmaz kiraz sokaklara "n" ötesi şarapları içen ölümsüz.

YUHANNA'NIN TÜRKÜSÜ
İpliklerini pazara çıkaran kıvılcım soyuğu yanakların ekildiği suya daldırmıştı gözlerini uuuy a! uuuy a! uuuy a! Etli canlı duyarlıklar veren

toprak mügesiz ovaların sarısı ıslar karasını gece morunun suya. Oooy a! oooy a!..

KORO
Tralala
Tralala
Tralala

KIŞININ SAKLı DURUMU
Apış aralarının ovalanması. Alfa’dan Omega’ya.

HIÇLIK
Korkusuyla iğneli fıçıların kişiler sığındılar gene salt kişilere. O, mutluluğunu kutladı, tutup tek başına kaşık. Şarap beğenisine durdu aykırı. ŞIŞELER ÇOĞUL KIŞI TEKIL diye, gezinin tekilinde çoğullanayım yoksa kirli çamaşırları torbada foyalarla torba...

GENE YUHANNA
Şarap otları büyümez neden diye şaşıp ve güneşte ve kınalı ellerle ve ilkel yağmurlarıyla selde cüppesi atlı düşen foyalarlı torba yere. Yerde başı, otları şarap otları şarap.

BITIM
Kapışmalar.

Ve IPUÇSUZ KIŞILER olarak soğuğuna kürekle yeşil katılmış mağrur yaşamalara ayrışarak öyle.

1960

HALLAÇ

ÇOCUK

Macunun dördü, seksek tiktaklarını bekleyen zil çalmakta saklanıp gırt gırtlarıyla gırtlakların o ince ve sarı yalnızlığına gırtlarıyla şambabalarlı, babalarlı, şamlarlı, tepesine tepsisini tepeleyen baba şamlı şamsız kaldı, şambaba şamsız kaldı, şam baba şamsız kaldın. Hep orda hep hep orda sak sak saklanırsın. Zil zil çaldı, ince ve yalnız boğazında kestane ve elma ve şambaba ve horozşekeri en çok hallaçla, hallaçla çizgilemek camları, şekerlemek, çiçeklemek, aklamak, sarılamak, kıvırcık dudaklamak, pamuğunu, öğretmenin iğnesini *bella co hen*'lemek, *bella co hen* le mek ta tak ta tak tak ta tak tak...

MEKTUP

Burası temiz ve küçük bi yer, aramızda senin de olmanı... Onunla, evet onunla... Bi nenler anlatabilmek içindi sana biraz da, sekiz saat yürümüştü, gelir gelmez de yeniden evet evet yüklemler,,, kayaların arasından çıkıvermiş ağaçlar, yapraksız dağ fidanları, kurumuş otlar çalı çırpı akıyordu durmadan, sonradan ırmak olacaklardı. Tepelere vardığımızda gördük bizimkilerin yakmaya uğraştıkları kamp ateşini, *bella cohen* tepelerinden bakıyordu, dişliydi, yaprakları diş çıkarmış ağaçlara gizleniyordu, hiç tanımıyordum onu o gün ilk görmüştüm, yarın sabah güneşle yola çıkacaklardı, göl ancak sezilebiliyordu mavi moru bi gece düşüyordu üstümüze elle tutulurca, *bella cohen* tutuyordu elleriyle, indiriyordu, hemen dönmezsek karanlık olacaktı, olsundu, sana anlatacak, bi kış gülecek bi nenler çıkarabilirdim bu geceden, hiç tanımıyordum, incecikti salt bunu biliyordum, etsizdi, kıçı falan yoktu hiç, kampın ışıkları nokta nokta denli ufalmıştı, sen oralardaydın, ikimiz de seviyorduk anıları, salt bi anı kalsın bu gezintiden diye, kişilik göstermek istemiyordum. Kişiliğimden bıkıyordum bi de, durmadan başka kişilikler deniyordum kendimde, benimle ilişiksiz olurlarda buluveriyordum kendimi bu deneme uğruna, böylece bikaç kişi birden yaşıyorum bi kezlik dirimimde, yaşam açgözlüsüyüm, sonra *bella cohen* hep beni izliyo, seni, sevimi, güneyi, kuzeyi yaşatıyorum kendime ne güzel ne güzel yetmez bile, duygulu bi dağ

başı görünümünle konuşmuyo, konuşmaya girmemekte iyi ediyo, uysal bi dişi pozum var yakıştırmaya çalışıyorum kendime, *bella cohen* sırtımı gıdıklıyo gülmüyorum, sana anlatacağım saati düşünüyorum salt, –aylarca konuşup konuşup gülmüştük– bu uysal dişi deney'imi sevecektin kah kah kah kah... Bi kayanın üstüne tırmanıyo beni de tutup elimin yosunlarından çekiyo bi daha da bırakmıyo, kıpırdasak yuvarlanacağız aşağılara tıkır tıkır taa oraya ta yanına ayaklarınızın dibine gelivermeyi düşünüyorum, seni bilmiyor, gözlerimin miyop olduğunu, dönüşte sımsıkı koluna girmezsem yürüyemeyeceğimi, buralarda kalacağımı, halamı sevdiğimi de denizi sevdiğimi de, senle nelere konuşup güldüğümüzü falan, –o vakitler sen büsbütün önemli gelirdin bana– *bella cohen'i* hiç, hiç hallacı, Joyce'u, kendi sesiyle okumuştu kulaklarımla duymamıştım ama en retorikti, yalnızdım kar var dışarda bi dağ evi burası yağmıyo, kulaklarımla duymamıştım ama kurnazdı kurnazdın kurnazdılar, Odysseus kurnazlığı vardı kulaklarında en retorikti, alevleri var odunun büyüyen, *bella cohen* izliyo beni hep, biri gelse biri gelse, ah gelse ah onunlayım, orda tepemize iyice çivitli bi kara inince bi kara inince söylemiştim böyle böyle demiştim, her nenleri sana anlatırca şenle konuşurca anlatmıştım, gülmüştü, pah! pah! diye gülmüştü, ELIMI SIKIP DURMA dönüşte koluna girmezsem buralarda kalırım demiştim, gülmüştü, "Eloi, eloi lama sabaktani?" demiştim, "Ne demek bu?" demişti, "Allahım Allahım neden beni bıraktın?" demekmiş, büsbütün gülmüştü elimi salıvermişti, ben de seninle gülüyormuşumca gülmüştüm, onu tanıyalı bi saat olmamıştı...

SEVI

Gülmüştün gülmüştü gülmüştük gök çivitlerini alıp, vererek karalarını, kendir ve dağ çalıları acıttı bacaklarımı, her yerler ıssız ve boştu ve gölün yüzünde bi duman vardı, gökler gene vardı, karaydı, karanlığın sapları iyice batıyordu artık sırtıma, sırtına, bi onun, bi benim sırtıma kabukları soyulmuş yaban atları, kurumuş otlar, çalı çırpı akıyordu, başlarımız pamuk atmıştı, hallaçtı hallaçtım hallaçtılar, ve kurnaz ve domuz ve İsa ve çok fatoş bi fatoş'un gözlemi vardı içimizde içimizden alevleri örmeye çalışıyorduk, sanki sevmiştik, sanki sevebilirdik, sanki sevebilirlerdi ve kabukları soyulmuş yabaneşeklerinin eksilen yapraklarına derin ve ince kanallarla dokunmuş denizlere dikilen çiçeklerdi sevi.

EZGI ÖNÜ

Geçemediği için ırmağın köprüsünden düşüp ta derinini Balam'ı gördü soyulmuş kabuklarına toplum ekilmiş yabaneşeğine palan vurdu ve üç kez vurdu ve üç kez vurdu sümbülü dökülmüş bi kalkan balığı başı karşı çıktı Balam'a, bu Balak'tı, bal bal balları şamlı bi maştı balak ve tam üç kez yadsındıkta kızdı ve her biri kendi yollarına dönerek Balam yalnız kaldı Balak yalnız kaldı, *bella cohen* yalnız kaldı. Bal al lam Bal al lak, ba m bal bak lak ba b.

EZGI

Gandilere dönmüş güllerinizin liflerini gösterip aya ıssızlığın camlarını şekerlemek, tak, hozorlamak, dudaklamak tak da tak tak, kara kara böceklerimizi de tak, geleneksiz geleneklerimizi de tak taka da tak tak, yüklemlerden siz de mi de tak tak da tak tak tak, yalnızlığın kemikleri sızlasın da tak tak tak, Balam sıpasını alsın, Balak kavmini alsın tak tak da tak tak tak tak tak tak tak, Balam sıpasını alsın, tak tak da tak tak tak tak tak tak tak bi kurnaz Odysseus da tak taka tak kulakları *bella cohen* taka tak da tak tak tak...

1960

UĞRAŞSIZ

Olduğum yerde uyuyakaldım. Çevrem sıcacık. Sıcacıklığı beni uyandırıyor. Başımın ucunda kırmızı topraklı adalardan birinde bilmem kimle geçmiş bi gün var. Güneşten, derimle bir tüylerim de yanmış; Gauguin'den tanıdığım bi renk almışım. Yüzükoyun uzanmış kuruyorum. Dışım, çevrem; gözleri kıpkırmızı sulanmış, külhan, kaçamaklı okullular, cezaevleri, varsayımcılar, yıldızlar, köpeklerle dolu; hıncahınç. Yanı başımda bu olmasa! Bu, çok karı görmüş, yapmacıklı, içinden koşullu adamı sevmiyorum. Onun, ağacı. kediyi, denizi sevmesi benim yüzümden. Bu maviliğin, bu pırıl pırıl sarıların içinde hangi kadın olursa, onun yüzünden tüm nenleri sevmeye razıdır. Bense, arkadaşlığını, parasını, anlayışsızlığını, yeri göğü sevdiğim için mi çekiyorum? Ermiyo aklım bu işe... Ermesin, düşünmem de. Suya dalıp çıkıyo, beş dakikada kuruyuveriyorum. Şu kayacığın üstünde, otu önüne yığılı sıpa gibiyim. Keyifli keyifli. Vız geliyor her şey. Yirmi beş yılın yuvarlanışı, sabahlara dek okumalar, ilk öpüşmeler, umutlar, özentiler, içinden çıkamadığım insanlar, haksızlıklara diş bilemeler, çekip gitme özlemleri, adamın birini sevivermek, ölüm... Her nen kalakaldı işte, her nen kalakaldı. Gitgide daha da kötülüyo mu, kötülesin.

Başucumdaki adam. –Sırtın soyuluyo– diyo. Sırtıma dokunuyo böylece. –Aldırma, soyulur– diyorum. –Sırt işte.– –Ne *hard* bir kadınsın!– diyo.

Aksine, diyorum, içimden; aksine bir yere kadar, aksine, hoş sen de ondan sonrasına gönüllüsün ya, –acıktım– diyorum. Barbunya konservesi açıyo. Kutunun kapağı elimde. Bıçaklaşıyorum. Domatesi bölüyo, ekmeği koparıyo. Kapakla oynuyorum; tırtıllı keskinliğiyle. Bi nen anladığı yok, diyorum içimden; hiçbir nen anladığı yok. Akşam dansa gidelim diye tutturacak, öte gün görüşelim diye. Dostsuz, uykusuz, uğraşsızım. Razı olacağım, biliyorum... Anamı düşünüyorum. –Bu hayat böyle yürümez, der; kendini derle topla, âlemin nazarını düşün.– Bu hayat böyle geçer, böyle geçmeli! derim içimden ya, gene de uydururum bi iki nen. Ama gayrı yalanlar, kaytarmalar kurmak hoşuma gitmiyor, sevmiyorum, üşeniyorum. Doğrusunu söyleyebilsem bi! Yüzmelere gidiyorum, desem, adamın birinle,

meyhanelere gidiyorum, desem... Dans etmeye gidiyorum. Adam usulca elimi öpüyo. Hoşuma da gidiyo. Böyle, bu kadar olsun istiyorum. Kutu kapağını tutan elimle vuruyorum omzuna; kanayıveriyor. –Öldürsen de seviyorum– diyo. –Sen de seviyorsun– diyo ardından. –Neden, senle çıkıyorum diye mi? Alaturka düşünme, dostum– diyorum. İçerliyorum da dostum dediğime... –Kadınlığımla uğraşmasan daha bi yakın, daha erinçli olurum sana.– Denize, daha ötelere, bulutlara bakıyo. İstemiyo öyle yakın olmaları, arkadaş olmaları bir kadınla, belli... Erkekliğine yediremiyo belki de. Haklı da Osmanoğlu bu, Osmanoğlu Cemal Bey. Kanı, omzundan dirseğine doğru kayıyo Osmanoğlu Cemal Bey’in. Hoşuna gidiyo bu hal. Onu sevdiğime sayıyo; düpedüz bunu. Çatıldı Cemal Bey. Yiyoruz çatık çatık. Onunla doğru etmediğimi düşünüyorum. Biliyorum da, bi nen vermeyeceğimi. Taş çatlasa ne etimden budumdan, ne duyularımdan zırnık vermeyeceğimi biliyorum. Oysa, bi punduna getirir, nasıl olsa alırım, diye düşünüyo. Omzunu yıkıyo tuzlu suyla. Güneş tam tepemde kımıl kımıl. –Nasıl resimler yapardın?– diyorum. –Peyzaj– diyo, sırıtıyo. Ömrünce tuval önüne oturmuşluğu yok belki de, yok ama; kızım, diyorum, daha ne Osmanoğulları nice hanımlar önünde bedizcilik, ozancılık taslayacak. Taslasınlar tabii, biz de bilmemezlikten geliriz; yadsırız oyunbazlığı. Ya bu sorunun ucu nerelere varır? Kalıyorum orda. Bu hayat böyle geçer, geçiverir diyemiyorum gayrı. –Bu ne biçim iş?– diyorum. Diyorum, şu da bi insan: görgüsü, bilgisi, ergeleri, kafası, gönlü yerli yerinde biri. Yine de bi nen anlamıyorum ondan. Bi insanın, öbür insandan bi nen anlamayışını düşünüyorum. Bu önemli bi durum gibime geliyo. Bu oyunlar, bu sürüp giden gizli saklılıklar, bu pirelenmeler kaçırıyo tadını dostlukların, sevilerin, yaşantıların tadını, cıvıl cıvıllığını diyorum. Kalkıyoruz. Ateşe kesmiş derimize değiyo deniz. Acı duyuyorum hep, var olmanın tadından, canım bi yana, vücudum öte yana ayrılıyor, kayboluyorum sevgiden, ufalıyorum gitgide, bağıra bağıra kıvançtan... Kolu belimi sarıveriyo adamın. Dalıveriyorum suya. Usumu başıma takınmak, cilve sanacak, üsteleyecek adam. Cilve sanıyor, üsteliyor. Ne yapsam? Nasıl davranmam gerektiğini düşünüyorum harıl harıl. Al işte doğa sevgisini, varoluş sarhoşluğunu ko bi kenara, laf dinlet Osmanoğlu Cemal Bey’e! Şöyle bi kaşlarımı çatıp, –Senin sandığın gibi değilim. Ben bu biçim cilvelerden katiyen hazzetmem– desem. Basıyorum kahkahayı. Elimde değil. Bu hesaplı kitaplı davranışlar çok gülünç geliyo bana. Temelli umuda düşüyo, hemen seviniyo adam; –

Canım benim– diyor. Tamam, diyorum, cilveleşiyoruz işte... Yok, anlatmalıyım, ille anlatmalıyım. Ona, –Bak Cemal Bey– demeliyim, –senle denize domuza gelişimi yanlış yorumlama allasen! Gözünü seveyim, inan dediklerime, başka, kendince çıkarlar gözetme benden. Böyleyim işte, işim gücüm yoksa, canım da yüzmek istiyorsa, ya çevrem ne der diye düşünmem, atlatmam kimseyi, kalkar giderim…– Sanki söylemişim gibisine erinç, kıvanç duyuyorum. Kendimle oyun. Hem ne de olsa anlayamayacak. Bi başkası belki anlardı diyorum. Bok anlardı, diyo biri içimden. –Bok anlardı– diyorum ben de. Tutup kafasını, Osmanoğlu Cemal Bey’in, denizin yemyeşil dibine itiyorum. –Eşşoğlu eşşekler!– diye bağırıyorum sonra; eşşoğlu eşşekler!

1956

KUTSAL AİLE

Anne, kucağındaki bebeğin açık kalmış ağzına bir üzüm tanesi tıktı, “Babandan iyi mi bileceksin?” dedi oğula.

Baba, “Otuz yıldır ben anlatıyorum ben” dedi, “bu vatanın evlatlarına!” Demirci halısına indirdi bir tekme.

Oğul, babanın tekmeyi indiren ayağına baktı, “Tüm dünya yanlış belletmiştir halkına geçmişi” dedi. Kendini beğenmiş diri bir sesti oğul.

Baba, “Doğrusunu bilen kim yani sizler mi!” Öteki ayağıyla vurdu halıya bu kez, terliği fırladı ayağından.

“Bizler öğrenmeye başladık yeni yeni, sizlerinse yapacak neyiniz kaldı ki?” Masanın üzerinden gazeteyi çekip okumaya koyuldu.

Somyada kımıltısız yatan kafa ninenindi. “Padişahımız ikindi divanından sonra Belgrad’a dönmüştü... Sava Belgrad’dan yirmi saat sürerdi... Svacpa... Moravik Palankası...”

Ana, “Her gece yapmasanız ki bu kavgayı!” dedi, bebeğin ağzına bir üzüm tanesi daha tıktı, “Yiyesin ki vaktinden önce büyüyesin?”

Oğulun kırıktı ön dişleri. “Ninenin bildikleri daha doğruydu” diye kumral ve seyrek bıyıklarını aşağı çekti.

Odada yürüyen bir konsol gibi bir baştan bir başa gidip gelen baba halının yeni kalmış yapraklı bir adasına çıktı. “Tarih sadece tarih değildir, halka her şey anlatılmaz!” dedi, öteki kıyıya geçerken bebeğin önünde durdu, işaretparmağını ikinci boğumuna dek bebeğin açık duran ağzına soktu çıkardı.

Oğul, gazeteyi masaya sürdü, bacak bacak üstüne atıp ilk kez görüyormuşça baktı babaya. Nine ise tam bu sırada bir OF! çıkardı. Baba, ana, bebek

nineye, nine hiçbir şeye baktı. Ana, bebeği oğulun kucağına koyarken, “Otur ki azcık ağabeyin kucağına!” dedi.

Oğul, “Gizlemek ihanettir!” diye homurdandı.

Nine, “Bir şişe, bir şişe göbeğimi yitirdim!..” diye sızlandı.

Ana, boş bir rakı şişesi uzattı.

Baba, “Çok mu ağrın var ana?”

Nine, “Anadolu beylerbeyi Vezir Daltaban Mustafa Paşa serasker tayin edildi...”

Bu konuyu ninenin yeniden açmasından kuşkulanan baba, halının kıyısında uzayan bir gül yaprağına basıp dikeldi başucunda ninenin ve “Neren ağrıyor ana?..” diye bağırdı, pusuda bekleyen oğuldan her vakit kendisini kurtaran anasına dolu gözlerini dikti. “Allah seni başımızdan eksik etmesin!” dedi, ardından oğluna gülümseyerek dedi: “Neler gelir aklına bak ninenin!” Oğul dikti gözlerini üzerinde irili ufaklı kuşların oynaştığı perdeye. –Perde tığla örülmüştü.–

Ananın uzattığı boş rakı şişesini ninenin kavruk eli paslı yorganı gıcırdataraktan araladı ve içeri çekti, başını bu yana, bebeğe doğru çevirdi. Ninenin yoktu kirpikleri. Dört irice çukur gözlerin ve avurtların yerine oyulmıuştu. Küçücük burnun iki yanında dönenen kıvrımlar çenenin rüzgârıyla ağza doluşuyordu. Yorganın şurasının burasının kabarmasından anlaşılıyordu ninenin şişeyi içerde dolaştırdığı.

Ana, “Ver ben bulayım ki?” dedi. “İşte burda!”

Nine, “Berhudar ol kızım.”

Oğul, “Ya Moravik Palankası nine?” diye babayı gözledi.

Nine, “Moravik Palankası’nı da fethettik; Moravik Palankası ki yapılmıştı taş, tuğla ve kiremitle. Beş kule, iki asma kapı, beş haydutla savunulurdu... Palanka zindanından kurtarılan on beş erkek, beş kadın Müslüman... Ben...”

Baba, ninenin oynaşıp duran anaforuna baktı, “Yorma onu!” Kanepeye oturup demin oğulun okuduğu gazeteyi açtı.

Nine, “13. çarşamba günü Niş, 14. perşembe günü Musa Paşa Palankası, 16. cumartesi Halkalı Pınar menzili, o gün yağıyor yağmurla karışık kar, üşüyorum...”

Baba, “Allah’ın insanları birbiriyle savması olmasaydı yeryüzünün bozulurdu düzeni (Bakara, Kur’an, 251)” dedi.

Oğul ayağa kalktı, bebeği ananın kucağına verdi –çelimsiz, gök gözdü–, “Tanrı zalim halkları eriştirmez doğru yola (En’am, Kur’an, 45)” dedi, ardından ayağıyla kapıyı itip çıkıp giderken bıyıklarını ağzının içine içine tıkıştırdı; konuşurken kırık dişleri arasından tükürükler saçılmıştı babanın yüzüne. Baba, elinin tersiyle yüzünü sıvazlayıp dikti gözlerini oğulun çıktığı kapıya.

Kapı çıralı çam ağacından yapılmıştı. Türkiye’de bu ağaçtan çoktur. Şimdilerde, ağaç kesicileri Kastamonu’da dört lira yevmiye alırlar. Atatürk yapmıştır kılık devrimini 1925’te, Kastamonu Vilayet Konağı’nın önünde toplaşmış olan halka başındakini çıkarıp göstererek, “Bu serpuşa şapka derler” demiştir.

Halk ince uzun beyaz parmaklar arasındaki kara fötre ya da ak Panama’ya bakmıştır, ardından birbirine bakmıştır, ardından gene Atatürk’e bakmıştır, şapka mor bir kuş olup havalanmış çıralı çamın dalına konmuştur.

Nine, “Buldunsa göstermedin niye bana göbeğim?” diye sordu.

Ana, bebeği babanın kucağına koydu, baba açık duran ağza ortaparmağını üçüncü boğumuna dek sokup çıkardı. Ana, ninenin yorganını kaldırdı: yoktu ninenin gövdesi, boştu yatak, başın takılı durduğu şişeye ninenin elini dokundurdu: “İşte, gördün mü?”

“Gördüm, buldum, bildim, öldüm” dedi, nine. “Cebeciler kethüdası Mustafa Ağa’yı cebecibaşılığa, Cebecibaşı Abdurrahman Paşa’yı Sakız muhafızlığına, Tamışvar’dan ayrılmış bulunan Deli Ömer Paşa’yı Midilli muhafızlığına, Midilli’den ayrılan Bahri Mehmet Paşa’yı Kıbrıs valiliğine tayin ettim...”

Ana yorganın altından şişeyi çekti ve dışarıya götürdü attı.

Baba ananın çıktığı bu çıralı çamdan yapılma kapıya yeniden baktı. –Kastamonu'da en çok frengi ve hizmetçi yetişir.–

Ana çıkar çıkmaz bebek yere attı kendini. Daha doğrusu kendi mi attı, baba mı yanlışlıkla düşürdü yere onu, yoksa itti mi kucağından bile bile bilinmedi ama, düştüğü yerden koca sesi işitildi: "Baba, bana Viyana'yı kuşat; baba, bana Eflak Buğdan beyliklerini, Bosna ve Hersek'i al, baba bana Kırım'ı, Kıbrıs'ı, İran ve Irak'ı al! Baba, bana taaaa Asya'nın ortasından kopup geldiğimiz yerlere gideceğim bir at al!"

1970

BAY SURET

Bay Suret kentin daracık bir çıkmaz sokağındaki evine döndüğünde, giriş kapısındaki asma kilidin içerden takılı olduğunu anladı. Bodrum kattakiler sık sık bu oyunu oynuyorlardı ona. Bay Suret zillerini çalıp onları uyandırmak zorunda kalınca da çoluk çocuk sanki bütün gece bu anı bekliyorlarmış gibi hep birden kapı önüne dökülüyor ve hep bir ağızdan sayıp sövmeye başlıyorlardı. Bay Suret savunmayı ve tartışmayı sevmezdi ama kimi kez, kapıyı mahsustan içerden kilitlediklerini bildiğini söylemek zorunda kalıyor, "Benden ne istiyorsunuz?" diye de soruyordu. Sormasıyla da karşısındakiler büsbütün çığlığı basıyorlar, bütün katlardakileri uyandırıyorlardı. Yeni uyananlar kat sahanlıklarından sarkarak bu ne idüğü belirsiz herife ötekileri bastıran bir sesle bağırıp çağırmaya koyuluyorlardı. Bay Suret'in bu çeşit basit olaylar üzerinde durmak alışkanlığı yoktu, onu şaşırtan kapıcının kızgınlığına bütün katların birden nasıl kapıldıklarıydı. Merdivenlerden yukarı, tavan arasındaki odasına doğru, kendisine yöneltilen bu büyük öfkenin arasında ağır adımlarla yürüyor, her katın merdiven başında ucu yumruklanmış ve kafasına doğru uzatılmış kolların altından geçerken aklına otuz beş yıl önce bir üsteğmenle evlenen ablası geliyordu. Beylerbeyi'ndeki yalının alt katındaki geniş taşlıkta üsteğmenin arkadaşları karşılıklı geçmişler, kılıçlarını havada birbirine çatıp bir dam yapmışlardı. Üsteğmen enişte ve ablası da bu damın altından aynen böyle geçmişlerdi. Birkaç gün öncesinden, annesinin Hanife kıza ovdurup parlattırdığı mermerlerde gelinliğin durmadan uçuşan tüllü kuyruğu, öteye beriye takılıp düşüren parçalı duvağı Bay Suret'i bu yumruklar arasından geçerken hafifçe güldürüyordu. Bu gülmesi yüzünden, kiracılar Bay Suret'in ar damarı patlak bir adam, bir yüzsüz olduğunu günlerce konuşup duruyorlardı. Bu kez de yine öyle oldu. Şu farkla ki, kapısının önüne don gömlek fırlamış bağırmak için sırasını bekleyen son kiracı, cüce denli kısa, cılız bir adam, açık kapıdan sızan aydınlıkla büsbütün büyümüş ve çarpılmış bu gülüşle karşılaşınca Bay Suret'in ensesine doğru tüm gücüyle bir yumruk indirerek bu arsız adamın gülmesini durdurdu. Bay Suret sendeledi, gene de savunmadı kendisini. İstese gençliğinden kalma judosu

ile adamı birkaç saniyede altına alır, parmaklıklardan aşağıya fırlatıverirdi ama bu onun için düşüklük sayılırdı, onlarla bir olmak istemezdi. Tuhaf bir sesle, “Siz herhalde kasapsınız?” dedi. Adam da ardından, “Kasap senin babandır bok yiyen!” diye bağırdı. Bay Suret kendi katına varmıştı, soğukkanlı bir sesle, “Babam General Tahsin Saluroğlu’ydu, dedemse Yangıncı Haşan Paşa diye anılır” dedi ve odasının kapısını yavaşça çekerek içeriye girdi. Kapıyı hızlı çekmek ona kızdığını belli etmek olurdu çünkü. Bay Suret düğmeyi çevirdi, ışıkları yanmıyordu. Yağmurdan olacak herhalde diyerek sırtını kapıya dayadı ve hafifçe inledi, hemen ardından kapıyı aralayıp dışarıya doğru sert sert öksürdü. Durmadan, “Onlarla bir olmak bana yakışmaz” diye düşünüyordu; “insanları severim ben, şu zavallı insancıkları da severim, hümanistimdir ben.” Bir yerlerde, geçen gecelerden kalma bir mum parçası olacaktı, aradı, bulamadı. Üst üste, “Yağmurdandır, yağmurdandır” diye söyleniyordu. Sessizce koridora çıkıp ayakyoluna yürüdü ve çişe durdu. Merdiven sahanlıklarına birikmiş kiracılar kadınlı erkekli yukarıya, çatı katına döndürdükleri ağızlarıyla bağrışıp duruyorlardı: bu kendini beğenmiş, bu küstah, bu gece yarıları herkesi tatlı uykularından kaldıran, kimseyle konuşmayan, sabah çıkıp sabah dönen pis sarhoşun kahrını çekmek zorunda mıydılar?

Bay Suret ablasının duvağının düşürdüğü ortanca biçimindeki koca vazoyu anımsadı işerken. Böyle yapardı o, insanların çirkefliklerini görmemek için aklı çareler kurardı hep... Duvak o gece her şeye sarılıyordu; ilkin yengesinin pırlanta gül küpelerine takılmış, kadının sol kulağını yırtmıştı, ardından küçük kız kardeşinin kocaman muare kurdelesini koparmış, çocukcağızı cıyak cıyak ağlatmıştı. En sonunda da eniştesinin bir teğmen arkadaşının düğmesine sarılmış ve çıkmamıştı. Sarışın genç teğmen önce pembeleşmiş, sonra kırmızılaşmış, elleri titreyerek tülü sökmeye uğraştıkça iyice dolaştırmıştı. Annesi, eniştesi düğmeye yırtılarak giren bu acayip duvağı sonunda kesmişler ve teğmeni kurtarmışlardı. Genç teğmen düğmenin çevresinde sap sap sallanan beyaz iplik parçalarını çıkaramayınca, “Hatıra kalır” demişti. O düğün gecesi, ablasının ilk kez bir yabancı adamın koynuna gireceğini ilan etmesi demek olan o toplantı, çocukluğunda sık sık utanarak düşündüğü bir şeydi. Onlar ayıp bir şey yapacaklardı o akşam, bu yüzden herkesten kaçmaları, saklanmaları gerekirken, bir yığın insan toplamışlar, üstelik anne ve babalarının gözleri

önünde gülüp eğleniyorlardı. Gramofon durmadan vals çalıyor, ablası enişteye sarılıp dönüyor dönüyor dönüyordu. Bir ara yukarıya kaçmış, başını yastığın altına gömmüş, galiba azıcık da ağlamıştı. Neden ağladığını bir türlü çıkaramıyordu şimdi. Bay Suret'in sık sık başına gelirdi bu olay.

Bir şey yapar ama neden yaptığını bir türlü açıklayamazdı. Demin adama neden, "Siz herhalde kasapsınız" dediğini de çıkaramıyordu şimdi. Kasaplara karşı kötü bir duygusu yoktu. Et de severdi üstelik... Gramofondan raspa sesleri gelince yeniden inmişti aşağıya. Raspa biraz daha o gecenin ne demek olduğunu unutturan bir danstı. Valste, eniştesinin ablasını kovalayıp yatırmak isteyişi gibi bir şey vardı...

Bay Suret odasına geçerken işittiği son söz, "Polise verelim bu adamı?" oldu. Odasını kilitlemek istedi, anahtar dönmüyordu, zorladı zorladı, parmakları acıdı vazgeçti, "yağmurdan" diye geçirdi yeniden. Odanın soğuğuna yapışmış ekşimtırak katı bir koku burnunu, genzini yakıyordu. Camı açmak istedi, açılmadı. "Yağmurdan" dedi gene Bay Suret, "yağmurdan pervazlar şişmiş olacak." Zorladı, açıldı pencere, içeriye giren buz gibi karanlığa dayanamayınca yeniden kapamak istedi, bu kez kapanmıyordu. Bay Suret paltosunun cebinden çıkardığı çakıyla pervazı yontmaya başladı, parmakları durana kadar yonttu. Karanlıkta görünmeyen sac sobanın olduğu yere doğru bir iki adım attı ve durdu. Odundu, tahta parçasıydı kalmamıştı. Bugün gazete bile almamıştı. Kibrit kutusunda iki üç kibrit çöpü kalmıştı. Sigarası yarım paket var yoktu. "Bütün ağırlıklarımı attım" diye düşündü; sevinci andırır bir duygu yüreğini yokladı. Camı kapatıp somyasına oturdu. Gözleri karanlığa alışmıştı. Dışardan bir yerlerden kopup gelmiş birkaç aydınlık parçası, odanın şurasına burasına yerleşmişti. Duvarı yalayan koyu bir ışık, orda, sakallı, kalın sarkık dudaklı, ince burunlu, gözleri yarım kapalı bir adamı aydınlattı. Adamın sol kaşını ortadan bölen derin bir yarık vardı. Duvar boydan boya aynı adamın çeşitli portreleriyle kaplıydı. Bay Suret eğilip bir fırça aldı ve duvardaki adamın gözlerine batırdı. Resim şimdi salt gözaklarıyla görmeye başladı. Fırçayı atıp köşede yerlere serilmiş kitaplara umutsuzlukla baktı. Galatasaray'ı, Amerika'yı ve sonra bu odayı yeniden gördü. Eniştesiyle Dimyat'a hareket ederken, trenin penceresinde ablasının mutluluk ve gururla kamaşan gözlerini geçirdi oda içinden, tren kalktı. Ardından annesi yatağından yere attı kendini haykırarak. Elleriyle kasıklarına ve karnına bastırıyor ve

durmadan, “öldür beni, öldür beni!” diye sesleniyordu oğluna, sonra elleri çözüldü ve birden lastik top gibi döşeme üzerine sıçradı, sıçraya sıçraya karyolanın altına kaçmıştı. Küçük kız kardeşle birlikte ordan çekip yatağa yatırdılar anneyi, çekerken oturağı devirmişler, kadını sidik içinde bırakmışlardı. Bay Suret yatağa koştu ve başını yastığının altına soktu, annesi yanına uzanmıştı. Ensesini elledi şişmişti, “Ablamın karnı gibi şişmiş” diye geçirdi. Ablasının karnına duyduğu tiksinti yerini korkulu bir acıya açtı. Acı ensesinden başlıyor, yüreğini, omuzlarını sarıyor, gözlerinden yaş getiriyordu, “Ensemden, sadece ondan” diye aklı korudu Bay Suret’i, “Ensemden de olamaz, ensem ağrıyamaz, onlarla bir olamam ben!” diye düşündü gene. Yeniden fırçayı buldu, duvara bir şeyler çizmeye başladı. Küçük kız kardeş sarışın teğmene varıp gitmişti, yalı satılmış. Bay Suret Amerika’ya yerleşmişti, fırçayı camdan dışarıya fırlattı. Yerdeki kitaplardan birini çekti. Yazılar okunmuyordu, sıvazladı kitabı tanıdı: *Egyptian Paintings*, Nina M. Davies, ötekini çekti: Bergson, *Les Données Immédiates de la conscience.* Bismarck; bu kitabı babasının etkisiyle almıştı; bir vakitler babası Bismarck için, “Dünyaya gelmiş en büyük adam” der dururdu. Sonra L. von Ranke, Nietzsche, darmadağınık bir *Petit Larousse* 1914 baskısı ve başkaları. Birkaç kitabı sobanın içine tıktı ve bir kibrit verdi. Oda tatlı turunculu kaygan bir renkle çarpıştı. Bay Suret olduğu gibi yatağına uzandı, duvarda karnı şişkin bir kadının bacakları arasından bir çocuk başı sallanıyordu, kadın ölmüştü, çocuk da morarıyordu. Tavanda kitap yapraklarının açılıp kapanan ışıkları dönüyordu. Bay Suret, ışıklara doğru mırıldandı:

Bir devlet dairesine kapılansaydım; 30 yıllık memurdum şimdi, benliğini, özgürlüğünü yitirmiş bir robottum, kız kardeşimin dediği kızı alsaydım paşa damadıydım; bir kılıbık... Amerika iyiydi; kimse kimseyle uğraşmaz, odalar sıcak, sıcacık olur, istediğin kadar gezer istediğin saat evine dönersin, yığınla arkadaşın, elbisen, ayakkabın olur, ışıkları kesmezler, insanlar birbirlerini severler, sever mi sevmez mi bilmem ama bana ilişmedilerdi, hümanistimdir ben, bütün dünyadaki insanları severim...

Işıklar tavanda son bir kez titreştiler, o duvara bu duvara sardılar, öldüler, bir teki canlandı, karanlığı delip sakallı adamın alnına kondu ve kalktı. Bay Suret’in kolu yataktan sarkınca şişeyi devirdi, dibinde akşamdan kalmış birkaç parmak şarap vardı, başına dikti, eğildi, somyanın altına girdi ve

annesinin oturağını aradı, bulamadı. Çıktı oradan, “Git artık, gidin artık!” diye bağırdı. Elini cebine attı, bozuk para seslerini dinledi. Bu 10 kuruşun, bu 25 kuruşun, bu gene 10 kuruşun sesiydi. Sönmüş sobanın ağzından içeri elini soktu çıkardı, bir sigara yaktı. “Soğuk bana vız gelir, parasızlık açlık bana vız gelir, dünyanın tamahında değilim ben, bu dünya baş eğdiremez bana, istediğini yaptıramaz” diye söylendi... Karanlıktan kopan yel camı itti, odayı soğuğa doladı, sonra gene camı örttü ve çekildi... Bay Suret, “yaza ne kaldı” diye düşündü: Bugün cumartesi, yarın pazar, en iyisi Bob Dylan. Sıcak bir kahve olsa şimdi. Tahta masanın üzerinde, el yordamıyla cezveyi buldu, koridora süzüldü. Ayakyolundaki musluğu açtı. Sular akmıyordu. “Yağmurdan” dedi koridorda, merdiven tırabzanlarından eğilerek aşağıyı dinledi. Sessizdi. Katlar bağırıp çağırarak içlerindeki ağuyu akıtmışlar derin uykulara dalmışlardı. Odasına girince pencereyi aralayıp cezveyi fırlattı. Gecenin içinde damlara çarparak bücür bücür sesler çıkarttı cezve. Bay Suret, cezvenin düştüğü yana gözlerini dikerek, ellerini kollarını indirip kaldırarak, yüksek sesle anlattı:

Orda kalsaydım milyoner bir Amerikalım olurdu. Jigolo tutmak istediydi beni. “Ben satılık değilim” demiştim ona. “Ben Türk’üm anladın mı, ben küçücük bir Türkiye'yim.” Bugün, iğrendiğim her şeye sahip olabilirdim, kalsaydım. Le Monde'a aboneydim, evimde bir küçük barım vardı, viski sodam, telefonum, arabam, minyon bir Amerika'ydım şimdi. Dünyanın bana ikram edebileceği hiçbir şeyi yok ama. Öylesine yücelttim kendimi, ruhumu salt ruhumu öylesine besledim. Yalnızım evet, yalnızım ve özgürüm. Kız kardeşim hep çağırıyor beni, gitmem. Hiçbir ağırlık, hiçbir bağ koymam üzerime ben...

Dışarda, camın önündeki damları aşınca tek tük ağaçları kalmış boş bir arsaya, bütün ağırlığıyla çökmüş sanki hiç ışımayacak bir gece vardı. Bay Suret arsanın çukuruna doğru bakarken merdiven tırabzanlarını anımsadı. Ara ara çürüyüp kopmuş bu meşe parçaları, ağaçlarla mezar taşları arasında mekik dokuyorlardı. En üst kattan en alta, hiçbir yere tutunmadan döne döne kaydığı ahşap küpeştelerin sonunda ablasının gelin olduğu mermer taşlık vardı. Son basamağa vardığında dengesini yitirmiş yuvarlanmıştı. Hanife kız mermer üzerinde kök veren kanını silmişti ıslak bezle. Bay Suret’in eli alnına, o günden kalma yara izine dokundu... Öyle döner merdivenli, cilalı tırabzanlardan, çürük meşe parmaklıklı yapılara geçiren

Bay Suret'i nasıl bir dünyaydı? Bu düşünce aklını yokladı bir an, hemen kovdu Bay Suret; acımaya benzer duygulara yer yoktu yaşamasında. Geçmişle övünmek ya da yerinmek ona göre değildi. "İnsan, kendisi ne kadarsa o kadar" dedi, bu sözden sonra bir hıçkırık tuttu Bay Suret'i. Hıçkırık gecenin sessizliğini böldü ve karşı arsaya kadar kaydı geldi. Bay Suret pencereden sarkıp aşağı katlarda ışık olup olmadığına baktı. Yoktu.

Bay Suret, sessizce koridora süzüldü, dinledi. Çıt çıkmıyordu. Parmaklıkları dikkatle oynattı. Meşe parçalan kolaylıkla yuvalarından çıkıyorlardı. Bay Suret bunlardan birkaçını söküp odasına taşıdı, sobanın yanına yığdı. Yeniden koridora çıktı, dinledi, ilk alt kata -kasabın oturduğu kata- indi. Burdaki parmaklıkların birini çıkarıp birini bırakarak 12 parmaklıkla odasına çıktı ve getirdiklerini sobanın öteki yanına istif etti. Ardından ikinci, üçüncü katlara inerek bu katların da her birinden 12'şer parmaklık kopardı. Odasına taşıdı, sobanın arkasına istif etti. Yukardan sayıldığında beşinci kata ilişmedi. Sonuncu, yani kapıcının bodruma inen katından 24 parmaklık söktü. Bunları iki seferde tavan arasına taşıdı. Oda odunlarla dolmuştu, zorlukla bir soluk aldı ve sopaların bir bölüğünü sobaya doldurdu. Boyları sobanın derinliğine göre uzun geldiğinden parmaklıkların bir ucu sobanın içine giriyor, öteki uçları yere değiyordu. Bay Suret yerlere dağılmış olan *Larousse* parçalarını büktü ve parmaklıkların arasını doldurdu, kalan yaprakları odunların üzerine bıraktı. Kibrit kutusunu çıkardı ve kalan tek kibrit çöpünü yaktı. Karanlığın içinden Bay Suret'in titreyen beyaz parmaklan fırladı, *Larousse'u* tutuşturdu. Alevler köpürdü, genişledi ve kabardı. Duvardaki şişkin karınlı gelin, bacakları arasında sallanan çocuğun kararmış başını sıçrata sıçrata dönmeye başladı. Vals yapıyordu. Bay Suret cebindeki bozuklukları konfetiymişler gibi gelinin başına doğru serpti. "Bütün ağırlıklarımdan, bütün bağlarımdan kurtuldum" dedi. Somyaya uzandı, gözlerini kapadı. "Bu dünya beni yeneceğini sanıyordu" diye mırıldandı. Hıçkırdı, "Ama aldanıyorlar, ezilmem ben" dedi.

Şimdi sadece sıcaklığı ve sıcaklık arttıkça, ensesinde çoğalan acıyı duyuyordu.

1971

[1] “Sakına sakına” anlamına.